

คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติในเขต
กรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง
อาคารเฟลตเช่า

จักรพงษ์ เกะเหิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2554

คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ในเขต
กรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง
อาคารแฟลตเช่า
จักรพงษ์ เกยีน
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

รองศาสตราจารย์ ส. ๕๑๐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร. สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์ ส. ๕๑๐ ประธานกรรมการ
(ดร. พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต)

รองศาสตราจารย์ ส. ๕๕๓๖ กรรมการ
(ดร. สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

อาจารย์ ส. ๕๑๐ กรรมการ
(ดร. สุวิชา เป้าอารีย์)

รองศาสตราจารย์ ส. ๕๓๖ คณบดี
(ดร. สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

7 ก.พ. 2554

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ในเขต กรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า
ชื่อผู้เขียน	นายจักรพงษ์ เกษม
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	2554

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ โดยใช้วิธีการศึกษาตามแนวทางวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า จำนวน 310 หน่วย (ครัวเรือน)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11) สำหรับผลการศึกษาคคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตใน 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ และคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65, 3.47, 3.14 ตามลำดับ) มีเพียงคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมเพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับไม่ดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31)

สำหรับการศึกษาตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐาน ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม โดยมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 19 ตัวแปร พบว่า มีตัวแปรอิสระ 9 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ดังนี้ ระดับการศึกษาและการสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง และส่วนของ รายได้รวมครัวเรือน การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหา

(4)

ขัดแย้งด้วยเหตุผล การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน และการสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตในระดับต่ำ

สำหรับการอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ระดับการศึกษา และรายได้รวมครัวเรือนสามารถร่วมอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 17.1

ABSTRACT

Title of Thesis	Quality of Life of People in Community of National Housing Authority in Bangkok: A Case Study of Tong Song Hong Housing Community Project, Flat for Rent.
Author	Mr. Chakkaphong Keyen
Degree	Master of Arts (Social Development Administration)
Year	2011

The objectives of this study were to examine the quality of life and factors affecting the quality of life of people in the community of National Housing Authority. The research methodology was quantitative research. The samples were the 310 units (households) in Tong Song Hong Housing Community Project, flat for rent.

The result of study revealed that the people in Tong Song Hong Housing Community Project had the quality of life at the medium level (average 3.11). Moreover, The 3 aspects qualities of life, namely the physical quality of life, the mental health quality of life and social quality of life were also at the medium level (average 3.65, 3.47 and 3.14 respectively). However, the environmental quality of life was at the low level (average 2.31).

Independent variables that were related to the quality of life included the general characteristic factor, relationship in family factor, and social support factor. From 19 independent variables there were 9 independent variables which related to the quality of life as following:

1. The education and social support from family had the positive correlation with the quality of life at medium level.

2. Household income, family activity, love and respect of family, consultation and decision making in important family matter, happy and peaceful life, rational solution and social support from neighbors and cousins had the positive correlation with the quality of life at low level.

The social support from family, education and household income could be explained the quality of life at 17.1%

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ในเขต กรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า สำเร็จลุล่วงได้ เนื่องจากผู้ศึกษาได้รับความช่วยเหลือในการให้ข้อมูล คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และกำลังใจจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งทำให้การศึกษาครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุรสิทธิ์ วัชรขจร ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ของผู้ศึกษา ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ในทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ตลอดมา และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต และ อาจารย์ ดร. สุวิชา เป้าอารีย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งกรุณาพิจารณาและตรวจสอบวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านแห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่รักทุกคน สำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือที่มีให้มาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ และขอมอบความสำเร็จทั้งหมดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แด่ คุณจรัส และคุณผกาพรรณ เกเย็น ผู้ซึ่งเป็นคุณพ่อและคุณแม่ของผู้ศึกษาที่เป็นผู้ที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้นเตือน และเป็นกำลังใจ ตลอดจนเป็นแรงใจที่สำคัญยิ่งตลอดมา จนทำให้การศึกษาครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้ตามที่ตั้งใจ และผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาต่อไป

จักรพงษ์ เกเย็น

มิถุนายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต	24
2.3 การเคหะแห่งชาติ และเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง	34
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
บทที่ 3 กรอบแนวคิด และวิธีการศึกษา	50
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	50
3.2 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	53
3.3 สมมติฐานในการศึกษา	56
3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	59

3.6 การตรวจสอบเครื่องมือศึกษา	63
3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
3.8 การประมวลผลข้อมูล	64
3.9 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
บทที่ 4 ผลการศึกษา	66
4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	66
4.2 สัมพันธภาพในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง	71
4.3 การสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	77
4.4 คุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง	82
4.5 ผลการทดสอบสมมติฐาน	88
4.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า	109
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
5.1 สรุปผลการศึกษา	113
5.2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	115
5.3 การอภิปรายผล	117
5.4 ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม	127
ภาคผนวก	135
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	136
ภาคผนวก ข ผลการทดสอบคุณภาพมาตรวัดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	147
ประวัติผู้เขียน	153

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงเกณฑ์การแปลผลระดับมาตรฐานวัดลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย	60
3.2 แสดงเกณฑ์การแปลผลระดับมาตรฐานวัดสัมพันธภาพในครอบครัว	61
3.3 แสดงเกณฑ์การแปลผลระดับมาตรฐานวัดการสนับสนุนทางสังคม	62
3.4 แสดงเกณฑ์การแปลผลระดับมาตรฐานวัดคุณภาพชีวิต	63
3.5 แสดงผลการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม โดยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha)	64
4.1 แสดงจำนวน ร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	68
4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย ของกลุ่มตัวอย่าง	71
4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพ ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง	72
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพ ในครอบครัวด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน ของกลุ่มตัวอย่าง	73
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพ ในครอบครัวด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน ของกลุ่มตัวอย่าง	74
4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพ ในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่อง สำคัญของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง	75

4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพ ในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้ง ด้วยเหตุผลของกลุ่มตัวอย่าง	76
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุน ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	77
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุน ทางสังคมของสมาชิกครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง	78
4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุน ทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านของกลุ่มตัวอย่าง	79
4.11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุน ทางสังคมจากญาติ/พี่น้องของกลุ่มตัวอย่าง	80
4.12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุน ทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐของกลุ่มตัวอย่าง	81
4.13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิต ของกลุ่มตัวอย่าง	82
4.14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิต หมวดทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	83
4.15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิต ด้านร่างกายของกลุ่มตัวอย่าง	84
4.16	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง	85
4.17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	86
4.18	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง	87
4.19	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐาน กับคุณภาพชีวิต	93
4.20	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพ ในครอบครัวกับคุณภาพชีวิต	97
4.21	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการสนับสนุน ทางสังคมกับคุณภาพชีวิต	101
4.22	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิตโดยรวม กับปัจจัยทุกด้าน	103

4.23	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิต ด้านร่างกายกับปัจจัยทุกด้าน	105
4.24	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจกับปัจจัยทุกด้าน	106
4.25	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมกับปัจจัยทุกด้าน	107
4.26	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยทุกด้าน	108
4.27	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ	109
4.28	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง กับสิ่งแวดล้อมในชุมชน	110
4.29	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง กับความเข้มแข็งของชุมชน	112

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงที่ตั้งโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้องตามเขตการปกครอง	40
2.2 แสดงสภาพการจราจรบริเวณหน้าโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง	42
3.1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา	52

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นมาช้านาน โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครและเมืองหลักตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการอพยพย้ายถิ่นมายังชุมชนเมือง ทั้งนี้รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่การจัดตั้งองค์การที่ชื่อว่า การเคหะแห่งชาติ (กคช.) ขึ้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ภายใต้กระทรวงมหาดไทย (ปัจจุบันสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่ยังคงสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจเหมือนเดิม) เพื่อรับผิดชอบในการส่งเสริมให้ผู้มีรายได้น้อยในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเมืองหลักตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศได้มีที่อยู่อาศัยตลอดจนได้รับการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตด้วย กล่าวคือ นอกจากจะจัดหาที่อยู่อาศัยที่มีราคาเหมาะสมกับผู้มีรายได้น้อยแล้ว การเคหะแห่งชาติยังมีหน้าที่ในการให้บริการหลังการขายโดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่องค์การจัดสร้างขึ้นด้วย ซึ่งก็สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศที่ยึดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมา เนื่องจากมนุษย์เป็นทั้งผู้ขับเคลื่อนและรับผลของการพัฒนา การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพหรือการที่มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีก็เสมือนว่าประเทศมีทรัพยากรในการพัฒนาประเทศที่มีคุณภาพนั่นเอง ซึ่งหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ดังกล่าวล้วนเป็นหน้าที่ที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องช่วยกันเช่นเดียวกับที่การเคหะแห่งชาติดำเนินการอยู่

อย่างไรก็ตาม คุณภาพชีวิต ที่ว่าเป็นเป้าหมายสำคัญดังกล่าว ก็ยังมีความหมายที่คลุมเครือและยังเป็นนามธรรมอยู่มาก แม้ว่า การเริ่มต้นของการวัดชีวิตที่ดีและการยกระดับคุณภาพชีวิตในเชิงศาสตร์จะได้รับความสนใจจากสถาบันหรือองค์กรต่างๆ ทั่วโลกที่เกี่ยวข้องกับการวางนโยบายเพื่อพัฒนาประมาณ 30 กว่าปีแล้ว โดยพยายามพัฒนามาตรวัด และวิธีการวัดคุณภาพชีวิตขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผล และเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนา แต่การศึกษาดังกล่าวก็เป็นเรื่องที่ยู่ยากพอสมควร

เนื่องจาก ความต้องการของมนุษย์ในแต่ละสังคมล้วนแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ หรือคนในสังคมเดียวกันก็อาจมีความต้องการที่แตกต่างกันตามความจำเป็นของแต่ละคน ตลอดจนถึงภายในตัวบุคคลคนเดียวก็อาจมีความต้องการในแต่ละช่วงอายุหรือแต่ละสถานที่แตกต่างกันได้ด้วย ดังนั้น การศึกษาหาแนวทางหรือปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงควรที่จะเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (Dynamic) ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคมตลอดเวลา เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปพร้อมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของตัวบุคคลในแต่ละสังคม

ตามที่ได้อธิบายมาแล้ว จะเห็นได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการศึกษาอยู่เสมอเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนาและประเมินคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ ประกอบกับการเคหะแห่งชาติเป็นองค์การหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเขตเมืองในประเทศ ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นว่า การศึกษาถึงคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ เป็นเรื่องที่สำคัญ เนื่องจาก โครงการที่อยู่อาศัยดังกล่าวเป็นโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยในเขตเมือง จึงเป็นที่คาดการณ์ได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการดังกล่าว เป็นผู้ที่มีฐานะยากจนจนถึงปานกลาง อีกทั้งค่าครองชีพในเขตเมืองยังอยู่ในระดับที่สูง การดำเนินชีวิตจึงมีลักษณะที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดความถดถอยด้านคุณภาพชีวิต สภาพดังกล่าวมีความสอดคล้องกับรายงานคุณภาพชีวิตของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี พ.ศ. 2550 ซึ่งพบว่า คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองในด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม จริยธรรมครอบครัวและความปลอดภัยมีแนวโน้มลดลงทุกด้าน

การหาแนวทางเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ โดยการศึกษาถึงคุณภาพชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นมูลเหตุให้ผู้ศึกษาเลือกศึกษาคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติภายในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเลือกโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า เป็นพื้นที่ในการศึกษาคั้งนี้ เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยของภาครัฐสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่มีการดำเนินการมาแล้วมากกว่า 25 ปี ทำให้คาดการณ์ได้ว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดังกล่าวมีความตระหนักและเล็งเห็นถึงปัญหาของคุณภาพชีวิตในชุมชนของตนมากกว่าชุมชนโครงการอื่น ๆ ที่เพิ่งเริ่มก่อตั้ง อีกทั้ง โครงการดังกล่าวยังสามารถเป็นตัวแทนของชุมชนของการเคหะแห่งชาติชุมชนอื่น ๆ ในการสะท้อนถึงผลงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ ซึ่งจะนำมาสู่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตที่ครอบคลุมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงมุ่งเน้นศึกษาว่า ระดับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่าเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ เช่น ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม เป็นต้น ว่ามีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นแนวทางเสนอแนะปรับปรุง

แก้ไขเกี่ยวกับการกำหนดโครงการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้องอาคารแฟลตเช่าในด้านต่าง ๆ

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ กับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.3.1.1 คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

1.3.1.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการเลือกพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกพื้นที่โครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้องเฉพาะอาคารประเภทแฟลตเช่าเป็นกรณีศึกษา

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่ มกราคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2554

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า

1.4.2 ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า

1.4.3 เพื่อเป็นแนวทางเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ตลอดจนขยายผลไปยังโครงการอื่นๆ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาคคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ในเขต กรุงเทพมหานคร ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารพลตเช้า ในครั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาจึงได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต
- 2.3 การเคหะแห่งชาติ และเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

2.1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต

ความหมายของคุณภาพชีวิตนั้นยังไม่มีคำความหมายที่แน่นอนตายตัว นอกจากจะเป็นคำจำกัดความหรือความหมายที่นักวิชาการหรือหน่วยงานต่างๆ ได้พยายามให้ไว้โดยอิงจากประสบการณ์หรือพื้นฐานความรู้ของตน ดังนี้

UNESCO (1981: 89) ได้สรุปความคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่าเป็นความรู้สึของการอยู่อย่างพึงใจ (มีความสุข มีความพอใจ) ต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตซึ่งมีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล

Hendershott (1992: 11) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น บุคคลนั้นต้องมีความพึงพอใจในสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้น ๆ มีความสุขในการดำเนินชีวิต อันประกอบด้วย ชีวิตการเรียน ชีวิตสังคม ที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์กับเพื่อนและบริการที่ได้รับ

Zhan (1992: 979) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต คือ ระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นกับ ประสิทธิภาพในชีวิตของแต่ละบุคคล

Meeberg (1992: 32) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต คือ ความรู้สึกพึงพอใจต่อชีวิตทั่วไป เป็น ความสามารถด้านอารมณ์ในการประเมินชีวิตตนเองตามความพึงพอใจ สภาพการยอมรับได้ ของสุขภาพทางกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ตลอดจนส่วนที่เป็นจิตวิสัยและวัตถุวิสัย ซึ่งทั้งสอง ส่วนล้วนมีความจำเป็น

Sheldon (2000: 321) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต คือ การรวมความพร้อมในเรื่องการ เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน การมีระดับค่าครองชีพที่ต่ำ มีความพอใจในชีวิต มีความปลอดภัย มีความสุข มีอิสระ และชีวิตที่มีความมั่นคง

นิ่มนวล ทวีสมบูรณ์ (2526: 48) ได้ให้แนวทางของคุณภาพชีวิตว่า คนที่จะได้ชื่อว่ามี คุณภาพชีวิตนั้น จะต้องมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ดำเนินชีวิตในทาง วัฒนธรรม มีความพอใจในความเป็นอยู่ของตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใน สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ (2534: 12) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพชีวิตในสังคมที่เจ้าของชีวิตมีความพึงพอใจในช่วงเวลาหนึ่ง และความพึงพอใจนี้ สามารถวัดหรือประเมินได้ทั้งทางด้านจิตใจและวัตถุ ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตใน ช่วงเวลานั้นๆไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือของสังคมก็ตาม

สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ (2540: 6) ให้ความหมายคุณภาพชีวิตว่า เป็นระดับ การมีชีวิตที่ดี มีความสุข และความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และ การดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคมเป็นการประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม ภายใต้วรรณธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของ แต่ละคน

พัฒนิน กิติพราภรณ์ (2531: 7) ให้ความหมายของคุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีความสุข ความสุขเกิดได้จาก 1. ความสุขทางกาย หมายถึง การมีความเป็นอยู่ที่ดี มีที่อยู่อาศัยดี มี สุขภาพดีมีสาธารณูปโภคดี การคมนาคมดี สภาพแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนที่ดี และสันหนนาการ ที่ดี 2. ความสุขทางใจ ได้มาจากการรู้จักความพอดี ความพึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ การมี ทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรัก ความอบอุ่น ความผูกพันในครอบครัว และเพื่อน มนุษย์ มีความอดทน เสียสละและทำประโยชน์ให้กับสังคม

หทัย ชิตานนท์ (2540: 4) ให้ความหมายคุณภาพชีวิต หมายถึง ความเข้าใจปัจเจก บุคคลว่าความต้องการของเขาได้รับการตอบสนองแล้ว และไม่ถูกปฏิเสธโอกาสต่าง ๆ ที่เขาจะ ได้รับความสุขและความพึงพอใจไม่ว่าจะด้านสุขภาพกายหรือทางสังคม ทางเศรษฐกิจของเขา จะอยู่ในสถานภาพอย่างไร

อัจฉรา นวจินดา และขจีรัตน์ ภิรมย์ธรรมศิริ (2534: 15) ได้นิยาม “คุณภาพชีวิต” ว่าเป็นความพึงพอใจของบุคคลที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ สังคม อย่างเพียงพอ ก่อให้เกิดการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

จากการทบทวนการกำหนดความหมายและนิยามเกี่ยวกับ คุณภาพชีวิต ข้างต้น ผู้ศึกษาพอสรุปความหมาย คุณภาพชีวิตได้ว่า หมายถึง ระดับความพึงพอใจของบุคคล ที่มีต่อชีวิตแต่ละด้านของตน ซึ่งประกอบด้วยด้านกาย จิตใจ และสังคม เพื่อให้การดำเนินชีวิตของตน เป็นไปอย่างปกติสุข

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นเป้าหมายของการพัฒนาสังคมของแต่ละประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม คำว่าคุณภาพชีวิตซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญดังกล่าวก็ยังคลุมเครือและมีความเป็นนามธรรมอยู่ค่อนข้างสูง จึงทำให้เป็นที่พยายามศึกษาของนักวิชาการและหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศเพื่อจะค้นหาและพัฒนาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต เพื่อที่จะนำมาสู่วิธีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ รากฐานทางทฤษฎีและแนวคิดที่มีความสัมพันธ์ที่สำคัญกับแนวคิดคุณภาพชีวิตได้แก่แนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

2.1.2.1 ทฤษฎีความต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตมีรากฐานทางทฤษฎี ก็คือ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์โดยในการพัฒนาระยะแรก ๆ นักทฤษฎีที่กล่าวถึงเรื่องเหล่านี้ไว้มีดังนี้ Maslow (1954: 84-87) ได้แบ่งลำดับความต้องการเบื้องต้นของมนุษย์ไว้ดังนี้

1) ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Need) ความต้องการที่ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ซึ่งได้แก่ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การหลับนอน การขับถ่ายถ้าความต้องการขั้นต่าง ๆ ตั้งแต่ อาหาร ความปลอดภัย ความรักและการตระหนักรู้ในความสามารถของตนเองขาดหมดทุกอย่าง สิ่งที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมมากที่สุดคือ ความต้องการอาหารตราบใดที่มนุษย์เรายังมีความหิว ตราบนั้นมนุษย์เราจะไม่มีความต้องการในเรื่องอื่น จะคิดอยู่เพียงเรื่องเดียวว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้ท้องอิ่มได้ จะไม่คำนึงถึงสิ่งอื่นใดแม้แต่เรื่องความปลอดภัย จากแนวความคิดนี้ของ Maslow ทำให้เราพอจะเข้าใจการแสดงพฤติกรรมทั้งของตัวเองและของผู้ที่เราเกี่ยวข้องได้ว่า ในขณะที่นั้นหรือช่วงเวลานั้นเราหรือเขาขาดอะไรหรือมีความต้องการในเรื่องใด

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need) เมื่อความต้องการด้านร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์ก็จะมีความต้องการในเรื่องอื่นต่อไปอีกคือ ความต้องการความปลอดภัย ซึ่งได้แก่ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ความเป็นปึกแผ่น ความต้องการคุ้มครองปกป้องความรู้สึกที่ปลอดภัยจากการคุกคาม ปลอดภัยจากความวิตกกังวล ความ

ต้องการที่จะอยู่ในระเบียบความต้องการกฎหมายคุ้มครอง ตลอดจนความต้องการความเข้มแข็งของผู้คุ้มกัน

3) ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ (The Belongingness and Love Need) ความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและความปลอดภัยได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์ก็จะมีความต้องการในเรื่องความรักและความเป็นเจ้าของขึ้นมาอีก มนุษย์ทุกคนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ตนเองจะต้องเกี่ยวข้องกับ ไม่มีใครหนได้ถ้ารู้สึกว่าจะไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มมนุษย์ทุกคนอยากได้รับความรักจากคนอื่น อยากเป็นเจ้าของคนอื่นและในขณะเดียวกันก็อยากให้ตนเป็นที่รักและเป็นของใครสักคน

4) ความต้องการจะเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่อง (Esteem Need) เป็นความต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองมีค่าทั้งในสายตาตนเองและสายตาของผู้อื่น คนที่ยอมรับนับถือในตนเองมองเห็นคุณค่าและความสามารถในตนเองนั้นมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นคนที่มองเห็นคุณค่าในตนเองและมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย คนประเภทนี้จะมีเชื่อมั่นในตนเอง ให้ความร่วมมือและเป็นมิตรจะยอมรับผู้อื่นเห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้อื่น เช่นเดียวกับที่มีต่อตนเอง ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่สร้างสัมพันธภาพได้ดีเพราะไม่มีลักษณะขมขู่ คนประเภทนี้เมื่อมอบหมายการงานให้ผู้อื่นแล้ว จะวางใจเพราะคิดว่ามีความสามารถที่จะทำได้ เช่นเดียวกับกับตน ลักษณะที่สองเป็นคนที่มองเห็นคุณค่าในตนเอง แต่มีความรู้สึกไม่ใคร่มั่นคงปลอดภัย คนประเภทนี้จะไม่ใคร่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า จะมีลักษณะขมขู่มากกว่า ทั้งนี้เนื่องมาจากความรู้สึกที่ไม่ใคร่มั่นคงปลอดภัยนั่นเอง ดังนั้นจะเป็นคนที่มีลักษณะค่อนข้างมั่นใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่ใคร่ยอมรับหรือเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่น เป็นคนที่สร้างสัมพันธภาพได้น้อยกว่าพวกแรก คนประเภทนี้เมื่อมอบหมายการงานให้ผู้อื่นแล้ว จะไม่ใคร่ไว้วางใจ เพราะจะคิดว่าไม่มีใครมีความสามารถทำได้ดีเท่ากับตน สำหรับบุคคลที่มีความต้องการด้านนี้ไม่ได้รับการตอบสนองจะมีความรู้สึกต่ำต้อย ไร้ค่า อ่อนแอ หมดหวัง ไม่มี ความหมาย

5) ความต้องการที่จะตระหนักในความสามารถของตนเองหรือรู้จักตนเอง(The Need for Self-actualization) เมื่อความต้องการทั้ง 4 ขึ้นดังกล่าวได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์จะมีความต้องการที่จะรู้จักตนเองตรงตามสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตนเอง โยไม่มีการปกป้องและบิดเบือน พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเอง พิจารณาตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ ยอมรับได้ทั้งในส่วนที่เป็นข้อบกพร่อง ของตนเอง เป็นความต้องการที่คนแต่ละคนต้องการที่จะเป็นคนชนิดที่เราเป็นได้ ดีที่สุดใช้ ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ได้อย่างเต็มที่ เต็มภาคภูมิ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นพื้นฐานในการเลือกอาชีพ ถ้าทำความเข้าใจตนเองได้ถูกต้อง เลือกงานถูกก็มีความสุข ทำงานได้เต็มความสามารถ แต่ถ้าทำไม่ได้ก็เกิดความรู้สึกขัดแย้งระหว่างสิ่งที่ตนเองชอบและงานที่กำลังทำ อยู่ตลอดเวลา

จะเห็นได้ว่าความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดนี้จะมีความต้องการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆตามลำดับหากได้รับการตอบสนอง แต่ถ้าหากความต้องการขั้นต่ำยังไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลก็จะไม่พยายามทำการใดเพื่อได้รับคุณภาพชีวิตขั้นที่สูงขึ้น แนวคิดนี้ถูกนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาในองค์กรค่อนข้างมาก โดยนำแนวคิดดังกล่าวสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในองค์กร ส่วนในด้านสังคมก็ได้มีการนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตเช่นกัน

Sharma (1988 อ้างถึงใน จันทนา ศรีธรรมมา, 2538: 29) ได้เสนอแนวความคิดความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของมนุษย์และระดับคุณภาพชีวิต โดยแบ่งระดับความต้องการออกเป็น 3 ระดับคือ

ระดับที่ 1 Bio-physical Needs เป็นความต้องการทางชีวภาพซึ่งจำเป็นที่สุดในการดำรงชีวิต ปัจจัยที่ต้องการได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ การได้รับปัจจัยเหล่านี้นำมาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่อยู่ในระดับที่ต่ำสุด (Minimal Level)

ระดับที่ 2 Psycho-social Needs เป็นความต้องการทางสังคม ปัจจัยที่ต้องการ ได้แก่ การศึกษา การคมนาคม การขนส่ง บริการสังคมอื่นๆ ฯลฯ การได้รับปัจจัยเหล่านี้ร่วมกับ Bio-physical Needs นำมาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่อยู่ในระดับพึงพอใจ (Satisfaction Level)

ระดับที่ 3 Personal Aspiration เป็นความต้องการระดับสูงสุด เป็นความทะเยอทะยานของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกัน เช่น ความต้องการชื่อเสียง เกียรติยศ ฯลฯ บุคคลที่บรรลุความต้องการระดับนี้จะมีระดับคุณภาพชีวิตที่สูง (Maximal Level) แต่สภาพชีวิตในระดับนี้มักจะทำให้มนุษย์มีสิ่งที่อยู่บิโภคและบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย ความเป็นอยู่ที่ดีเด่นทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตที่จะค่อยๆลดลง จนอยู่ในระดับที่พึงพอใจเนื่องจากลดระดับความต้องการลง

จากแนวคิดดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า บุคคลจะมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับใดก็ขึ้นอยู่กับระดับความพึงพอใจในการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งปัจจัยที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตแต่ละด้านก็มีความแตกต่างกันไปด้วย

Masini (1972 อ้างถึงใน สากล จริยวิทยานนท์ และจิระพร บุรณสิน, 2552: 21) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์โดยจำแนกออกเป็นความต้องการใน 3 มิติคือ

มิติด้านกายภาพของมนุษย์ (Man's Biophysical Area) ซึ่งเป็นความต้องการในการอยู่รอดและปลอดภัย ประกอบด้วย อาหาร บ้าน เสื้อผ้า เพศสัมพันธ์สุขภาพ และความปลอดภัยด้านร่างกาย

มิติด้านจิตวิทยาของมนุษย์ (Man's Psychological Area) ซึ่งมี 2 องค์ประกอบคือ (1) ความต้องการเกี่ยวกับตัวตน (Needs for the Ego) อันได้แก่การศึกษา การรู้หนังสือ ความมีวินัย การนับถือตนเอง และได้รับการนับถือจากผู้อื่น (2) ความต้องการ

เกี่ยวกับความสัมพันธ์เช่นการสื่อสาร การมีส่วนร่วม การรวมเป็นกลุ่ม สมาคม และความรัก ความต้องการ

ด้านจิตวิญญาณ (The Spirit Area) เป็นความต้องการในการแสวงหาความจริงเกี่ยวกับธรรมชาติความสัมพันธ์และการดำรงอยู่ของมนุษย์ธรรมชาติโลก และจักรวาล จะเห็นได้ว่าแนวคิดของ Masini ได้แยกความต้องการของมนุษย์เป็นองค์ประกอบ แต่ละด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตวิทยา และจิตวิญญาณ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของ Maslow และ Sharma ซึ่งได้จำแนกความต้องการของมนุษย์ในลักษณะที่เป็นลำดับขั้นโดยขึ้นอยู่กับ การได้รับการตอบสนองความต้องการ จึงอาจสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตนอกจากจะได้รับการตอบสนองความต้องการในระดับที่เพียงพอแล้ว ยังต้องครอบคลุมความต้องการทุกองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตมนุษย์ เช่น ด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เป็นต้น การได้รับการตอบสนองเพียงด้านใดด้านหนึ่งในระดับที่สูงจึงไม่ได้หมายความว่ามีความหมายว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น คนที่มีฐานะร่ำรวยซึ่งได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกายอย่างเพียงพอโดยการมีเครื่องใช้อุปโภคบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย แต่กลับขาดความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว ขาดการยอมรับจากเพื่อนฝูง การมีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การมุ่งตอบสนองความต้องการของมนุษย์เพียงอย่างเดียวอาจไม่ใช่แนวทางที่ดีที่สุดในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะการตอบสนองความต้องการของบุคคลหนึ่งก็อาจจะมีผลกระทบต่ออีกบุคคลหนึ่ง ตลอดจนทรัพยากรในการพัฒนาประเทศนั้นก็มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น การตอบสนองความต้องการดังกล่าว จึงต้องมีเนื้อหา สาระที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยต้องอิงแนวคิดอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อให้การยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสมต่อไป

2.1.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพสังคม

การมีชีวิตที่มีคุณภาพ และความอยู่ดีกินดี เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของสังคมที่มีคุณภาพ ดังนั้น แนวคิดคุณภาพสังคมจึงมีความเกี่ยวพันกันกับแนวคิดคุณภาพชีวิตอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพสังคม (Social Quality) เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นโดยนักวิชาการจากประเทศยุโรปในช่วงกลางของทศวรรษ 1990 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขจุดอ่อนและสร้างดุลยภาพให้เกิดขึ้นระหว่างการวัดผลการพัฒนาโดยมุ่งเน้นตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวมาเน้นตัวชี้วัดทางด้านสังคมประกอบด้วย ซึ่งในช่วงแรกของการพัฒนาจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย และเริ่มมีการสร้างองค์ความรู้ในเชิงทฤษฎีมากขึ้นในช่วงต่อมา

คุณภาพสังคมตามคำนิยามของ Beck และคณะ (1997: 3) หมายถึง ระดับความสามารถของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดสภาพความเป็น อยู่ที่ดี และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่

คุณภาพสังคมมีจุดเน้นทั้งในระดับสังคมและปัจเจกบุคคล คุณภาพสังคมในภาพรวมจะไม่ใช้หมายรวมเฉพาะการเพิ่มขึ้นของคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกแต่ละคนเท่านั้น แต่จะหมายรวมถึงสภาพที่ดีขึ้นของสังคมโดยรวม และการมองสังคมในลักษณะองค์รวม โดยเฉพาะสังคมที่มีคุณภาพ หมายถึงสังคมที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านเศรษฐกิจ และมีการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมและความเป็นธรรมทางสังคม

สังคมที่มีคุณภาพในระดับดีจะต้องเป็นสังคมที่มีคุณลักษณะตามที่ Walker (1997: 109) กล่าวไว้ คือ เป็นสังคมที่สมาชิกมีความสามารถและเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ และการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวจะอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพพื้นฐาน และระบบสวัสดิการที่เหมาะสมในชุมชน โดยเฉพาะการที่จะสามารถเข้ามีส่วนร่วมนั้น สมาชิกของสังคมทุก ๆ คนจะต้องมีโอกาสในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) สมาชิกทุกคนได้รับการยอมรับอย่างเท่าเทียมกัน (Social Inclusion) อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีความสมานฉันท์ (Cohesive Communities) และมีการเสริมพลังให้เกิดมากขึ้น(Empowerment) ที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ หรืออาจสรุปได้ว่าคุณภาพสังคมจะขึ้นอยู่กับระดับของเศรษฐกิจสังคม และการเมืองที่ปัจเจกบุคคลมีโอกาสเข้าถึงได้อย่างพร้อมหน้ากัน

จุดมุ่งหมายของแนวคิดคุณภาพสังคมเป็นการเน้นที่ภาพรวม ครอบคลุมทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดย Beck และคณะ (1997) ได้แยกมิติของคุณภาพสังคมซึ่งมีลักษณะเชื่อมโยงกันเป็น 4 มิติ ได้แก่ ความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-Economic Security) การยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม (Social Inclusion) ความสมานฉันท์ทางสังคม (Social Cohesion) และการเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน (Social Empowerment)

มิติที่ 1 ความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง การที่ความต้องการพื้นฐานซึ่งสนองตอบ ความจำเป็นในแต่ละวันของบุคคลได้รับการตอบสนองโดยระบบ และหน่วยงานที่เป็นผู้จัดหรือดูแลด้านสวัสดิการในระดับพื้นฐานของความมั่นคงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจที่บุคคลพึงได้รับ จะได้แก่ การคุ้มครองเกี่ยวกับความจำเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การมีงานทำ การมีสุขภาพที่ดี และการสนองตอบทางวัตถุในกรณีอื่น ๆ

มิติที่ 2 ความสมานฉันท์ทางสังคม เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่เป็นอุปสรรคหรือลดทอนความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือทางสังคม หรือโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ทั้งนี้ ระดับของความสมานฉันท์ที่ยอมรับได้จะต้องเป็นระดับที่คนทุก ๆ คนในสังคมสามารถที่จะอยู่ในสังคมในฐานะของมนุษย์อย่างแท้จริง และในทางตรงข้ามความรุนแรงทางสังคมจะแสดงออกในลักษณะของการแบ่งแยกระหว่างภูมิภาค ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจของชนกลุ่มน้อย การไม่เท่าเทียมกันในโอกาสที่จะเข้าถึงทรัพยากรและการบริการที่รัฐจัดให้ รวมถึงความไม่เท่าเทียมกันของส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจ ซึ่งความสมานฉันท์ทางสังคมนี้จะเกี่ยวข้องกับสภาพทางสังคมที่เป็นวัตถุ และความมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

มิตีที่ 3 การยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม จะเกี่ยวข้องกับหลักของความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และรวมถึงโครงสร้างทางสังคมที่จะก่อให้เกิดสภาพการณ์ของความไม่เสมอภาคเท่าเทียมกันดังกล่าว เป้าหมายหลักของมิตินี้คือการครอบคลุมของบริการ ซึ่งเป็นผลจากการมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี สถานการณ์แรงงาน และลักษณะบริการหรือการสนองตอบทางวัตถุที่เป็นส่วนรวม โดยเฉพาะ การดูแลเกี่ยวกับกลไกที่จะไม่ก่อให้เกิดการกีดกัน ขัดขวาง หรือลดระดับของการเอารัดเอาเปรียบทางสังคมให้น้อยที่สุด

มิตีที่ 4 การเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน หมายถึง ความรู้สึกหรือสำนึกในความสามารถหรือ สมรรถนะส่วนบุคคลในอันที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งเป้าหมายหลักของการเสริมสร้างพลัง คือการส่งเสริมให้คน (People) สามารถเป็นพลเมือง (Citizens) ที่มีศักยภาพ และมีอำนาจอย่างแท้จริง การสร้างความเข้มแข็งดังกล่าวนี้จะเกี่ยวข้องกับแนวคิดทั้งที่เป็นเหตุ (Active) และเป็นผล (Passive) ในส่วนที่เป็นเหตุจะได้แก่ความรู้สึกมีพลังในตน (Self-Empowerment) และในทางกลับกัน ส่วนที่เป็นผล คือ วิธีการที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็ง เป็นความพยายามที่จะส่งเสริมและสร้างบรรยากาศหรือกลไกให้ความเข้มแข็งเกิดขึ้น

2.1.2.3 แนวคิดการพัฒนาสังคม

เนื่องจากตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดทางสังคม ขณะเดียวกัน ตัวชี้วัดทางสังคมก็มาจากแนวคิดการพัฒนาสังคม ดังนั้น แนวคิดการพัฒนาสังคมจึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาคุณภาพสังคม ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วย

ประกอบ จักรพานิช (2527: 2) กล่าวว่า การพัฒนาสังคมเป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และการเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์หรือได้รับผลกระทบของการพัฒนา การพัฒนาสังคมจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในทางสร้างสรรค์จรรโลงใจให้ดีขึ้น ส่งเสริมและดูแลให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี มีมาตรฐานการครองชีพ ตลอดจนพยายามระงับและจำกัดความเดือดร้อน ไม่ว่าจะทางกายภาพหรือทางจิตใจที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน

ปรกรณ์ อังศุสิงห์ (2508: 8) ให้ความหมายว่า การพัฒนาสังคม หมายถึง การส่งเสริม และดูแลให้ประชาชนได้มีความสุข มีมาตรฐานการครองชีพที่ดี ตลอดจนพยายามระงับและจำกัดความเดือดร้อน ไม่ว่าจะทางกายหรือทางจิตใจที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน โดยมีนโยบายที่แน่นอน

สำหรับ แนวคิดการพัฒนาสังคมที่มีอิทธิพลต่อประเทศต่างๆในโลก เกิดขึ้นจากเวทีการประชุมสุดยอดเพื่อการพัฒนาสังคม(The World Summit for Social Development) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อมีนาคม พ.ศ. 2538 ที่กรุงโคเปนเฮเกน สาธารณรัฐเดนมาร์ก โดยสาระสำคัญของแนวคิดนี้โดยสรุป คือ การให้

ความสำคัญกับคนและสิ่งแวดล้อม เป็นอันดับแรก ก่อนการประชุม องค์กรพัฒนาเอกชนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้ร่วมประชุมสรุปปัญหาสาระสำคัญที่เป็นแนวโน้มของการพัฒนาในภูมิภาคนี้ (Morales, 1994 อ้างถึงใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ, 2541: 42-43) คือ ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่รุนแรงที่สุด นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการถูกกีดกัน เลือปฏิบัติ การไม่มีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และปัญหาความรุนแรงอื่นๆ ได้แก่ การแสวงหาผลประโยชน์ ยาเสพติดอาชญากรรม การฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น ดังนั้นในการพัฒนาสังคมจะต้องคำนึงถึงบริบทที่สำคัญอยู่ 3 ประการ

ประการแรกคือ การขจัดความยากจน ในนิยามของความยากจนของประเทศต่างๆ ใช้กันพิจารณาจากรายได้ของครัวเรือน หรือบุคคลที่ต่ำกว่าเส้นความยากจน (Minimum Threshold) ส่วนตัวบ่งชี้อื่นๆ ที่ใช้ เช่น อายุขัยเฉลี่ย การไม่รู้หนังสือ

ประการที่สอง คือ การกระจายความเป็นธรรม เกี่ยวข้องกับผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการผู้สูงอายุ ซึ่งคนเหล่านี้ไม่ได้รับโอกาส และไม่สามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ที่สามารถจะนำมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตได้

ประการที่สาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อจำกัดของการยกระดับคุณภาพชีวิตอยู่ที่การถูกกีดกันจากกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วม ในครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่างๆ

Shrivastava (1994 อ้างถึงใน อนุชาติ พวงสำลีและอรทัย อาจอ่ำ, 2541: 45) ได้อธิบายว่า กระบวนทัศน์การพัฒนาสังคมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางนี้ ต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นประชาธิปไตยโดยการให้สิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมายแก่เขาที่จะให้อำนาจและทรัพยากรต่างๆ เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความใฝ่ฝันของเขา หลักสำคัญตามกระบวนทัศน์นี้คือการเข้าใจอย่างถ่องแท้และอย่างมีวิจาร์ณญาณในความเป็นจริงและกระบวนการเปลี่ยนที่จะช่วยกันควบคุมอำนาจและทรัพยากรโดยประชาชนเพื่อสร้างสังคมบนหลักการของประชาชนและธรรมชาติต้องมาก่อน

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Sinh, 1994 อ้างถึงใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ, 2541: 45-46) ได้เสนอว่า แนวคิดการพัฒนาสังคมนี้ ควรให้ความสำคัญกับคน ให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และควรมีการมองแบบองค์รวม หมายถึง การพัฒนาเพื่อความเป็นธรรมทางสังคมและความมั่นคงทางเศรษฐกิจความยั่งยืนทางนิเวศน์ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และความคงอยู่ของวัฒนธรรม จากแนวคิดดังกล่าวนี้มาตรวจวัดคุณภาพชีวิตจึงมองเชื่อมโยงไปถึงสภาพที่บุคคลได้รับจากสังคมและสิ่งแวดล้อมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาสังคม เป็นแนวคิดที่นักวิชาการทั้งหลายได้ใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้โดยเกี่ยวข้องในประเด็นหลักๆ 3 ประการด้วยกันคือ ประการแรก มองว่าการพัฒนาสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีกำหนดทิศทาง ประการที่สอง เห็นว่าเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาสังคมอยู่

ที่คนซึ่งเป็นทั้งผู้พัฒนาและผู้รับผลของการพัฒนา และประการสุดท้ายมองว่าเป้าหมายของการพัฒนาคนก็คือ การอยู่ดีกินดีของคนในสังคม อย่างไรก็ตาม การอยู่ดีกินดีหรือความต้องการของคนในประเทศแต่ละกลุ่มก็ย่อมไม่เหมือนกัน เนื่องด้วยความแตกต่างทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ฐานะทางเศรษฐกิจ ตลอดจนอายุของกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ของประชาชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคม จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาสังคมที่มีลักษณะเป็นสังคมผู้สูงอายุในอนาคตต่อไป

2.1.2.3 แนวคิดเรื่องการพัฒนาคนมนุษย์

แนวคิดเรื่องการพัฒนาคนมนุษย์เป็นทางเลือกหนึ่งของแนวคิดที่ทำทนายการพัฒนาที่ผิดพลาดซึ่งเน้นทางด้านเศรษฐกิจและใช้เศรษฐกิจเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการพัฒนาเพียงอย่างเดียว แนวคิดในการพัฒนาคนมนุษย์โดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการพัฒนาคนมนุษย์แบบยั่งยืน ล้วนเป็นประเด็นที่ทำทนาย และถูกกำหนดไว้ให้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาสังคมในการประชุมสุดยอดเพื่อการพัฒนาสังคม ค.ศ. 1995 ด้วย (สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกูล, 2538: 13)

Miles (1985 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกูล, 2538: 13 -14) ได้อธิบายความคิดเรื่องการพัฒนาคนมนุษย์ไว้ว่า เป้าหมายคือ การกำหนดทางเลือกที่สะท้อนความเป็นพลวัตของกระบวนการพัฒนาและศักยภาพที่มากมายของมนุษย์มากกว่าการรับเอาโครงสร้างที่เป็นเสมือนพิมพ์เขียว สำหรับอุดมการณ์ในการพัฒนาคนมนุษย์นั้น เราต้องไม่แยกการพัฒนาปัจเจกบุคคลออกไปจากการพัฒนาสังคม ซึ่งจริง ๆ แล้วก็มีข้อแตกต่างระหว่างปัจเจกและสังคม แต่ทั้งสองส่วนนี้ไม่อาจแยกให้ขาดจากกันได้แม้ว่าสังคมจะอยู่ได้โดยไม่มีปัจเจกบุคคลบางส่วน และแม้ว่าปัจเจกบุคคลจำนวนมากที่สามารถอยู่ในหลาย ๆ สังคมก็ตาม

แนวคิดเรื่องการพัฒนาคนมนุษย์ในโครงการGoals, Processes and Indicators of Development (GPID) ได้ระบุไว้ว่าการพัฒนาคนมนุษย์หมายถึง การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์อย่างกลมกลืนของสังคมและธรรมชาติเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่โดยไม่เบียดเบียน ลดหรือทำลายสังคมและสิ่งแวดล้อม

สำหรับ Speth (1994 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกูล, 2538: 14) ซึ่งเป็นผู้บริหารขององค์การสหประชาชาติได้อธิบายแนวคิดของการพัฒนาคนมนุษย์แบบยั่งยืนว่า แท้จริงแล้วก็ไม่ใช่ทฤษฎีใหม่ทั้งหมด แต่จะเป็นเรื่องใหม่ก็คือเราเปลี่ยนจากการคิดเรื่องการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติการพัฒนา โดยการพัฒนาคนมนุษย์ที่ยั่งยืนสามารถนิยามได้ว่า เป็นการพัฒนาที่ประชาชนเป็นศูนย์กลาง สิ่งแวดล้อมที่ดีและประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1) ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ก็คือ การพัฒนาที่ประชาชนต้องมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากจน ให้ได้รับสิ่งที่เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐาน รวมทั้งความต้องการที่จะพึ่งพาตนเองขยายโอกาสให้พวกเขาได้มีชีวิตที่สงบสุขและสุขภาพแข็งแรง ได้รับการศึกษา

และทรัพยากรที่ช่วยให้มาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่สูงขึ้น ซึ่งเป้าหมายในเรื่องนี้คือการขจัดความยากจน

2) สิ่งแวดล้อมที่ดีก็คือ การเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มผลผลิตแหล่งทรัพยากร และป้องกันสิ่งแวดล้อมทั้งระดับท้องถิ่น และระดับโลก

3) มีส่วนร่วม หมายความว่า การพัฒนาจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการที่มีผลต่อชีวิตของเขาเอง ดังนั้น การพัฒนามนุษย์แบบยั่งยืน จึงให้ความสำคัญกับความยากจน และธรรมชาติ

การที่จะบรรลุถึงแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าวได้กระบวนการพัฒนาโดยใช้คนเป็นศูนย์กลางจึงมีความสำคัญและจำเป็น ซึ่งเรื่องนี้ Miles (1985 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกูล, 2538: 13) ได้เสนอต่อไปว่ากระบวนการพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง ควรจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งต่อไปนี้

1) ความเป็นธรรมทางสังคม หมายถึง การพัฒนามนุษย์มีความเป็นไปได้อย่างเท่าเทียมกันสำหรับสมาชิกทุกคนในสังคม

2) ความเป็นธรรมภายในภูมิภาคและระหว่างประเทศ กล่าวคือ สังคมต้องยินยอมและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับมวลสมาชิกในสังคมโดยหลักการบูรณาภาพของสังคม (ตัวอย่างเช่น ไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ การเอาเปรียบทางการเมือง และ/หรือการกดขี่ทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการกีดกันคนออกไปจากสังคม และจากการบรรลุความสำเร็จในการพัฒนามนุษย์)

3) การดำเนินชีวิตในปัจจุบันเพื่ออนาคต การพัฒนามนุษย์ของคนรุ่นปัจจุบันจะต้องไม่เป็นการทำให้เกิดพิษภัยต่อการมีชีวิตและการพัฒนาของคนรุ่นต่อไป ซึ่งหมายถึงการที่จะต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชาติและนับถือในความสำเร็จ และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ซึ่งช่วยให้เกิดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

4) มีความรู้สึกที่อ่อนไหว (Sensitive) ต่อปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ภารกิจการพัฒนาของคนรุ่นต่อไปต้องไม่หมายความว่าถูกคนรุ่นนี้เอาไปหมด การสร้างอนาคตให้กับคน คือ เงื่อนไขของกระบวนการพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง การกีดกันโดยใช้อำนาจที่ห่างไกลมาเป็นข้ออ้างนั้นไม่ใช่สิ่งที่ยอมรับได้ในแนวคิดของการพัฒนามนุษย์

สำหรับ Sinh (1994 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกูล, 2538: 13-14) ได้แสดงความคิดเห็นและเสนอต่อองค์กร หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ว่าการพัฒนาสังคมอย่างเป็นองค์รวมโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและสร้างประชาสังคม (Civil Society) นั้นในทางปฏิบัติควรเป็นดังนี้

1) เศรษฐกิจ สังคม แบบประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในแนวคิดความคิดนี้องค์การเอกชนและองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องอุทิศตนเพื่อการวิจัย การติดต่อกัน ใช้เศรษฐกิจแบบใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนตัวเองจากนักกิจกรรมสังคมไปสู่ นักประกอบการค้า และปรับเปลี่ยนองค์การของตนไปสู่การเป็นนักประกอบการเพื่อสังคม ช่วยสร้างโอกาสตลอดจนฝึกอบรมคนและตัวแทน เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่ นักประกอบการเพื่อสังคม และร่วมกันทำงานกับคนอื่น เพื่อสร้างสังคมแห่งการประกอบการค้าในชุมชน เพื่อให้เป็นเศรษฐกิจเพื่อสังคม

2) สังคมประชาชนหรือประชาสังคมในแนวความคิดนี้ถือว่า เราทุกคนมีสิทธิ์และควรใช้สิทธิ์เพื่อสร้างความรับผิดชอบโดยการช่วยให้ทุกคนร่วมกันสร้างสังคมประชาชน อุทิศตนเพื่อสร้างความตระหนัก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เสริมสร้างความสามารถขององค์การประชาชนให้เป็นเสมือนทัพหน้าที่พึ่งพาตนเองได้และมีความยั่งยืน ในกระบวนการทำงานต้องสร้างฉันทามติความโปร่งใส และทำให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนจะเห็นว่าโดยสรุปแล้ว การพัฒนามนุษย์ คือ การส่งเสริมศักยภาพในตัวมนุษย์ให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น นำไปสู่การมีความหวังและความสุขในการดำเนินชีวิตพร้อมทั้งสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้กับสังคมต่อไป การพัฒนามนุษย์ ควรเป็นเป้าหมายโดยตรงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการเน้นจัดความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศ วรณะ ชนชั้น เผ่าพันธุ์ตลอดจนความเหลื่อมล้ำในด้านอื่นๆที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนามนุษย์ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อิงอยู่กับแนวคิดนี้ จึงต้องสนใจสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

2.1.3 ลักษณะและองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

ลักษณะของผู้มีชีวิตที่มีคุณภาพ ได้มีนักวิชาการพยายามศึกษาและเสนอเอาไว้ดังนี้
 สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514: 50) ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณสมบัติพื้นฐานที่สำคัญของบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตดี 5 ประการ คือ

1. ความรับผิดชอบ
2. ความสม่ำเสมอ
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. การพึ่งตนเอง
5. ความซื่อสัตย์เที่ยงตรง ไม่คดโกง

นิศารัตน์ ศิลปเดช (2540: 66) กล่าวว่าคุณภาพชีวิตมีความสำคัญทั้งต่อบุคคลและสังคมอย่างยิ่ง โดยผู้ที่มีคุณภาพชีวิตจะช่วยให้ตนเองและสังคมเกิดลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. บุคคลจะมีการดำรงชีวิตในแนวทางที่ดี ใช้วิธีการอันชอบธรรมในการสนองความต้องการในด้านต่างๆ ของตนโดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

2. บุคคลจะมีการสร้างสรรค์พัฒนา คิดปรับปรุงตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

3. บุคคลจะใช้ภูมิปัญญา เหตุผล และวิธีการแห่งสันติในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

4. บุคคลจะมีการยอมรับในคุณค่าและความสำคัญของตนเอง ผู้อื่น สังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการอยู่ร่วมกันในสังคมจึงมีปัญหาและความขัดแย้งน้อย

5. บุคคลจะเป็นพื้นฐานของครอบครัวและสังคมที่มีความสงบสุข มีความเจริญก้าวหน้ามีเสถียรภาพ ความปลอดภัย ความเป็นปึกแผ่นมั่นคง และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ผาสุก มุทฺธเมธา (2540: 72) กล่าวว่า ชีวิตที่มีคุณภาพมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. บุคคลสามารถดำรงชีวิตตามความต้องการของตนเอง
2. บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับอัตภาพ
3. บุคคลสามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในกรอบและระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมที่ดีงามตามมาตรฐานที่สังคมที่ยอมรับ
4. บุคคลพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้เหมาะสมตามกาลเปลี่ยนแปลงของสังคม
5. บุคคลนั้นจำเป็นต้องมีพื้นฐานความต้องการของชีวิตครบทั้งปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

จะเห็นได้ว่า ลักษณะชีวิตที่มีคุณภาพนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตมีความพึงพอใจต่อตนเองและสังคม เป็นบุคคลที่มีความชำนาญ ในการที่จะดำเนินชีวิตให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนเองต้องการ และสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นได้อีกด้วยมีความรับผิดชอบ สม่่าเสมอ เชื้อมั่นในตนเอง พึ่งพาตนเองได้ มีความสร้างสรรค์พัฒนา คิดปรับปรุงตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในกรอบและระเบียบแบบแผน ประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีงามได้

และเนื่องจากคำว่า “คุณภาพชีวิต” เป็นคำมีความเป็นนามธรรมสูง ประกอบกับความหมายกว้างซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์หลายแขนง มองได้หลายมุม หากพิจารณาว่าองค์ประกอบใดบ้างที่จะทำให้ชีวิตมีคุณภาพที่ดี อาจจะไม่มีการตอบที่แน่นอนและตายตัว อย่างไรก็ตาม ก็มีนักวิชาการได้พยายามเสนอองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ดังนี้

Ferrans (1992: 29-38) ได้สรุปองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านสุขภาพและหน้าที่ (Health and Functioning) เกี่ยวกับสถานะภาพของร่างกายและความสามารถในหน้าที่ ที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมประจำวัน และการแสดงออกทางบทบาทสังคม ประกอบด้วยสุขภาพตนเอง ความเครียด การดูแลสุขภาพ การพึ่งพาตนเอง ทางด้านร่างกาย เพศสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมในยามว่างความสามารถในการเดินทาง การสร้างความสุขในวัยสูงอายุ และการมีอายุยืน

2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Socio Economic) เป็นสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของบุคคล เพราะบุคคลต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องการบ้านเพื่อนช่วยแนะแนวทางแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน ต้องการกำลังใจ การได้รับการเชื่อถือไว้วางใจ ต้องการบ้านอยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งมีงานทำและมีเงินใช้ในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย มาตรฐานของการดำรงชีวิต การพึ่งพาตนเองด้านการเงิน ที่พักอาศัย การทำงาน เพื่อน เพื่อนบ้าน สภาพการณ์ของบ้านเมืองการได้รับการสนับสนุนทางจิตใจ และการศึกษา

3. ด้านจิตใจและวิญญาณ (Psychological / Spiritual) เป็นสภาพของการรับรู้ การตอบสนองทางอารมณ์ หรือทางวิญญาณ ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบในชีวิต ประกอบด้วย ความพอใจในชีวิต ความสุขทั่วไป ความพอใจในตนเอง จุดมุ่งหมายในชีวิต ความสงบสุขของจิตใจ ความศรัทธาในศาสนา และรูปร่างหน้าตาของตน

4. ด้านครอบครัว (Family) เป็นสภาพของสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวของบุคคลประกอบด้วย ความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร และความสัมพันธ์กับคู่สมรส

Liu (1975: 12) อธิบายว่า คุณภาพชีวิตประกอบด้วย ปัจจัย 2 ด้าน คือ

1. ด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตวิทยา ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความเชื่อและค่านิยมของบุคคล

2. ด้านวัตถุวิสัย ได้แก่สภาพแวดล้อมของบุคคลในด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป ซึ่งองค์ประกอบด้านนี้เป็นองค์ประกอบที่สามารถวัดค่า

3. ของการมีคุณภาพชีวิตได้ชัดเจนแน่นอนกว่าองค์ประกอบด้านจิตวิสัยเพราะเป็นองค์ประกอบเชิงปริมาณ

Sharma (1975: 11) แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. องค์ประกอบทางด้านกายภาพ โดยพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพด้วย อาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ฯลฯ

2. องค์ประกอบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษากิจการมีงานทำ บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขสภาพแวดล้อมของที่ทำงาน การพักผ่อนหย่อนใจ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

Campbell (1976: 117 - 124) ได้กำหนดองค์ประกอบคุณภาพชีวิตเป็น 3 ด้าน

1. ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากร และสภาพที่อยู่อาศัย

2. ด้านสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และความหนาแน่นของครอบครัว

3. ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิตหวังและความซับซ้อนใจในชีวิต

ณรงค์ศักดิ์ ทะละภัก (2535: 24) ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตสำหรับบุคคลทั่วไปว่าควรประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิต 6 ด้านหลัก คือ

1. ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับและพักผ่อน รวมทั้งการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิดความจำสมาธิ กาดัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน และการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล เป็นต้น

3. ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล (Level of Independnce) คือ การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ความสามารถในการทำงานการรับรู้ว่าตนไม่ต้องพึ่งพายาต่าง ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้ถึงความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งการรับรู้ว่าตนได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย

5. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัย และมีมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวกมีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่ามีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าตนได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (Spirituality Religion/Presonal Beliefs) คือ การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์ และเพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2535: 11) กล่าวถึงองค์ประกอบของ คุณภาพชีวิตที่บุคคลจะต้องมีในระดับสังคม มี 6 ด้านดังนี้

1. ด้านร่างกาย ได้แก่ปัจจัยสี่ สุขภาพอนามัย พลังงาน การออกกำลังกาย สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว และในการประกอบอาชีพ
 2. ด้านอารมณ์ ได้แก่การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวและในชุมชน ความรักและความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ
 3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาด และเป็นระเบียบปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการคมนาคมที่สะดวก
 4. สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ได้แก่โอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมในสังคม ความร่วมมือร่วมใจในชุมชนความเป็นระเบียบวินัย ความเห็นอกเห็นใจ ค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในศาสนา
 5. ด้านความคิด ได้แก่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชนการศึกษาวิชาชีพ ความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตนเอง ครอบครัวและชุมชนการเป็นที่ยอมรับในชุมชน การสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง การยอมรับตนเอง และการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม
 6. ด้านจิตใจ ได้แก่ การมีคุณธรรมในส่วนตัวและในสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดีต่อชาติความศรัทธาในศาสนาความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข
- ทวิธรรม ทัศนาคม (2532: 212 -215) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิต คือ คุณสมบัติของชีวิตที่เป็นอยู่ดี หมายถึง องค์ประกอบและลักษณะต่าง ๆ ที่แสดงถึงสภาพของชีวิตที่ดำรงอยู่ด้วยดีเป็นส่วนร่วมที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันกับสังคมและธรรมชาติแวดล้อม พร้อมทั้งสามารถพัฒนาตัวเองให้เจริญงอกงามสู่ความสันติสุขและอิสรภาพที่สมบูรณ์ เช่น
1. มีสุขภาพดี มีพลานามัย
 2. พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ เช่น มีอาชีพที่ประกอบโดยประหยัดและสุจริตมีเงินพอใช้และใช้เงินเป็น
 3. มีอาหารที่มีคุณค่า มีกินและกินเป็น
 4. มีที่อยู่อาศัยและที่ทำงานที่เหมาะสม ไม่แออัด สะอาด สะดวกสบายต่อการดำเนินชีวิตการทำงานและการเดินทาง
 5. มีความปลอดภัยทั้งใจกาย เช่น ปราศจากโจรผู้ร้ายและอบายมุข
 6. มีธรรมชาติแวดล้อมที่เกื้อกูล รื่นรมย์ สวยงาม ดินน้ำอากาศบริสุทธิ์ไร้มลพิษ

7. มีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่เป็นสุข ทั้งอบอุ่นและร่วมเย็น
 8. มีสังคมที่มีสวัสดิการและบริการดี อำนาจสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและ
ไมตรีสังเคราะห์
 9. มีสังคมที่มีระเบียบวินัย มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายที่เป็น
เป็นธรรม และเอื้อต่อการพัฒนาชีวิตและสังคม
 10. อยู่ร่วมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจและกรุณา ยุธรรม ผูก
มิตรและชวนช่วยทำกิจที่เป็นประโยชน์
 11. มีเวลาว่างเป็นของตนเอง และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการแสวง
ความรื่นรมย์บันเทิงที่ดี ชื่นชมซาบซึ้งในสิ่งสุนทรีย์และในการพัฒนาตนเองยิ่งขึ้นไปในด้านต่างๆ
 12. มีการศึกษา รู้เข้าใจเท่าทันเหตุการณ์ มีประสบการณ์ที่เป็นฐานของการ
ดำเนินชีวิตและตัดสินใจอย่างฉลาด
 13. มีวิจารณ์ญาณ รู้จักคิดรู้จักแก้ปัญหา ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา มีกุศโลบายที่จะ
แก้ไขคลายทุกข์ได้
 14. มีจิตใจที่พัฒนาอุปถัมภ์ด้วยคุณธรรมและจริยธรรมและประพฤติดีงามสุจริตทั้ง
กายวาจา ใจ มั่นใจคุณค่าแห่งชีวิตของตน
 15. มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางจิต มีเจตคติดีงาม จิตใจปลอดโปร่ง เบิก
บานผ่อนคลายเป็นสุข มองโลกและชีวิตตามความเป็นจริง
- จะเห็นได้ว่า เนื้อหาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาที่
สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ต่างกันเพียงแต่จำนวนและชื่อเรียกแต่ละองค์ประกอบ
เท่านั้นโดยองค์ประกอบต่างๆตามที่นักวิชาการได้เสนอพยายามที่จะให้ครอบคลุมองค์ประกอบ
ทั้งที่เป็นอัตวิสัยและวัตถุวิสัย ทั้งสิ้น

2.1.4 ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต

เพื่อให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์และนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนา
คุณภาพชีวิตซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประเทศ นักวิชาการและหน่วยงานทั้งในและ
ต่างประเทศที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการวางแผน นโยบายเพื่อการพัฒนาจึงพยายามที่จะสร้าง
เครื่องมือในการศึกษาและวัดถึงระดับคุณภาพชีวิต องค์การอนามัยโลก(WHO) เป็นหน่วยงาน
หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการศึกษาดังกล่าวโดยพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตที่เป็นสากลขึ้นมา
ในปี ค.ศ. 1996 มีทั้งหมด 100 ตัวชี้วัด หรือข้อคำถาม (WHOQOL-100) ซึ่งกรมสุขภาพจิตได้
แปลเป็นภาษาไทย และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้วยการแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้งและ
ถือว่าเป็นภาษาไทยที่องค์การอนามัยโลก ยอมรับว่าเป็นทางการ

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-100 ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และอัตวิสัย (Self – Report Subjective) (สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ 2540: 11-12) ประกอบด้วยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสบาย ไม่เจ็บป่วย การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับพักผ่อน รวมทั้งการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน และการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล เป็นต้น

3. ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล (Level of Independence) คือ การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าจะไม่ต้องพึ่งพาอาศัยต่างๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น

4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้ถึงความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าจะตนได้รับเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

5. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าจะตนเองมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าจะได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าจะตนมีโอกาสได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าจะตนได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (Spirituality Religion/ Personal Beliefs) คือ รวมไปถึงการรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่อมั่นอื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

โดยเครื่องมือนี้ได้พัฒนาขึ้นพร้อม ๆ กันอย่างกว้างขวางในขอบเขตของภาษาและวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั่วโลก ศูนย์ภาคสนามในประเทศนั้น ๆ ได้รับการตั้งขึ้นเพื่อคัดหาระดับที่

แตกต่างกันเชิงชีวิตความเป็นอยู่ บริการสุขภาพ และจุดอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับการวัดคุณภาพชีวิต และจะได้เปรียบเทียบแบบข้ามวัฒนธรรมและภาษาต่าง ๆ จากหลาย ๆ แห่งโครงสร้างของ เครื่องมือได้มาจากการดำเนินการของศูนย์ภาคสนามทั่วโลกจากกระบวนการจัดทำที่พิจารณา ในเรื่องของวัฒนธรรม และสำนวนภาษา คือมีข้อคำถามที่หลากหลายในเชิงธรรมชาติและในการ จัดรูปแบบโครงสร้างของข้อคำถามต่าง ๆ จากนั้นจึงคัดกรองออกไปด้วยวิธีถาม-คำตอบสเกล ฟอรัมเมท (Question-Responses Format) ซึ่งครอบคลุมสาระคุณภาพชีวิตและค่าความตรงใน เนื้อหา รวมทั้งความเที่ยงของข้อคำถามในวัฒนธรรมต่าง ๆ ไว้ครบถ้วน

สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ (2540: 11-12) ได้แปลและพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพ ชีวิตชุดย่อยฉบับไทย (WHOQOL-BREF-THAI, 1997) จากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตชุดย่อยของ องค์การอนามัยโลกฉบับภาษาอังกฤษ (WHOQOL=BREF, 1996) ซึ่งมี 26 ตัวชี้วัดแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อ ชีวิตประจำวัน การรับรู้ความอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าจะตนเองไม่ต้องพึ่งพายาใดๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น มี 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ความเจ็บปวดและความไม่สบาย (2) กำลังวังชาและความเหนื่อยล้า (3) การนอน หลับพักผ่อน (4) การเคลื่อนไหว (5) การดำเนินชีวิตประจำวัน (6) การเข้าหรือการรักษา และ (7) ความสามารถในการทำงาน

2. ด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวก ที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิและการตัดสินใจ และ ความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะ อุปสรรค เป็นต้น มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ความรู้สึกด้านดี (2) การคิดเรียนรู้ (3) การนับถือ ตนเอง (4) ภาพลักษณ์และรูปร่าง (5) ความรู้สึกในทางที่ไม่ดี (6) จิตวิญญาณ ศาสนา และ ความเชื่อส่วนบุคคล

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับ บุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าจะตนได้เป็นผู้ให้ ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมี เพศสัมพันธ์ มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) สัมพันธภาพทางสังคม (2) การช่วยเหลือสนับสนุนทาง สังคมและ (3) กิจกรรมทางเพศ

4. ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี การรับรู้ว่าจะตนเองได้มีกิจกรรมสันทนาการ และ มีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น มี 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ความปลอดภัยทางด้านร่างกายและความ มั่นคงในชีวิต (2) สภาพแวดล้อมของบ้าน (3) แหล่งการเงิน (4) การดูแลสุขภาพและบริการทาง

สังคม (5) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและทักษะใหม่ๆ (6) การมีส่วนร่วม มีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจ และมีเวลาว่าง (7) สภาพแวดล้อม และ (8) การคมนาคม

ดังนั้น การศึกษาคุณภาพของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทยมาใช้ในการศึกษา เนื่องจากเครื่องชี้วัดดังกล่าวมีความเป็นสากลและมีเนื้อหาครอบคลุมสะท้อนความเป็นองค์รวมของคุณภาพชีวิตตามที่ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมายคุณภาพชีวิต อีกทั้งยังสะดวกในการนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ประชาชนในเขตเมืองเช่น ประชาชนในเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง เนื่องจากจำนวนข้อคำถามมีไม่มาก

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

แนวคิดที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตที่นำมาศึกษาเป็นแนวคิดที่ผู้ศึกษานำมาอธิบายและหาความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่าในครั้งนี้ โดยประกอบด้วยแนวคิดต่อไปนี้

2.2.1 แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม (Social support concept) เป็นแนวคิดทางสังคมที่ว่าด้วยการได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุหรือจิตใจ แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมได้มีนักวิชาการหลายคนให้ความเห็นไว้ ซึ่งผู้ศึกษาได้พยายามรวบรวมมาพอสังเขปทั้งดังนี้

2.2.1.1 ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

Brant and Weinert (1985: 2) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ ความช่วยเหลือที่บุคคลได้รับจากเครือข่ายทางสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาเห็นคุณค่าในตนเอง และได้รับความช่วยเหลือแนะนำ

Gottlieb (1983: 28-29) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า การสนับสนุนทางสังคมหมายถึง การสื่อสารโดยใช้ภาษาและกิริยา ท่าทาง หรือการให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือในรูปแบบสิ่งของหรือการกระทำ ซึ่งมีผลต่ออารมณ์หรือพฤติกรรมของบุคคลเมื่อบุคคลได้รับขณะเข้าร่วมในสังคม

Kaplan (1977: 132) ได้กล่าวถึงการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การประกอบขึ้นด้วยแรงยึดเหนี่ยวระหว่างบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้ง

ทางด้านอารมณ์และทางด้านทรัพยากรอื่นๆ ซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคมนั้นมาจากหลายแหล่ง เช่น ครอบครัวญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน เป็นต้น

บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์ (2540: 594) ให้ความหมายเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมโดยการใช้การสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขไว้ว่า การสนับสนุนทางสังคมหมายถึง การได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของหรือการสนับสนุนด้านจิตใจจากบุคคล กลุ่มบุคคล แล้วมีผลทำให้ผู้ได้รับการสนับสนุนนำไปปฏิบัติในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งหมายถึงการมีสุขภาพอนามัยที่ดี

จากความหมายของการสนับสนุนทางสังคม อาจสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือในการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจหรือวัตถุจากบุคคลอื่นๆ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน รวมถึงจากรัฐและเอกชน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และยังคงส่งเสริมความมีคุณค่าในตนเองให้กับบุคคล พร้อมทั้งเชื่อว่าเขาจะได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่ ได้รับการยกย่องนับถือและมีคุณค่า

2.2.1.2 ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม

Brant and Weinert (1985: 13) แบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมเป็น 5 ด้าน คือ

- 1) การสนับสนุนทางสังคมด้านความใกล้ชิด ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ
- 2) การสนับสนุนทางสังคมด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทำให้บุคคลได้ติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม
- 3) การสนับสนุนทางสังคมด้านได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทำให้บุคคลได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความคิด การตัดสินใจ
- 4) การสนับสนุนทางสังคมด้านความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
- 5) การสนับสนุนทางสังคมด้านได้รับความช่วยเหลือและแนะนำ ซึ่งทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตนเองได้

Cronenwett (1984: 9) จำแนกการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้

- 1) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ ซึ่งเป็นเรื่องของความรู้สึก เห็นใจ ดูแลเอาใจใส่
- 2) การสนับสนุนทางการช่วยเหลือ เช่น การช่วยเหลือทางการเงินและสิ่งของ
- 3) การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารเช่น การให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตประจำวัน

4) การสนับสนุนทางด้านการยกย่อง เป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลนั้นเห็นตนเองมีคุณค่าจากการยอมรับโดยผู้อื่น

Pender (1996: 257) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 4 ด้านได้แก่

1) ด้านอารมณ์ ได้แก่ การสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจและช่วยเหลือเมื่อมีเหตุการณ์ทุกข์ใจ

2) ด้านเงินทอง สิ่งของ แรงงาน ได้แก่ การช่วยเหลือเงินทอง การช่วยเหลือด้านกิจวัตรประจำวัน ตลอดจนอุปกรณ์ เครื่องมืออำนวยความสะดวก

3) ด้านข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การพูดคุย บอกกล่าวข้อมูล

4) ด้านการยอมรับ ได้แก่ การช่วยให้บุคคลตระหนักว่าตนมีความสามารถ

Gottlieb (1985: 22) ได้แบ่งระดับของการให้แรงสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ระดับคือ

1) ระดับมหภาค หรือระดับกว้าง (Macro Level) คือการวัดโดยพิจารณาถึงการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมในสังคม โดยวัดจากลักษณะต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์กับสถาบันในสังคม การเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ ด้วยความสมัครใจ การดำเนินชีวิตแบบไม่เป็นทางการในชุมชน

2) ระดับกลาง หรือระดับกลุ่ม (Mezzo Level) คือการวัดในระดับที่เฉพาะเจาะจงลงไปถึงบุคคลที่มีการติดต่ออยู่เสมอเช่นกลุ่มเพื่อนที่ใกล้ชิด เพื่อนบ้าน ญาติ

3) ระดับจุลภาค หรือระดับเล็ก (Micro Level) คือการวัดที่พิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดที่สุด เพราะเชื่อว่าสิ่งสำคัญของการสนับสนุนทางสังคมมาจากการให้การสนับสนุนทางอารมณ์ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งผู้ให้การสนับสนุนจะมีเพียงบางคนเท่านั้นที่ทำได้ เช่น สามี ภรรยา หรือคนรัก เป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยให้การสนับสนุนในด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านจิตใจ และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์

2.2.1.3 แหล่งของการสนับสนุนทางสังคม

แหล่งของการสนับสนุนทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับชนิดและปริมาณของการสนับสนุนทางสังคม ทั้งนี้ชนิดของการสนับสนุนนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามแหล่งที่ให้การสนับสนุนส่วนปริมาณของการสนับสนุนทางสังคมจะขึ้นอยู่กับเครือข่ายสังคมที่ให้การสนับสนุน

McElveen (1983 อ้างถึงใน จริยวัตร คมพยัคฆ์, 2531: 96) กล่าวถึงแหล่งของการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อน ซึ่งครอบครัวและญาติพี่น้องเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุดโดยจะมีการติดต่อกันบ่อยครั้ง มีโอกาสแลกเปลี่ยนสิ่งของ บริการ ข้อมูลข่าวสาร และช่วยเหลือในการแก้ปัญหา รองลงมาคือกลุ่มเพื่อน

อุบล นิวัติชัย (2527: 285) ได้อ้างถึงแนวคิดของ Caplan และจัดกลุ่มบุคคลที่เป็นแหล่งของการสนับสนุนทางสังคมได้ 3 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ (Spontaneous or Natural Supportive System) ประกอบด้วยบุคคล 2 ประเภท คือ

(1) บุคคลที่อยู่ในครอบครัว ได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ลูก หลาน

(2) บุคคลใกล้ชิด ได้แก่ เพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน คนคุ้นเคย คนรู้จัก

2) องค์กรหรือสมาคมที่ให้การสนับสนุน (Organized Support) หมายถึงกลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันเป็นหน่วย ชมรม สมาคม มูลนิธิ ฯลฯ

3) กลุ่มผู้ช่วยเหลือทางวิชาชีพ (Professional Health Care Workers) หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวงการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสุขภาพของประชาชนโดยอาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ

2.2.1.4 องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม

บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์ (2528: 172) การสนับสนุนทางสังคมมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1) มีการติดต่อระหว่างผู้ให้และผู้รับ

2) ลักษณะของการติดต่อสื่อสารประกอบด้วย

(1) ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะให้ผู้รับเชื่อว่ามีคนสนใจ เอาใจใส่ มีคนรักและหวังดีกับตนอย่างจริงใจ

(2) ข้อมูลข่าวสารมีลักษณะที่ทำให้ผู้รับรู้สึกว่าคุณค่า และเป็นที่ยอมรับของสังคม

(3) ข้อมูลข่าวสารมีลักษณะที่ทำให้ผู้รับเชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้

3) มีปัจจัยซึ่งอยู่ในรูปของข้อมูล ข่าวสาร วัสดุ ความรู้สึกด้านจิตใจ

4) จะต้องช่วยให้ผู้รับได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ

2.2.1.5 ระดับของการสนับสนุนทางสังคม

Gottlieb (1981 อ้างถึงใน จริยวัตร คมพยัคฆ์, 2531: 101) การแบ่งระดับของการสนับสนุนทางสังคม ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

1) ระดับกว้าง (Macro Level) เป็นการพิจารณาถึงการเข้าร่วมหรือการมีส่วนร่วมในสังคม อาจวัดได้จากความสัมพันธ์สถาบันในสังคม การเข้าร่วมกลุ่มต่างๆ และการดำเนินวิถีชีวิตในสังคม

2) ระดับกลุ่มเครือข่าย (Mezzo Level) เป็นการมองที่โครงสร้างและหน้าที่ของเครือข่ายทางสังคม ด้วยการวัดอย่างเฉพาะเจาะจงถึงกลุ่มบุคคลที่มีสัมพันธ์ภาพกัน อย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มเพื่อน ชนิดของการสนับสนุนในระดับนี้คือ การให้คำแนะนำ การช่วยเหลือด้านวัตถุ ความเป็นมิตรและการสนับสนุนด้านอารมณ์

3) ระดับแคบหรือระดับเล็ก (Micro Level) เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากที่สุด จะมีคุณภาพของความสัมพันธ์กันมาก แหล่งของการสนับสนุนในระดับนี้ ได้แก่ คู่สมรส บุตร สมาชิกครอบครัว

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือในด้านจิตใจและวัตถุจากบุคคลอื่นๆ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน รวมถึงจากรัฐและเอกชน ล้วนมีผลต่อระดับความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตนั่นเอง การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวเข้ามาเป็นปัจจัยหนึ่งในศึกษา โดยการสนับสนุนทางสังคมที่นำมาศึกษาในครั้งนี้แบ่งเป็น 4 ด้านตามแหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคม คือ ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัว ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนหรือเพื่อนบ้าน ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากญาติพี่น้อง และด้านการสนับสนุนทางสังคมจากรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพในครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมประการแรกที่มีมนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์ด้วยตั้งแต่แรกเกิด มีความสำคัญในชีวิตของบุคคล ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญในชีวิตของบุคคล กล่าวคือ สัมพันธภาพในครอบครัวมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม ถ้าครอบครัวสมบูรณ์ด้วยระเบียบและจริยธรรมอันดีแล้ว สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนก็จะเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมใหญ่ สัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกในครอบครัว ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว เพราะความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวจะช่วยให้ความเป็นอยู่ในครอบครัวราบรื่น จนนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกในครอบครัวต่อไป การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นปัจจัยหนึ่งในการหาความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.2.1 หน้าที่ของครอบครัว

สุวัฒน์ วิบูลย์เศรษฐ์(2544: 4-26) กล่าวว่า ครอบครัวมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจของสมาชิก โดยการให้ความรักความอบอุ่น การเอาใจใส่แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีสุขภาพจิตดี มีบุคลิกภาพที่มั่นคงทางอารมณ์ เมื่อสมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว รู้สึกว่าได้รับความรักความอบอุ่นและไม่ถูกทอดทิ้ง รวมทั้งรู้สึกว่าจะมีคนช่วยเหลือตน เมื่อตนอยู่ในภาวะลำบาก ครอบครัวมีการตอบสนองทางอารมณ์ที่เหมาะสม และ

พัฒนาการทางวุฒิภาวะอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับพวงผกา ชื่นแสงเนตร(2538: 33) ที่กล่าวถึงหน้าที่ครอบครัวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญที่ทำหน้าที่ดูแลสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกที่อยู่ในภาวะที่ต้องพึ่งพา ซึ่ง Pratt 1976 (อ้างถึงใน รุจา ภูไพบูลย์ 2541: 53) กล่าวถึง ทฤษฎีโครงสร้างและการหน้าที่ว่า ในระบบครอบครัว สมาชิกครอบครัวควรจะมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และพึงพอใจซึ่งกันและกัน ครอบครัวจะทำหน้าที่เป็นผู้สนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว

อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุศนันท์(2543: 231) กล่าวว่า ครอบครัวมีหน้าที่หลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัว โดยการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในครอบครัวมีวิถีชีวิตที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาวะแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและกลไกของสังคม โดยผ่านกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของสมาชิกในครอบครัว สิ่งดังกล่าวนี้จะสร้างความสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีให้สมาชิกในครอบครัว เป็นสิ่งที่พึงประสงค์และนำมาซึ่งความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของบุคคล สอดคล้องกับ ปภาณี ฐิติวัฒนา (2542: 75) ซึ่งกล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีหน้าที่ถ่ายทอดให้การเรียนรู้ วัฒนธรรมและค่านิยมแก่สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งกลมเกลียวพฤติกรรมให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคม

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ (2543: 9) กล่าวว่า หน้าที่สำคัญที่สุดของครอบครัวคือ การให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิก รองลงมาคือการให้ความรักความอบอุ่น การให้ความช่วยเหลือด้านทรัพย์สินและเงินทองและการให้ความมั่นคงปลอดภัยแก่สมาชิก

จะเห็นได้ว่า หน้าที่ของครอบครัวมีผลต่อสมาชิกในครอบครัว เพราะ ครอบครัวให้ความรักความอบอุ่นรวมทั้งการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านต่างๆแก่สมาชิกทุกคนในครอบครัว และสมาชิกทุกคนในครอบครัวควรมีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันให้ความอบอุ่นแก่กัน สมาชิกครอบครัวต้องรู้ถึงหน้าที่ที่จะต้องกระทำซึ่งกันและกัน ไม่ใช่แต่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น การมีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้หน้าที่ของครอบครัวบรรลุเป้าหมายตามที่ได้กล่าวข้างต้นในที่สุด

2.2.2.2 ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัว

กมลลา แสงสีทอง (2526: 8) ให้ความหมายของความสัมพันธในครอบครัวว่า หมายถึงความสัมพันธ์ตามบทบาทที่คนเรามีต่อสมาชิกอื่นในครอบครัว ถ้าความสัมพันธ์มีลักษณะเป็นความปรองดอง รักใคร่กลมเกลียวในครอบครัว นับว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์ภาพที่ดี แต่ถ้าเป็นความขัดแย้งหรือมีความรู้สึกที่เป็นอริต่อกัน ถือว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่ดีภายในครอบครัว

ศรีทับทิม (รัตนโกศล) พาณิชพันธ์ (2527: 116) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพในครอบครัวว่าสัมพันธภาพในครอบครัว จึงเป็นความผูกพันรักใคร่ ความใกล้ชิด คู่เคียง สนับสนุนระหว่างบิดามารดา และบุตร รวมตลอดถึงเครือญาติ และบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวที่อาศัย

อยู่ในครัวเรือนนั้น ๆ ด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นเรื่องที่สามารถก่อให้เกิดผลดี หรือก่อให้เกิดปัญหาและมีมูลเหตุแห่งปัญหานานาประการ

อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุศนันท์ (2543: 242-243) ให้ความหมายสัมพันธภาพในครอบครัว ว่าหมายถึง ความผูกพัน ความรัก ความเข้าใจ ความใกล้ชิด คั่นเคย ความสนิทสนม การให้อภัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนการปฏิบัติต่อกันอย่างอบอุ่นระหว่างสมาชิกในครอบครัว บิดามารดาและบุตร สามีและภรรยา รวมถึงญาติพี่น้องและคนอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในครอบครัว ถ้าครอบครัวมีความสัมพันธ์อันดีและมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็จะเป็นเหมือนเกราะที่คุ้มครอบสมาชิกในครอบครัวให้เกิดความมั่นคงและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว จะเป็นพื้นฐานที่ดีของสังคมและช่วยเสริมสร้างความผาสุก ความราบรื่น ความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่นแก่ประเทศชาติ

จากความหมายตามที่กล่าวมา ผู้ศึกษาพอสรุปได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกัน แสดงออกในด้านความรัก ความเอื้ออาทร การเอาใจใส่ดูแลและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในครัวเรือนและภายนอกครัวเรือน การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญของครอบครัว อยู่ร่วมกันอย่างสงบและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

2.2.2.3 องค์ประกอบของสัมพันธภาพในครอบครัว

Stinnett (1983: 10-12) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ดีควรมีพื้นฐานมาจาก องค์ประกอบดังนี้

- 1) การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว
- 2) การใช้เวลาอยู่ร่วมกัน
- 3) การมีความผูกพันและสวัสดิภาพของคนในครอบครัวร่วมกัน
- 4) มีการติดต่อสื่อสารกันเป็นอย่างดี
- 5) มีความศรัทธาต่อศาสนา
- 6) มีความสามารถในการแก้ไขวิกฤตการณ์ในครอบครัว

Umberson (1992: 664) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม สัมพันธภาพในครอบครัวที่อบอุ่น ใกล้ชิด จะสร้างความอุ่นใจและความมั่นคงให้กับสมาชิกในครอบครัวได้ และประกอบไปด้วยองค์ประกอบดังนี้

- 1) สัมพันธภาพในครอบครัวจะต้องยั่งยืนและขยายใหญ่
- 2) บุตรควรมีความสัมพันธ์ต่อบิดามารดา
- 3) สังคมจะต้องยกย่องครอบครัวที่มีความสัมพันธภาพที่ดี
- 4) ครอบครัวที่มีความสัมพันธภาพที่ดี สมาชิกในครอบครัวจะเกิด

ความรู้สึกมีคุณค่าความพึงพอใจในชีวิตและเจตคติที่ดีต่อสังคม

5) ความผูกพันระหว่างบิดามารดาและบุตรต้องมีความเกี่ยวข้องกัน

ตลอดเวลา

สุธีรา นุ้ยจันทร์ (2530: 21-22) สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบดังนี้คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวร่วมกัน
- 2) การสื่อสาร (Communication) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
- 3) มีการยอมรับซึ่งกันและกัน
- 4) ไม่มีการขัดแย้งบาดหมางกัน
- 5) มีการช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
- 6) มีความรักใคร่ผูกพันทางอารมณ์ต่อกัน

Grandall (1980: 410-411) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ (Primary Relationship) ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- 1) จำนวนของบทบาท (Number of Role) ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันหลายบทบาท เช่น เป็นพ่อ แม่ เป็นผู้สั่งสอน เป็นผู้เลี้ยงดู เป็นผู้ช่วยเหลือสมาชิกครอบครัวมีการปฏิสัมพันธ์กันในหลาย ๆ ด้านทำให้เกิดความสนใจ ได้รู้จักค่านิยมความเชื่อถือ ตลอดจนบุคลิกที่แท้จริงของกันและกัน
- 2) การสื่อสาร (Communication) ความสัมพันธ์ในกลุ่มปฐมภูมิเป็นการสื่อสารแบบเปิด มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระและกว้างขวาง
- 3) อารมณ์ (Emotion) ความสัมพันธ์ในกลุ่มปฐมภูมิหรือในครอบครัวก่อรูปขึ้นจากอารมณ์ต่าง ๆ ระหว่างสมาชิก ก่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจ ความผูกพันรักใคร่ ความคิดถึง หรือความขัดแย้ง ความโกรธก็ได้
- 4) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึก (Transferability) ความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิก่อรูปขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งแน่นอน ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดไปสู่คนอื่นได้ง่าย ๆ เป็นการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลเป็นคน ๆ ไป มีความรู้สึกผูกพันเฉพาะเจาะจงยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้

สายสุรีย์ จุติกุล (2540: 13-25) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ภาพที่ดีควรจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักความผูกพันกันของสมาชิกในครอบครัว สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องเอาใจใส่ดูแลและเอื้ออาทรต่อกัน สมาชิกในครอบครัวต้องเคารพซึ่งกันและกันสมาชิกในครอบครัวต้องมีความรับผิดชอบ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจกันและกัน สมาชิกในครอบครัวทุกคนต้องให้อภัยกัน ต้องรู้จักสื่อสารกันภายในครอบครัว ต้องใช้เวลาร่วมกันอย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพ สมาชิกทุกคนในครอบครัวควรมีการปรับตัวตามภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของบุคคลในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวต้องรู้จักบทบาทและหน้าที่ รวมถึงการ

ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในครอบครัวต้องมีความใกล้ชิดทางสัมผัสแสดงความรักความอบอุ่นตามธรรมชาติ

สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ศึกษานำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยผู้ศึกษาได้แบ่งสัมพันธภาพในครอบครัวสำหรับการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรัก เคารพนับถือกันและกัน ด้านการทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว และด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

2.2.2.4 ลักษณะของสัมพันธภาพในครอบครัว

Morrow and Wilson (1961: 501-510) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาและสรุปได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึงลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่เน้นปฏิบัติต่อลูก พฤติกรรมที่ลูกปฏิบัติต่อพ่อแม่และพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อกันในด้านต่างๆโดยจำแนกพฤติกรรมที่แสดงถึงสัมพันธภาพในครอบครัว ดังนี้

- 1) การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว (Family Sharing of Recreation) หมายถึง การที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง
- 2) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เรื่องราวต่างๆ (Family Sharing of Confidences and Ideas) หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เกี่ยวกับทุกข์ สุข ความลับในเรื่องต่างๆของพ่อแม่ เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางการงาน
- 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Family Sharing in Making Decisions) หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการตัดสินใจกระทำการต่างๆ ภายในบ้าน เช่น การจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน
- 4) การเห็นชอบของพ่อแม่ (Parent Approval) หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำความเห็นของลูก เช่น การไม่ปฏิเสธข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น หรือการกระทำต่างๆของลูก
- 5) ความรักความหวังใยของพ่อแม่ (Parental Affection) หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรัก ความหวังใยที่มีต่อลูก เช่น การช่วยเหลือคลายปัญหาต่างๆ การให้ความเป็นกันเองกับลูก
- 6) ความไว้วางใจของพ่อแม่ (Parental Trust) หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ ที่แสดงความไว้วางใจในตัวลูกว่าสามารถปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำตนเอง
- 7) การที่พ่อแม่เห็นด้วยกับกิจกรรมของเพื่อนๆของลูก (Parental Approval of Peer Activities) หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการเห็นด้วยกับการที่ลูก

ไม่มีกิจกรรมกับเพื่อนๆ โดยที่ไม่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคหรือแสดงถึงความไม่ไว้วางใจในการไปร่วมกิจกรรม

8) การที่ลูกยอมรับเกณฑ์มาตรฐานการดำรงชีพของพ่อแม่ (Student Acceptance of Parental Standards) หมายถึง เห็นด้วยกับความเห็นของพ่อแม่ในด้านการเรียน ด้านการทำงาน ทักษะคติ และยินยอมกระทำตามกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี

9) ความรักและความเคารพของลูกที่มีต่อพ่อแม่ (Student Affection and Respect for Parents) หมายถึง พฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรัก ความเคารพพ่อแม่โดยการเชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ขัด ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ

10) การไม่มีข้อกำหนดมากเกินไป (Lack of Parental Over-Restrictiveness) หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นข้อกำหนดหรือจำกัดความประพฤติกฎมากเกินไป

11) การไม่เข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยมากเกินไป (Lack of Parental Severity of Discipline) หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงการกระทำใดๆ ที่สื่อแสดงถึงความเข้มงวดในวินัย เช่น การลงโทษอย่างรุนแรง การไม่ยึดหยุ่นในระเบียบวินัย การบังคับให้ลูกปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

12) การไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป (Lack of Parental Overprotection) หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกอย่างไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หรือไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆ เหมือนหนึ่งลูกไม่มีความสามารถดูแลตนเองได้ หรือเหมือนลูกเป็นเด็กเล็กๆ

14) การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ (Sympathetic Encouragement of Achievement) หมายถึง การที่พ่อแม่ให้กำลังใจส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการกระทำและด้วยคำพูด

13) การที่พ่อแม่ไม่คอยย้ำเตือนถึงความสำเร็จมากเกินไป (Lack of Parental Over-Insistence on Achievement) หมายถึง พ่อแม่ไม่คอยย้ำเตือนหรือรบเร้าให้ลูกได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป เช่น ไม่เคี่ยวเข็ญให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการกระทำและคำพูด

15) กฎระเบียบ แบบแผน และวิธีปฏิบัติของพ่อแม่ (Regularity of Home Routine) หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่กระทำต่อลูกเป็นประจำ สม่ำเสมอ รวมถึงระเบียบวิธีการปฏิบัติที่พ่อแม่แสดงกับลูก

16) ความกลมเกลียวของพ่อแม่ (Harmony of Parents) หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่กระทำต่อกันในลักษณะที่ไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีความรักใคร่สามัคคีกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัย

2.3 การเคหะแห่งชาติ และเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง

2.3.1 การเคหะแห่งชาติ

2.3.1.1 พัฒนาการการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการทำโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทยมีพัฒนาการความเป็นมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นตามลำดับคือ (กรณีกิติ พิเศษรัฐวัฒนา, 2539: 35)

1) การก่อตั้งหน่วยงานอาคารสงเคราะห์

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อย ดำเนินงานโดยกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย มีการตราพระราชบัญญัติอาคารสงเคราะห์ขึ้น ในปี พ.ศ. 2485 ดำเนินงานด้านการจัดสร้างที่อยู่อาศัยราคาถูกย่านเชิงสะพานยมราชให้แก่ผู้มีรายได้น้อยและในปี พ.ศ. 2486 ได้จัดตั้ง ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เพื่อทำหน้าที่ให้กู้เงินซื้อบ้านและที่ดินสำหรับประชาชนทั่วไป

2) การรื้อย้ายแหล่งเสื่อมโทรม

ก่อตั้งสำนักงานเพื่อแก้ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมขึ้นในปี พ.ศ. 2503 อยู่ในความดูแลของสำนักงานเทศบาลกรุงเทพ มีแนวคิดทั้งการป้องกันรักษาและบูรณะฟื้นฟูเมือง กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการรื้อย้าย เช่น การรื้อย้ายแหล่งเสื่อมโทรมหน้ากรมทางหลวงแผ่นดิน บริเวณท่าवासกรี บริเวณชุมชนคลองเตย เป็นต้น โดยมากเป็นการขจัดแหล่งเสื่อมโทรมให้หมดไปโดยไม่ได้จัดหาที่อยู่ใหม่ให้แก่ผู้ถูกย้ายแต่อย่างใด

3) การรื้อย้ายและสร้างแฟลต

ปี พ.ศ. 2508 มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการแก้ปัญหาชุมชนแออัด โดยการสร้างแฟลตรองรับผู้ที่ถูกรื้อย้าย เนื่องจากที่ดินในเมืองมีราคาสูงการขยายตัวของที่อยู่อาศัยในแนวราบทำได้ยากและยังเป็นการใช้ที่ดินอย่างไม่คุ้มค่า จึงได้มีการจัดสร้างที่อยู่อาศัยในแนวตั้ง อาคารหลังแรกที่สร้างขึ้นตามนโยบายนี้เป็นเรือนไม้ ตั้งอยู่ที่ย่านดินแดง-ห้วยขวาง

ในปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลได้รวมหน่วยงานต่างๆที่ทำหน้าที่จัดการเรื่องที่อยู่อาศัยเข้าไว้ด้วยกัน เรียกชื่อองค์กรใหม่นี้ว่า การเคหะแห่งชาติ เริ่มดำเนินงานวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 316 มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยและแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยในประเทศไทย โดยใช้รูปแบบเดิมคือ การรื้อย้ายและสร้างแฟลต โครงการระยะแรกๆ คือ แฟลตดินแดง-ห้วยขวาง แฟลตบ่อนไก่และแฟลตคลองเตย

4) การปรับปรุงชุมชนแออัด

นโยบายของการเคหะแห่งชาติ คือ การรื้อย้ายและสร้างแฟลต พบว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดได้ สาเหตุเนื่องจากการที่ผู้มีรายได้น้อยไม่เคยชินต่อการอยู่อาศัยรูปแบบใหม่ จึงเกิดการขายสิทธิให้ผู้มีรายได้สูงกว่าและกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเหล่านี้ก็อพยพไปสร้างชุมชนแห่งใหม่ต่อไปเรื่อยๆ การเคหะแห่งชาติจึงได้ตั้งหน่วยงานขึ้นมาเรียกว่า สำนักปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2520 ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบทางกายภาพ การควบคุมการก่อสร้าง การสำรวจสภาพแวดล้อม ทำการศึกษาทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเพื่อทำการจัดระบบชุมชนใหม่ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดเรื่องการให้ความมั่นคงในการอยู่อาศัย

5) โครงการพื้นคร

เป็นแนวคิดที่เกิดจากข้อจำกัดในการปรับปรุงชุมชนแออัด ซึ่งไม่สามารถให้ความมั่นคงในการอยู่อาศัยตลอดจนการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือการอยู่อาศัยในระยะยาวแก่ผู้มีรายได้น้อย การเคหะแห่งชาติจึงนำวิธีการแก้ปัญหาโดยผ่านกลุ่มหรือชุมชนให้กลุ่มผู้อยู่อาศัยได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ (People participation) โดยการขอแบ่งส่วนที่ดินที่อยู่อาศัยจากเจ้าของที่ดิน เพื่อให้เจ้าของที่นำที่ดินส่วนที่เหลือไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้กลายเป็นรูปแบบ Land sharing ภายหลังมีการประเมินว่าแนวคิดนี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากเกิดปัญหาเรื่องเจ้าของที่ดินไม่ให้ความร่วมมือและปัญหาเรื่องการจัดซื้อที่ดินในเมืองซึ่งมีราคาที่สูงจนผู้อยู่อาศัยไม่สามารถรับภาระได้

6) โครงการจัดสรรที่ดินพร้อมสาธารณูปโภคและการจัดสรรหาบ้าน

จากแนวคิดโครงการพื้นครประสบปัญหาตามที่กล่าวมาที่มีการมองย้อนกลับไปที่กระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่เป็นมาตั้งแต่ในอดีตโดยธรรมชาติที่ว่า คนย่อมมีหนทางหาที่อยู่อาศัยของตนเองได้ เพียงแต่ทางรัฐให้การสนับสนุนกิจกรรมบางส่วน โดยแบ่งภาระให้เจ้าของได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาที่อยู่อาศัยด้วยตนเองตามกำลังความสามารถที่มีอยู่ เรียกที่อยู่อาศัยลักษณะนี้ว่า บ้านสร้างบางส่วน(Core house) ซึ่งมักจะมีการจัดสร้างบ้านพร้อมกับการจัดหาส่วนบริการบางส่วนที่จำเป็นในการดำรงชีวิตเช่น ไฟฟ้า น้ำประปา สถานพยาบาล โรงเรียน เป็นต้น

2.3.1.2 บทบาทหน้าที่ของการเคหะแห่งชาติ

การเคหะแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีพัฒนาการมาจากการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1) วิสัยทัศน์

การเคหะแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม ความมั่นคงในการอยู่อาศัยและการพัฒนาเมืองของประเทศ ยกย่องคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในชุมชน สร้างสรรค์สังคมที่เข้มแข็ง มีคุณภาพและน่าอยู่อย่างยั่งยืน

2) ภารกิจ

2.1) สร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัยและยกระดับคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในชุมชน

2.2) สนับสนุนและพัฒนาที่อยู่อาศัยตามนโยบายรัฐและ หน่วยงานรัฐ

2.3) พัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ในลักษณะเมืองใหม่ พื้นที่ชุมชนเมือง

2.4) เสนอแนะนโยบายและแผนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของ ประเทศ

2.5) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการที่อยู่ อาศัย ตาม พรบ.แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

3) การดำเนินงานขององค์กร

การเคหะแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินงานตามภารกิจ ภายใต้พระราชบัญญัติการเคหะ แห่งชาติ พ.ศ. 2537 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1) จัดให้มีเคหะเพื่อให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัย รวมตลอดถึง จัดให้มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้อาศัย ทำนุบำรุง และพัฒนาบรรดาเคหะ ดังกล่าว รวมทั้งพัฒนาการอยู่อาศัยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม

3.2) ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชน ผู้ประสงค์จะมี เคหะของตนเอง บุคคลหรือนิติบุคคล ผู้ประสงค์จะเข้าร่วมดำเนินการกับการเคหะแห่งชาติ

3.3) จัดให้มีเคหะเพื่อให้ประชาชนเช่า เช่าซื้อ หรือซื้อ

3.4) ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารและจัดหาที่ดิน

3.5) ปรับปรุง รื้อ หรือย้ายแหล่งเสื่อมโทรมเพื่อให้สภาพการอยู่ อาศัย สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมดีขึ้น

3.6) ประกอบกิจการอื่นๆที่สนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับ วัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

4) แผนงาน

4.1) แผนงานตามนโยบายรัฐ ประกอบด้วย

- (1) โครงการบ้านเอื้ออาทร
- (2) โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

4.2) แผนงานตามภารกิจหลักของการเคหะแห่งชาติ ประกอบด้วย

- (1) โครงการให้บริการหน่วยงานของรัฐ
มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาต้นที่อยู่อาศัยให้แก่กลุ่ม

ข้าราชการผู้มีรายได้น้อย พนักงาน หน่วยงานของรัฐผู้มีรายได้น้อยให้มีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐานในชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีความมั่นคงในการอยู่อาศัยทั้งที่เป็นของตนเองหรือได้เช่าระยะยาวในระดับราคาที่สามารถรับภาระได้ ประกอบด้วย

(1.1) โครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในที่ดินของหน่วยงาน (รับจ้างดำเนินการ)

(1.2) โครงการบ้านพักข้าราชการในลักษณะบ้านพักสวัสดิการ (รับจ้างดำเนินการ)

(1.3) โครงการบ้านพักข้าราชการ ประเภทเช่า (การเคหะดำเนินการเอง)

(2) โครงการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยระดับเมืองและแผนป้องกันแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดระดับพื้นที่ วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยระดับเมืองและแผนป้องกันแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดระดับพื้นที่ แบบมีส่วนร่วมร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในลักษณะขององค์กรรวมอย่างเป็นระบบ โดยการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

(3) โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้เป็นชุมชนน่าอยู่ ประกอบด้วยโครงการย่อย 3 โครงการ ได้แก่

(3.1) โครงการพัฒนาองค์กรชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาที่ยั่งยืน

(3.2) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

(3.3) โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน (ชุมชนสีขาว)

(4) โครงการพัฒนาเมืองและฟื้นฟูเมือง

เพื่อเป็นการพัฒนาเมืองในรูปแบบของการจัดทำโครงการฟื้นฟูเมืองโดยการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนที่มีสภาพเสื่อมโทรม ทั้งด้านกายภาพที่เป็นอันตรายต่อการอยู่อาศัย รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมโดยจัดสร้างที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐานและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

5) นโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

5.1) นโยบายรัฐบาลด้านสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2551 รัฐบาลจะนำดำเนินนโยบายหลักในการบริหารประเทศ นโยบายในด้านสวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ มีประเด็นนโยบายเกี่ยวข้องกับการเคหะแห่งชาติ คือ นโยบายสวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ โดยเร่งรัดปรับปรุงแก้ไขปัญหาคุณภาพการอยู่อาศัย คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะชุมชนผู้มีรายได้น้อยให้ดียิ่งขึ้นโดยปรับปรุงคุณภาพและขยายการบริหารสาธารณูปโภคให้ทั่วถึง ปรับปรุงการบริหารจัดการองค์ภาครัฐด้านการเคหะ และการอยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนผู้มีรายได้น้อยให้ดียิ่งขึ้น

5.2) ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานใน 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

(1) การพัฒนาสวัสดิการสังคมและสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิต กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสเข้าถึงการคุ้มครองและสวัสดิการอย่างทั่วถึงในทุก พื้นที่

(2) ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม โดยประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการคุ้มครองและป้องกันปัญหาทางสังคม รวมทั้งประชาชนกลุ่มเป้าหมายและชุมชนมีศักยภาพและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

(3) เสริมพลังและสร้างการมีส่วนร่วม โดยกลุ่มเป้าหมายและชุมชนมีศักยภาพและมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งเสริมระบบการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาคประชาชนและบุคลากรมีความเชื่อมั่นในการบริหารราชการแผ่นดิน

5.3) แนวนโยบายผู้ถือหุ้้นภาครัฐ (Statement Of Directions : SOD) ที่มีต่อการเคหะแห่งชาติ

การเคหะแห่งชาติเป็นรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้น ในฐานะผู้แทน ของรัฐ ดังนั้น การเคหะแห่งชาติจึงต้องปฏิบัติตามแนวนโยบายของผู้ถือหุ้น ภาครัฐ (Statement Of Directions: SOD) ซึ่งเป็นแนวนโยบายที่จัดทำขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะหน่วยงานที่พิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการเคหะแห่งชาติ

2.3.2 เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง

2.3.2.1 ความเป็นมาของเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง

โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง ตั้งอยู่ในตำบลทุ่งสองห้อง ภายในเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีกลุ่มบ้านทั้งหมด 28 กลุ่มบ้าน อาคารเช่าซื้อเป็นอาคารสร้างบางส่วน พร้อมสาธารณูปโภคสาธารณูปการ บนเนื้อที่ 8 ไร่ การเคหะแห่งชาติได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งแยกเป็นอาคารเช่าซื้อ ดังต่อไปนี้

- 1) อาคารเช่าซื้อเป็นอาคารสร้างบางส่วน พร้อมสาธารณูปโภค - สาธารณูปการ บนเนื้อที่ 268.84 ไร่ จำนวน 3,129 หน่วย (บรรจุผู้เช่าตั้งแต่ปี 2527)
- 2) นอกจากนี้ยังมีอาคารแฟลตเช่า บนเนื้อที่ 29.82 ไร่ จำนวน 1,369 หน่วย

2.1) อาคารแฟลตเช่าเก่า จำนวน 6 หลัง 1,111 หน่วย

2.2) อาคารแฟลตเช่าใหม่ จำนวน 3 หลัง 258 หน่วย (ซึ่งบรรจุผู้เช่าตั้งแต่ปี 2536)

โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้องได้บรรจุผู้เช่าและเช่าซื้อเข้าอยู่ตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมา รวมอาคารเช่าและซื้อทั้งโครงการ 4,498 หน่วย

ลักษณะและประเภทของอาคารที่พักอาศัยจุดมุ่งหมายของการเคหะแห่งชาติ จัดทำที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร แต่เนื่องจากเคหะชุมชนสามารถรับจำนวนผู้อยู่อาศัยได้ทั้ง 4,000 หน่วย ดังนั้น จึงได้มีการจัดให้แก่ผู้มีรายได้น้อยปานกลางได้เข้าอยู่อาศัยในเคหะชุมชนด้วย

โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้องที่เป็นอาคารแบบแฟลตทั้งสองช่วง สร้างเพื่อให้เกิดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ไม่เกิน 2,500 บาทต่อเดือน ได้อยู่อาศัยโดยการเช่า

นอกจากนี้ ยังได้แบ่งที่อยู่อาศัยออกเป็นย่านหรือกลุ่มบ้านโดยพิจารณาจากตำแหน่งที่ตั้งใกล้เคียงในการเข้าฟังความสะดวกสบาย 5 ประเภท คือ

- 1) ลักษณะย่านกลุ่มบ้านหลัก เป็นกลุ่มบ้านพักที่อาศัยที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากติดอยู่ถนนสายหลัก
- 2) ลักษณะย่านกลุ่มบ้านรอง เป็นย่านกลุ่มบ้านพักอาศัยที่ติดกับถนนสายรอง และทางเดินเท้าหลัก ที่แยกจากถนนสายหลัก ของเคหะการเดินทางเข้าที่พักอาศัยด้วยทางเดินเท้าและจักรยาน แต่สามารถใช้รถยนต์ได้
- 3) ลักษณะย่าน กลุ่มใน เป็นย่านกลุ่มบ้านพักที่เป็นทางเท้าเข้าออกสะดวกด้วยทางเดินเท้าย่อย ซึ่งสามารถใช้จักรยานและจักรยานยนต์ได้ด้วยเมื่อต้องการ
- 4) ลักษณะย่านที่เป็นย่านอาคารแฟลตพักอาศัยที่มีทางเข้าออกสะดวกที่สุด เพราะเดินทางเท้าและจักรยาน ประชาชนได้เริ่มเข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527

5) ลักษณะย่านอาคารแฟลตเช่าใหม่ ซึ่งประชาชนได้เริ่มเช่าอยู่อาศัย ตั้งแต่ปี 2536

2.3.2.2 สภาพที่ดินและสิ่งแวดล้อมก่อนการจัดสร้างโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง

1) สภาพที่ดินเป็นที่ลุ่ม ระดับดินเดิมมีระดับใกล้เคียงกับระดับเดิมของโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้องที่เป็นแบบอาคารเช่าซื้อเป็นอาคารสร้างบางส่วน ซึ่งอยู่ระดับต่ำกว่าถนน 90 เซนติเมตร ลักษณะทั่วไปเป็นที่ราบว่างเปล่า

2) สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งก่อสร้าง มีบ้านอาศัยอยู่ประปราย ตามแนวชายคลองเปรมประชากร ซึ่งจะต้องรื้อถอนออก และอยู่ในเขตกำหนดการใช้ที่ดิน ย2 ซึ่งกำหนดโดยสำนักผังเมือง

2.3.2.3 ขอบเขตที่ตั้งของโครงการ

ตั้งอยู่ในบริเวณแขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่ดินโครงการอยู่บริเวณฝั่งตะวันตกของทางรถไฟสายเหนือ ซึ่งขนานกันกับถนนวิภาสดีรังสิต ช่วงระหว่างหลักกิโลเมตร 20-21 รายละเอียดขอบเขตที่ดิน มีดังนี้ (ดังภาพที่ 2.1)

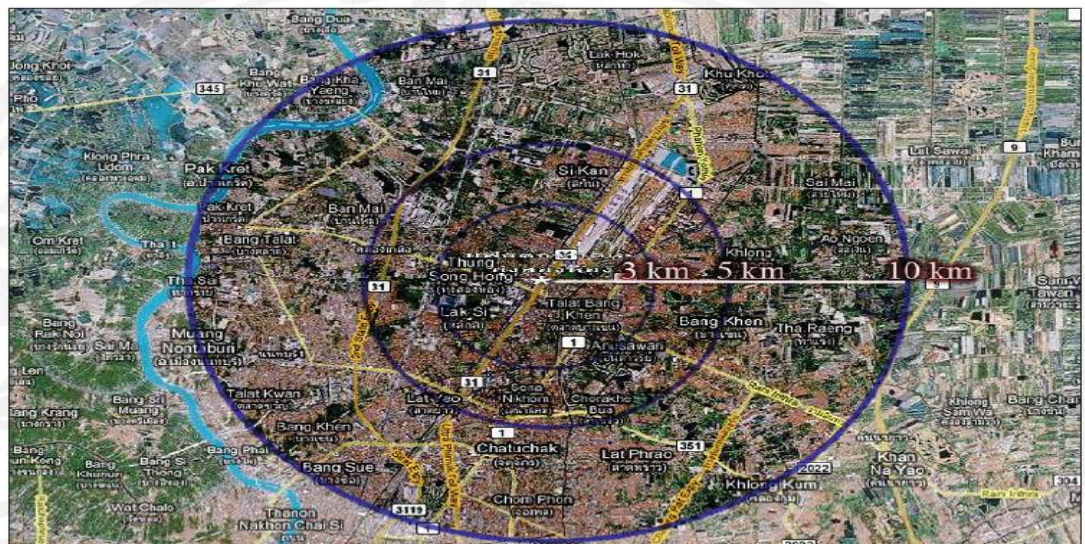
ทิศเหนือ จดที่ดินกระทรวงการคลัง

ทิศตะวันออก จดที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นที่ดินริมทางรถไฟ

สายเหนือ

ทิศใต้ จดที่ดินเอกชน

ทิศตะวันตก จดคลองเปรมประชากร

ภาพที่ 2.1 แสดงที่ตั้งโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้องตามเขตการปกครอง แหล่งที่มา: Google Inc., 2551 อ้างถึงใน พลิชฐ์ นิติวรคุณาพันธ์, 2551: 75.

2.3.2.4 การบริหารชุมชน

สำหรับการบริหารชุมชนของเคหะชุมชนทุ่งสองห้องนั้น เนื่องจากอาคารประเภทสร้างบางส่วน (อาคารแนวราบ) และอาคารแฟลตเช่ามีการบริหารชุมชนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เคหะชุมชนทุ่งสองห้องแต่เริ่มแรกได้รับการดูแลโดยการเคหะแห่งชาติเป็นหลัก ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 มีการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโดยเคหะชุมชนอาคารประเภทสร้างบางส่วน (แนวราบ) ได้ถูกโอนให้อยู่ในความดูแลของทาง สำนักงานเขตหลักสี่ ตามระเบียบกทม.ว่าด้วย กรรมการชุมชน พ.ศ.2534 แทนการดูแลจากการเคหะแห่งชาติ แต่ในส่วนของเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่านั้น ได้ถูกแบ่งให้อยู่ในพื้นที่การปกครองเขตดอนเมืองและยังอยู่ในการดูแลของการเคหะแห่งชาติตามเดิม มีสำนักงานเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง เป็นผู้ดูแลในการเก็บค่าเช่า และค่าสาธารณูปโภค สาธารณูปการ มีตัวแทนของผู้อยู่อาศัยทำหน้าที่ในแต่ละอาคารร่วมเป็นคณะกรรมการดูแลภายในอาคารที่พักอาศัยของตนเอง

การศึกษาครั้งนี้จึงได้เน้นศึกษาเฉพาะชุมชนอาคารแฟลตเช่า ด้วยมูลเหตุที่ว่า ชุมชนดังกล่าวยังเป็นชุมชนที่มีการเคหะแห่งชาติดูแลและรับผิดชอบเป็นหลัก ซึ่งต่างจากชุมชนอาคารประเภทสร้างบางส่วน (แนวราบ) ที่ได้รับการโอนให้มีการดูแลโดยสำนักงานเขตหลักสี่แล้ว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสะท้อนถึงผลงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการเคหะแห่งชาติ และเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติในพื้นที่อื่นๆต่อไป ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในอาคารแฟลตเช่า โครงการเคหะทุ่งสองห้อง

2.3.2.5 การคมนาคม

การติดต่อภายในชุมชนใช้ถนนภายในโครงการ โดยถนนสายหลักมีความกว้างเขตทาง 7 เมตร โดยมีผิวทางจราจรกว้าง 6 เมตร ทางเท้ามีเพียงข้างเดียว กว้าง 1 เมตรการติดต่อกับภายนอกโครงการ โดยต่อถนนภายในโครงการขนานกับทางรถไฟ (ตัดถนนเข้าในที่ดินของการรถไฟ ซึ่งอนุญาตให้การเคหะแห่งชาติใช้ได้) ขนาดของผิวจราจรกว้าง 6 เมตร ทางเท้ามีเพียงข้างเดียว กว้าง 1 เมตร การคมนาคมสู่บริเวณต่างๆในกรุงเทพมหานคร ใช้เส้นทางถนนวิภาวดีและถนนแจ้งวัฒนะ ซึ่งมีรถประจำทางให้บริการอยู่หลายสาย เช่น สาย 29 95 504 510 555 เป็นต้น สำหรับภายในโครงการมีรถสองแถวและรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างให้บริการ (ดังภาพที่ 2.2)

ภาพที่ 2.2 แสดงสภาพการจราจรบริเวณหน้าโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง

แหล่งที่มา: พสิษฐ์ นิติวรคุณาพันธ์, 2551: 76.

2.3.2.6 ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

- 1) ระบบไฟฟ้าเชื่อมต่อกับสายไฟฟ้าแรงสูง ของการไฟฟ้านครหลวง โดยกระแสไฟฟ้า 220 โวลท์
- 2) ระบบน้ำใช้ ระบบประปาเชื่อมต่อกับท่อเมนของการประปานครหลวง ประมาณความต้องการน้ำใช้ต่อครอบครัว 200 ลิตรต่อคนต่อวัน และมีถังน้ำสำรองยามฉุกเฉินโดยถังเก็บน้ำใต้ดินจุประมาณ 21,120 ลิตร
- 3) การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 3.1) ขยะมูลฝอยในโครงการฯ ทางกรุงเทพมหานครเป็นผู้จัดเก็บขยะในแต่ละวันและเก็บค่าบริการตามแต่ละห้องพักของผู้อยู่อาศัย
 - 3.2) การกำจัดน้ำเสีย ใช้ระบบการกำจัดน้ำเสียที่จัดสร้างในบริเวณโครงการ
 - 3.3) ระบบระบายน้ำ ใช้การระบายน้ำเชื่อมต่อกับท่อระบายน้ำลงสู่คลองสาธารณะ

2.3.2.7 ตลาด ร้านค้า และย่านพาณิชยกรรม

ตลาดที่ใกล้ที่สุดจะอยู่ในโครงการเคหะทุ่งสองห้องที่เป็นบ้านเดี่ยว คือ ตลาดทุ่งสองห้อง และบริเวณใต้ถุนอาคารแฟลตที่เป็นอาคารพาณิชย์ โดยเป็นร้านค้าขนาดเล็ก และเป็นตลาดขนาดเล็กภายในโครงการ และเรียงรายไปตามถนนและแนวของชุมชนที่อยู่อาศัย

2.3.2.8 พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการ

เนื่องจากที่ตั้งโครงการอยู่ใกล้เคียงกับโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง (เดิม) ดังนั้นผู้อยู่อาศัยในโครงการสามารถพึงบริการจากโครงการเดิมได้โดยมีสาธารณะที่จัดอยู่ภายในโครงการ และในพื้นที่โครงการที่เป็นแฟลตเอง มีการจัดพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจและสนามกีฬาที่อยู่ระหว่างของอาคารที่พักอาศัยไว้สำหรับผู้อยู่อาศัยมาใช้บริการได้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

จุฬารัตน์ สยังกุล (2550: 78-84) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา ความเข้มแข็งอดทนของสตรี และการสนับสนุนทางสังคมกับคุณภาพชีวิตของสตรีหลังการตัดมดลูก ผลการศึกษาพบว่า หลังจากควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับฮอร์โมนทดแทนพบว่าระดับการศึกษา ความเข้มแข็งอดทนของสตรี การสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตของสตรีและตัดมดลูกมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้หลังจากควบคุมอิทธิพลของการได้รับฮอร์โมนทดแทน อายุ ระดับการศึกษา และการสนับสนุนทางสังคมยังสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของสตรีหลังตัดมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ร้อยละ 31.00 ระดับการศึกษาและการสนับสนุนทางสังคมสามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ตัดมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ(beta=.22 และ.37, $p < .05$, respectively) โดยการได้รับฮอร์โมนทดแทนอย่างเดียวสามารถพยากรณ์คุณภาพของสตรีหลังการตัดมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ร้อยละ 12

สำราญ ดวงสว่าง (2547: 82) ศึกษา การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุนตามขั้น พัฒนาการและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า การที่ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน จะมีผลต่อการบรรลุนตามขั้น พัฒนาการและสุขภาพจิตต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รวมทั้งการบรรลุนตามขั้น พัฒนาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นหากผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีและบรรลุนตามขั้น พัฒนาการก็จะทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีสุขภาพจิตที่ดีและเป็นผลให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพต่อไป

ทิพย์รัตน์ สุทธิพงศ์ และพรสุวรรณ จารุพันธ์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมและปัจจัยบางประการกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจังหวัดชัยนาท ผลการศึกษา พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดี แรงสนับสนุนทางสังคม ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญ แรงสนับสนุนทางสังคมและระดับการศึกษาสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ร้อยละ 39.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติยา เรียงทา (2543: 51-57) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการแปรงฟันเพื่อป้องกันโรคเหงือกอักเสบในนักเรียนชั้นประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์ สภาวะเหงือกอักเสบ การรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเหงือกอักเสบ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านทรัพยากร และด้านอารมณ์ ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และดีขึ้นกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

สมบัติ ไชยวัฒน์ และคณะ(2543: บทคัดย่อ) ศึกษา การสนับสนุนทางสังคมโดยเครือข่ายญาติ ความสามารถในการดูแลตนเอง และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง พบว่าการสนับสนุนทางสังคมโดยเครือข่ายญาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการดูแลตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อนุชา นิลอยู่ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคความดันโลหิตสูงของประชาชน อายุ 40 – 59 ปี อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลองมีการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้ความรุนแรง การรับรู้โอกาสเสี่ยง ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนอง ความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมป้องกันโรค และพฤติกรรมป้องกันโรคความดันโลหิตสูง ดีขึ้นกว่าก่อนทดลอง และดีขึ้นกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และพบว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงของระดับความดันโลหิตลดลงมากกว่าก่อนการทดลองและลดลงมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

อันเชิญ ชัยลัธรัตน์ (2549: 87-88) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิตมีความสัมพันธ์กันในทางบวก และผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่างกันจะมีความพึงพอใจในชีวิตต่างกัน กล่าวคือ ถ้าได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก ก็จะมี ความพึงพอใจในชีวิตมากตามไปด้วย

สุมาลี ว่องเจริญ (2540: บทคัดย่อ) ศึกษา เครือข่ายทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเครือข่ายและได้รับการสนับสนุนทางสังคม มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความพึงพอใจในชีวิตปัจจุบัน ผู้สูงอายุในกลุ่มที่มีเครือข่ายแต่ไม่ได้รับการ

สนับสนุนทางสังคมมีความเป็นอยู่ที่ต้อยกว่ากลุ่มแรก มีความพึงพอใจในชีวิตในอดีตมากกว่า ปัจจุบัน สำหรับกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเครือข่ายและไม่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมใดๆเลย พบว่าผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีความเป็นอยู่ที่ต้อยกว่าสองกลุ่มแรก

จักรกฤษณ์ พิณญาพงษ์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษารูปแบบความสามารถในการดูแลตนเอง แรงสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวาน พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม ความสามารถในการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวก พร้อมทั้งยังสามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 29.7

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ศรีเมือง พลัทธิ (2547: 100) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวขยายจะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายสูงกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว เพราะการมีสมาชิกอยู่ด้วยกันหลายคนทำให้สามารถช่วยกันดูแลสภาพร่างกายของผู้สูงอายุได้ดีขึ้น

ลินดา บัลลิ่งน้อย (2546: 81-84) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการ และคุณภาพชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกันมีการบรรลุลูกตามตามขั้นพัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อรนุช อุดมสมฤดี (2550: 79-78) ศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ใน เขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ($r = .254$) ทั้งหมดทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาวิตรี ทยานศิลป์ (2541: 87-102) ศึกษาอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจตนเองของวัยรุ่น พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์เป็นนัยสำคัญทางสถิติกับความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น ได้แก่ สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับพ่อแม่ ความใกล้ชิดผูกพันกับครอบครัว หรืออาจสรุปได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองและทำให้เกิดความพึงพอใจ

อรุณี บุญอรุณีพิภิญโญ (2542: 54-56) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข ภาค 2 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การที่ครอบครัวเข้าใจผู้สูงอายุดี การมีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี เอื้ออาทร เคารพยกย่องนับถือ ทำให้ผู้สูงอายุเห็นว่าตนเองยังสำคัญ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ด้านการทำกิจกรรมร่วมกัน พบว่า การได้ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ทำให้แสดงออกถึงความสามารถของตนเต็มที่ เกิดการยอมรับ มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษาหารือ พบว่าการเป็นที่ปรึกษาแนะนำและให้กำลังใจแก่บุตรหลานในการ

แก้ไข การแบ่งเบาภาระของบุตรหลานทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่าตนเองยังมีความสำคัญ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสูง

อมราวดี ณ อุบล (2544: 113-119) ศึกษา สุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัวการอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีสุขภาพจิตที่ดีกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลักษณะ หนูนาค (2546: 113) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่มีความพึงพอใจในชีวิตระดับดี มีผลมาจากสัมพันธภาพที่ดี วัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดา มีความใกล้ชิดกับครอบครัวส่งผลให้มีความพึงพอใจในชีวิต

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

เสาวลักษณ์ แก้วหน่อ (2551: 100-104) ศึกษาคุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติในเขตพื้นที่ ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติ คือ ระดับการศึกษา ความสามารถฟัง อ่าน เขียน ภาษาไทย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย การมีเครือญาติในประเทศไทย การมีที่ดินทำกิน

วรการ เทพวัลย์ (2548: 75-90) ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนเขตลุ่มแม่น้ำจัน: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ต้นน้ำแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตคือ เพศ อาชีพ รายได้ ตำแหน่งทางสังคม สภาพที่อยู่อาศัย หนี้สิน เงินออม ททรัพย์สิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ส่วน อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ประเภทที่อยู่อาศัย ลักษณะครอบครัวไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเขตพื้นที่ต้นน้ำลุ่มแม่น้ำจันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จันทนา อธิยาจิริกุล (2542: บทคัดย่อ) ศึกษา คุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งแสน แสบด้านเศรษฐกิจ และสังคม ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง และคุณภาพชีวิตด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบด้านเศรษฐกิจ มี 4 ปัจจัย คือ อาชีพ อัตราการพึงพิง ขนาดครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบ ด้านสังคมมี 5 ปัจจัย คือ พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ อัตราการพึงพิง ขนาดครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัยและการอยู่ในชุมชนที่ได้รับสนับสนุนจากองค์กรภายนอก โดยเฉพาะลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยที่มีต่อคุณภาพชีวิตทุกด้านสำหรับลักษณะผู้นำชุมชนไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในทุกด้าน

ทิพย์อรุณ สมภู (2552: 75) ได้ทำการศึกษาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ดัชนีชี้วัดขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) เป็นเครื่องมือในการศึกษาซึ่งประกอบด้วยคุณภาพชีวิต 4 องค์ประกอบ คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับที่ดี และตัวแปรอิสระสำคัญที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม (คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ) ใน 4 องค์ประกอบ คือ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน แหล่งที่มาของรายได้จากบุตรหลานให้เปรียบเทียบกับกลุ่มบำนาญ ลักษณะของครอบครัวขยายเปรียบเทียบกับครอบครัวเดี่ยว การดูแลสุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การสนับสนุนทางสังคม การทำกิจกรรมและการมีบทบาท

กัลยาณี ทองสว่าง (2546: 55) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเคหะชุมชนออกเงิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 คือ เพศ สำหรับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย และการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุไม่สามารถหาค่าไคสแคว้ได้ เนื่องจากจำนวนเซลล์มีค่า Expected Value ไม่ถึง 5

อัมภัสชา พาณิชชอบ (2546: 1) ได้ศึกษาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคและสถานที่พักผู้สูงอายุเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค และสถานที่พักผู้สูงอายุเอกชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีร้อยละ 48.8 และร้อยละ 73.8 ตามลำดับจากการศึกษา เปรียบเทียบ 2 กลุ่ม พบว่า คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ สภาพแวดล้อม การพึ่งพาตนเองและคุณภาพชีวิตในภาพรวมของผู้สูงอายุที่พักในสถานที่พักเอกชนดีกว่าผู้สูงอายุที่พักในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ส่วนด้านกิจกรรมพบว่าไม่มีความแตกต่างกันและจากการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ความพึงพอใจในกิจกรรมและความพึงพอใจ ด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม มีความสัมพันธ์กับคะแนนคุณภาพชีวิต

พระจิตะวงษ์ ลาเสน (2548: 93-95) ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในเขตอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย สัมพันธภาพในครอบครัว และการรับรู้ข่าวสาร

สุทธิพร บุญมาก (2544: 151-157) คุณภาพชีวิตของพยาบาล: ศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาล สังกัดกรมการแพทย์ ส่วนกลาง กระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมและทุกด้านเฉพาะพยาบาลกลุ่มที่ทำงานในเวลาราชการปกติเท่านั้น ปัจจัยด้านครอบครัวส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว ของพยาบาลกลุ่มที่ทำงานในเวลาราชการปกติสูงกว่า

พยาบาลกลุ่มที่ทำงานเป็นเวร ปัจจัยด้านที่ทำงานส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม คุณภาพชีวิต ด้านการทำงานและด้านสุขภาพของพยาบาลกลุ่มที่ทำงานเป็นเวรสูงกว่าพยาบาลกลุ่มที่ทำงาน ในเวลาราชการปกติ ยกเว้นคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว

ชมพูช หิริโกกุล (2550: 85-89) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกับคุณภาพชีวิตนิสิตมากที่สุด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยด้านบริการเสริม การศึกษา คุณลักษณะของนิสิต ที่อยู่อาศัยโดยอาศัยที่หอพัก สถานภาพทางการเงิน บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยด้านบริการกิจการนิสิตและสวัสดิการ ที่อยู่อาศัยโดยอาศัยอยู่ที่บ้าน และ อาชีพของผู้ปกครองนิสิตที่ทำธุรกิจส่วนตัว

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำโครงการวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณภาพชีวิตและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยกับช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาทั้งนี้ เพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยในแต่ละปี

คุณภาพชีวิตของคนไทยที่ได้โดยการประเมินจากมาตรวัด พบว่า คุณภาพชีวิตด้านการ ทำงานตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (คะแนน 8.14 จาก 10) คุณภาพชีวิตด้าน ครอบครัว อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด (คะแนน 8.99 จาก 10) คุณภาพชีวิตด้าน สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก (คะแนน 8.14 จาก 10) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด อยู่ในระดับไม่ตึง โดยตัวอย่างกว่าร้อยละ 30 ที่เคยเจ็บป่วยเข้าโรงพยาบาล และมีอาการผิดปกติที่แสดงถึงความเครียดกว่าร้อยละ 20 ในแต่ละภาค คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันตัวอย่างร้อยละ 31.1 เห็นว่าดีกว่า 5 ปีที่แล้ว ร้อยละ 17.0 เห็นว่าเลวลง ที่เหลือเห็นว่าเหมือนเดิม และโดยสรุปคุณภาพชีวิตของคนไทยในทุก ๆ ภาค ส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับดีและใกล้เคียงกัน ยกเว้นคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมที่ตัวอย่างในภาคเหนือ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ อยู่ในระดับดีกว่าตัวอย่างในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

มนชัย วงษ์ชาติ (2550: 111-115) ศึกษา คุณภาพชีวิตของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของ ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุน สมมุติฐาน ได้แก่ อายุราชการ สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ความสามารถในการใช้ภาษา (ยาวี) และการรับรู้และเข้าใจ วัฒนธรรมท้องถิ่น

คำตัน บุญมณี (2545: 57-59) ศึกษา คุณภาพชีวิตของประชาชนในกำแพงนคร เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ผลการศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน พบว่า ระดับการศึกษา

อาชีพ และรายรับของหัวหน้าครัวเรือน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของหัวหน้าครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายหรือสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 1.29 0.64 และ 1.29 ตามลำดับ ปัจจัยด้านเพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายจ่าย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วาสิณี พงศ์ชินฤทธิ์ (2540: 142-149) ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบ สำหรับตัวแปรคุณภาพชีวิตที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบ ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านชีวิตครอบครัว ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้านชีวิตการทำงาน ด้านการใช้สติปัญญา ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านชีวิตในชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบมีคุณภาพชีวิตด้านการใช้สติปัญญาอยู่ในระดับสูง ด้านครอบครัวและชีวิตการทำงานอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจและชีวิตในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบ ได้แก่ อาชีพพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ อัตราการพึงพิง ขนาดของครัวเรือน ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย และการอยู่ในชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ส่วนลักษณะผู้นำชุมชนไม่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิต

สากล จริยวิทยานนท์ และจิระพร บุรณสิน (2552: 133) ทำการศึกษาประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ปี 2551 โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 16 โครงการ ประกอบด้วย โครงการเคหะชุมชน 7 โครงการ และโครงการเอื้ออาทร 9 โครงการ ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 2.88 ซึ่งเป็นระดับปานกลางตามมาตรฐานคุณภาพชีวิตของการเคหะแห่งชาติ โดยโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแพลตเซา มีคะแนนเฉลี่ย 2.59 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งเป็นชุมชนที่มีระดับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมต่ำสุดในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 16 โครงการที่ถูกล้อมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการประเมิน

บทที่ 3

กรอบแนวคิด และวิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ เขตกรุงเทพมหานคร ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แหล่งข้อมูลในการศึกษาประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิจากการสอบถาม และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม การเลือกพื้นที่ คือ การเลือกแบบเจาะจงโดยเลือกโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่าเป็นพื้นที่ในศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนต่อการวิเคราะห์ ผู้ศึกษามีกรอบแนวคิด และวิธีการศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ทำให้ผู้ศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่ออธิบายถึงคุณภาพชีวิตผู้อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า โดยสามารถแบ่งปัจจัยที่น่าจะอธิบายคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการดังกล่าวได้เป็น 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

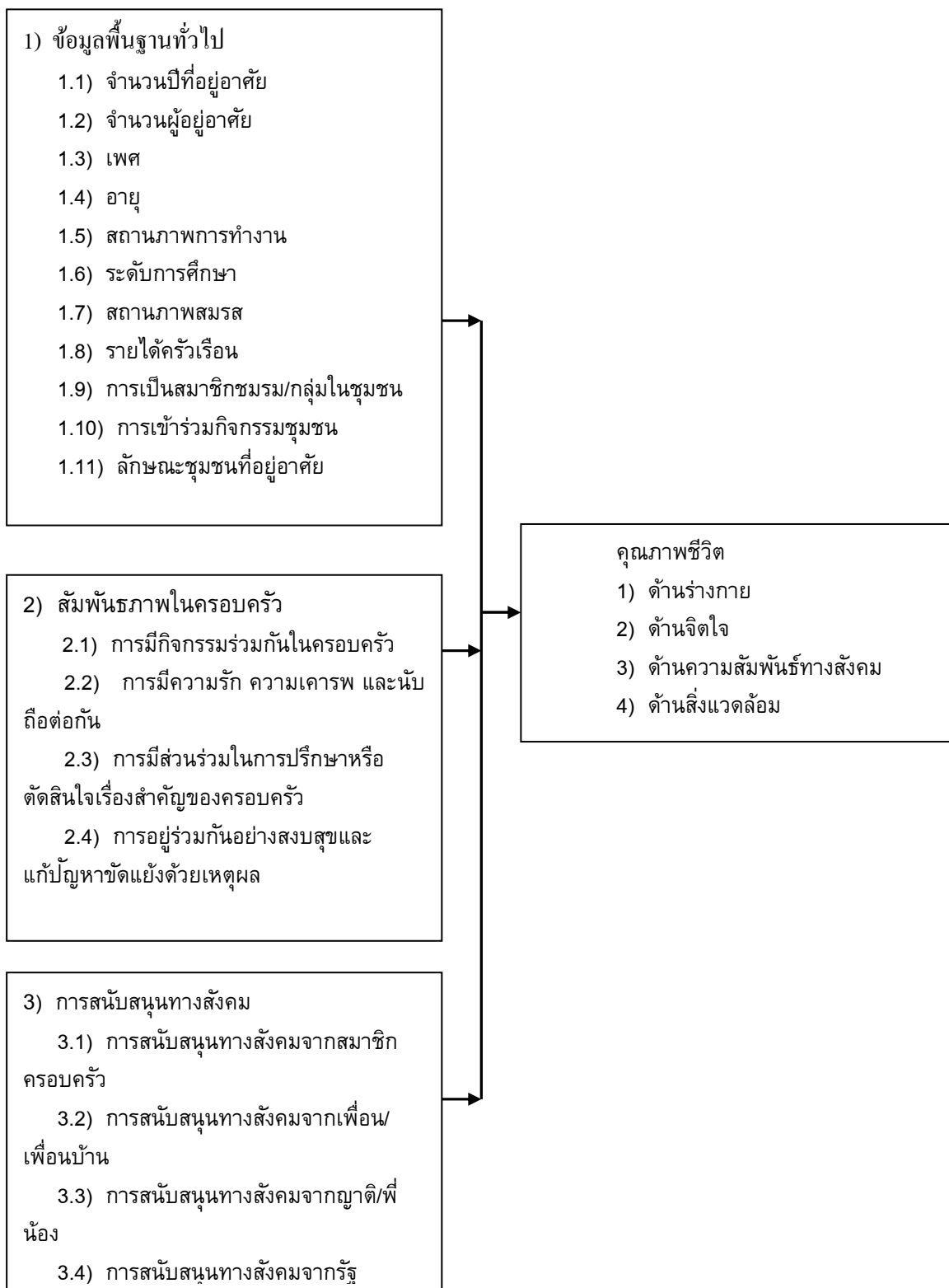
3.1.1 ตัวแปรในการศึกษา

3.1.1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต่างๆดังนี้

- 1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป
 - 1.1) จำนวนปีที่อยู่อาศัย
 - 1.2) จำนวนผู้อยู่อาศัย
 - 1.3) เพศ
 - 1.4) อายุ
 - 1.5) สถานภาพการทำงาน
 - 1.6) ระดับการศึกษา
 - 1.7) สถานภาพสมรส
 - 1.8) รายได้ครัวเรือน
 - 1.9) การเป็นสมาชิกชมรม/กลุ่มในชุมชน
 - 1.10) การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน
 - 1.11) ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย
 - 2) สัมพันธภาพในครอบครัว
 - 2.1) การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว
 - 2.2) การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน
 - 2.3) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว
 - 2.4) การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล
 - 3) การสนับสนุนทางสังคม
 - 3.1) การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัว
 - 3.2) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน
 - 3.3) การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง
 - 3.4) การสนับสนุนทางสังคมจากรัฐ/เจ้าหน้าที่รัฐ
- 3.1.1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย
- 1) ด้านร่างกาย
 - 2) ด้านจิตใจ
 - 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
 - 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ (IV)

ตัวแปรตาม (DV)

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.2 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ให้คำนิยามศัพท์ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันดังนี้

3.2.1 ชุมชนของการเคหะแห่งชาติ หมายถึง ชุมชนที่อยู่อาศัยที่ดำเนินการก่อสร้างและรับผิดชอบ โดยการเคหะแห่งชาติ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเมืองหลักในภูมิภาคอื่นๆ

3.2.2 ผู้อยู่อาศัย หมายถึง บุคคลที่อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า

3.2.3 โครงการฯ หมายถึง โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า

3.2.4 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานของตัวแทนครัวเรือนในการตอบแบบสอบถาม ที่ประกอบด้วย 1) จำนวนปีอยู่อาศัย 2) จำนวนผู้อยู่อาศัย 3) เพศ 4) อายุ 5) ระดับการศึกษา 6) สถานภาพการทำงาน 7) รายได้ครัวเรือน 8) สถานภาพสมรส 9) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชน 10) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน และ 11) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

3.2.5 จำนวนปีที่อยู่อาศัย หมายถึง จำนวนปีที่เข้ามาอยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า

3.2.6 จำนวนผู้อยู่อาศัย หมายถึง ผู้อยู่อาศัยรวมทั้งครัวเรือนในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า

3.2.7 เพศ หมายถึง เพศของผู้อยู่อาศัยในโครงการ ได้แก่ เพศชาย หรือ เพศหญิง

3.2.8 อายุ หมายถึง ระยะเวลาจากเกิดจนถึงปัจจุบันของผู้อยู่อาศัยในโครงการ โดยเป็นจำนวนเต็มหน่วยเป็นปี

3.2.9 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้อยู่อาศัยในโครงการ ได้แก่ ต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. ปวส. หรืออนุปริญญา ปริญญาตรี และอื่นๆ

3.2.10 รายได้ครัวเรือน หมายถึง จำนวนรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนต่อเดือน

3.2.11 สถานภาพการทำงาน หมายถึง การทำงานหรือไม่ทำงานของผู้อยู่อาศัยในโครงการ ซึ่งประกอบด้วย การว่างงาน การเป็นนักเรียนนักศึกษา เกษียณ ทำงานบ้าน ทำงานอิสระ ทำงาน

3.2.12 สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพสมรสของผู้อยู่อาศัยในโครงการซึ่งประกอบด้วย โสด สมรส และหย่า หม้าย หรือแยกกันอยู่

3.2.13 การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชน หมายถึง การเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

3.2.14 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน หมายถึง ความมากน้อยในการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนของผู้อยู่อาศัยในโครงการ ซึ่งได้แก่ น้อย ปานกลาง มาก

3.2.15 ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย หมายถึง สภาพทางกายภาพทั้งในและนอกที่อยู่อาศัย ได้แก่ การมีความปลอดภัย สะอาด สะดวก และสบายในบ้าน และการมีปัญหาเรื่องขยะ ผุพัง กลิ่นเหม็นในชุมชน

3.2.16 สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวของครัวเรือนที่อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า ประกอบด้วย 1) การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว 2) การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน 3) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว 4) การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

3.2.17 การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวของครัวเรือนที่อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ การดูโทรทัศน์ การไปซื้อของ การรับประทานอาหารร่วมกัน การสนทนาพูดคุยกัน

3.2.18 การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวของครัวเรือนที่อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า แสดงพฤติกรรม ความรัก ความเคารพและนับถือต่อกัน ได้แก่ มีการยินดีให้กำลังใจในทุก ๆ เรื่อง มีความกลมเกลียว และให้เกียรติยกย่องผู้มีอาวุโสกว่า

3.2.19 การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว หมายถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวของครัวเรือนที่อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า

3.2.20 การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล หมายถึง การทะเลาะเบาะแว้งภายใน และวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลในครอบครัวของครัวเรือนที่อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า

3.2.21 การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่ครัวเรือนในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่าได้รับการช่วยเหลือหรือส่งเสริมจากสังคม ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัว 2) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน 3) การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง และ 4) การสนับสนุนทางสังคมจากรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.2.22 การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัว หมายถึง การที่ครัวเรือนในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ ด้านอารมณ์ สิ่งของ/เงิน ข้อมูลข่าวสาร และการยกย่อง

3.2.23 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน หมายถึง การที่ครัวเรือนในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ สิ่งของ/เงิน ข้อมูลข่าวสาร และการยกย่อง

3.2.24 การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง หมายถึง การที่ครัวเรือนในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง ได้แก่ ด้านอารมณ์ สิ่งของ/เงิน ข้อมูลข่าวสาร และการยกย่อง

3.2.25 การสนับสนุนทางสังคมจากรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง การที่ครัวเรือนในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ด้านอารมณ์ สิ่งของ/เงิน ข้อมูลข่าวสาร และการยกย่อง

3.2.26 คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการ หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า ที่เกิดขึ้นในด้านร่างกาย จิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม เป็นหลัก ซึ่งเป็นองค์ประกอบในแบบประเมินคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ภาษาไทย (WHQOL BREF-THAI)

3.2.27 คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย หมายถึง ระดับความพึงพอใจกับสุขภาพอนามัยที่ตนมีอยู่และความสามารถทางร่างกายของตน

3.2.28 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ หมายถึง หมายถึง ระดับความพึงพอใจในสุขภาพจิตของตน มีความสุข สดชื่นแจ่มใส

3.2.29 คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง ระดับความพึงพอใจในสถานภาพทางสังคมของตน รวมทั้งความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

3.2.30 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้องที่เกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อม

3.3 สมมติฐานในการศึกษา

สมมติฐานในการศึกษานี้ คือ

สมมติฐานที่ 1 จำนวนปีอยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 2 จำนวนผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 3 เพศมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 4 อายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 5 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 6 สถานภาพการทำงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 7 สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 8 รายได้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 9 การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 10 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 11 ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 12 การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 13 การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 14 การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 15 การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 16 การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 17 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านหรือสิ่งของมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 18 การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้องมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 19 การสนับสนุนทางสังคมเจ้าหน้าที่ของรัฐ/รัฐมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

สมมติฐานที่ 20 ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการได้

3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.4.1 ประชากร

ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรเป็นจำนวนหน่วยที่พักอาศัยเฉพาะอาคารแฟลตเช่าของเคหะชุมชนทุ่งสองห้องในการศึกษาคั้งนี้ ซึ่งมี จำนวน 1,369 หน่วย

3.4.2 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้วิธีการหาขนาดตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 310 หน่วย โดยได้จากการคำนวณตามสูตรดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

E = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

แทนสูตร

$$n = \frac{1,369}{1 + 1,369(5)^2}$$

$$= 309.55$$

ดังนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เท่ากับ 310 หน่วย

3.4.3 การสุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีการกระจายในพื้นที่ในระดับต่างๆ จึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นแรก การเลือกในระดับพื้นที่ เป็นการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกศึกษา อาคารประเภทแฟลตเช่า โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง ซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งของการเคหะแห่งชาติในเขตกรุงเทพมหานคร และมีความเป็นเมืองสูงกว่าในจังหวัดอื่น ๆ อีกทั้ง ชุมชนดังกล่าวเป็นชุมชนที่ดำเนินการมาเป็นระยะเวลากว่า 25 ปีมาแล้ว ทำให้คาดการณ์ได้ว่าผู้ที่อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดังกล่าวจะมีความตระหนักและเล็งเห็นถึงปัญหาของคุณภาพชีวิตใน

ชุมชนของตนมากกว่าชุมชนโครงการอื่น ๆ ที่เพิ่งเริ่มก่อตั้ง ประกอบกับ ผู้ศึกษาเล็งเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวยังน่าจะเป็นตัวแทนของชุมชนของการเคหะแห่งชาติชุมชนอื่น ๆ ในการสะท้อนถึงผลงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะเวลาที่ผ่านมาได้พอสมควร จึงเป็นมูลเหตุให้ผู้ศึกษาเลือกศึกษาโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง และสำหรับการเลือกศึกษาเฉพาะอาคารประเภทแฟลตเท่านั้น เนื่องจากอาคารประเภทสร้างบางส่วน (ชุมชนแนวราบ) ได้มีการโอนย้ายให้อยู่ในการดูแลของสำนักงานเขตหลักสี่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 แล้ว เหลือเพียงอาคารประเภทแฟลตเช่าที่ยังอยู่ในการดูแลของการเคหะแห่งชาติโดยตรง จึงมีความเป็นชุมชนของการเคหะแห่งชาติมากกว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษาที่ต้องการศึกษาชุมชนของการเคหะแห่งชาติ

ขั้นที่สอง การเลือกระดับบุคคล ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling) โดยบัญชีครัวเรือนที่มีผู้พักอาศัยจริง ตามที่ได้รับข้อมูลมาจากชุมชนใช้ทำการสุ่ม โดยสอบถามตัวแทนผู้อยู่อาศัย 1 คนต่อที่พัก 1 หน่วย (ครัวเรือน) เพื่อเป็นการกระจายการเก็บข้อมูลให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความครอบคลุมมากที่สุด จึงเป็นมูลเหตุให้ผู้ศึกษาเลือกวิธีการสุ่มดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นจากการทบทวนถึงแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานของตัวแทนครัวเรือนในการตอบแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 1) จำนวนปีอยู่อาศัย 2) จำนวนผู้อยู่อาศัย 3) เพศ 4) อายุ 5) ระดับการศึกษา 6) สถานภาพการทำงาน 7) สถานภาพสมรส 8) รายได้ครัวเรือน 9) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชน 10) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน และ 11) ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย

สำหรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงเกณฑ์การแปลผลระดับมาตรวัดลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย
1.11.1	ข้อความทางบวก	3	2	1
1.11.2	ข้อความทางลบ	1	2	3
1.11.3				
1.11.4				
1.11.5				

เกณฑ์การแปลความหมาย คะแนนเฉลี่ยลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยโดยรวม ซึ่งได้กำหนดช่วงคะแนนและความหมายเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34-3.00 หมายความว่า ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับดี
2. ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.67-2.33 หมายความว่า ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับปานกลาง
3. ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.66 หมายความว่า ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว มีทั้งหมดจำนวน 16 คำถาม ซึ่งแต่ละข้อคำถามแบ่งเป็นมาตราส่วน 3 ลำดับประกอบด้วย เป็นประจำ บางครั้ง และไม่เคย ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของคำถามข้อมูลด้านสัมพันธภาพในครอบครัวได้ ดังนี้

- 1) การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว 4 ข้อ
- 2) การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน 4 ข้อ
- 3) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว 4 ข้อ
- 4) การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล 4 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนในตอนี่ 2 กำหนดค่าการให้คะแนนตามตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงเกณฑ์การแปลผลระดับมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย
1 2 3 5 6 7 8 9 10 11 12 13 15	ข้อความทางบวก	3	2	1
4 14 16	ข้อความทางลบ	1	2	3

เกณฑ์การแปลความหมาย คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพในครอบครัวโดยรวม ซึ่งได้กำหนดช่วงคะแนนและความหมายเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34-3.00 หมายความว่า สัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูง
2. ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.67-2.33 หมายความว่า สัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง
3. ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.66 หมายความว่า สัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการสนับสนุนทางสังคม เป็นคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม มีจำนวนทั้งหมด 16 คำถาม ซึ่งแต่ละข้อคำถามแบ่งเป็นมาตราส่วน 3 ลำดับประกอบด้วย น้อย ปานกลาง มาก ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของคำถามข้อมูลการสนับสนุนทางสังคมได้ ดังนี้

- 1) การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัว 4 ข้อ
- 2) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน 4 ข้อ
- 3) การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง 4 ข้อ
- 4) การสนับสนุนทางสังคมจากรัฐ/เจ้าหน้าที่รัฐ 4 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนตอนที่ 3 กำหนดค่าการให้คะแนนตามตารางที่ 3.3 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 แสดงเกณฑ์การแปลผลระดับมาตรการจัดการสนับสนุนทางสังคม

ข้อที่	ข้อความ	มาก	ปานกลาง	น้อย
1 2 3 4 6 7 8 9 10 11 12 14 15 16	ข้อความทางบวก	3	2	1
5 13	ข้อความทางลบ	1	2	3

เกณฑ์การแปลความหมาย คะแนนเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมโดยรวม ซึ่งได้กำหนดช่วงคะแนนและความหมายเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34-3.00 หมายความว่า การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง
2. ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.67-2.33 หมายความว่า การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง
3. ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.66 หมายความว่า การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 5 คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทั้งสองห้องตามแบบประเมินคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชื่อย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

มีจำนวนทั้งหมด 26 ข้อ แต่ละข้อแบ่งเป็นมาตราส่วน 5 ลำดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแบ่งเป็นองค์ประกอบได้ดังนี้

- 1) ด้านร่างกาย 7 ข้อ
- 2) ด้านจิตใจ 6 ข้อ
- 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 3 ข้อ
- 4) ด้านสิ่งแวดล้อม 8 ข้อ

ส่วนข้อ 1 และ 26 เป็นตัวชี้วัดอยู่ในหมวดทั่วไป จะไม่รวมอยู่ในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน เกณฑ์การให้คะแนนตอนที่ 4 กำหนดค่าการให้คะแนนตามตารางที่ 3.4 ดังนี้

ตารางที่ 3.4 แสดงเกณฑ์การแปลผลระดับมาตรวัดคุณภาพชีวิต

ข้อที่	ข้อความ	ระดับคะแนน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1 3 4 5 6 7 8 9 10 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26	ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
2 9 11	ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

การแปลความหมายคะแนนแบบวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI นี้ให้ระดับคุณภาพชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับไม่ดี ปานกลาง ดี มีช่วงคะแนนดังนี้
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.68-5.00 แสดงถึง การมีคุณภาพชีวิตในระดับดี
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34-3.67 แสดงถึง การมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-2.33 แสดงถึง การมีคุณภาพชีวิตในระดับไม่ดี

3.6 การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้ศึกษาจะทำการทดสอบความเที่ยง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

3.6.1 การทดสอบความเที่ยงตรง (Content Validity)

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณภาพชีวิต นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา เพื่อให้คำแนะนำหลังจากนั้นได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.6.2 การทดสอบความเชื่อถือ (Reliability)

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้กับผู้อยู่อาศัยในแฟลตเช่าของชุมชนเคหะคลองจั่น จำนวน 30 ครอบครัว เนื่องจากเคหะชุมชนดังกล่าว เป็นชุมชนของการเคหะแห่งชาติในกรุงเทพฯ ที่ดำเนินการมาแล้วกว่า 25 ปี ซึ่งมีระยะเวลาการดำเนินการที่

ใกล้เคียงกัน ผู้ศึกษาจึงทำการเลือกชุมชนดังกล่าวเพื่อทดลองแบบสอบถาม แล้วนำไปทดสอบความเชื่อถือแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) เพื่อให้ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป โดยมีค่าดังกล่าวแบ่งเป็นด้านตามตารางดังนี้

ตารางที่ 3.5 แสดงผลการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha)

ตัวแปร	ค่าความเชื่อมั่น Alpha
ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	0.8496
ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม	0.8434
คุณภาพชีวิต	0.7924

3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม โดยนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยอยู่ในโครงการตามเลขที่บ้านที่มีผู้อยู่อาศัยจริงตามที่ได้ทำวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling) เฉพาะอาคารประเภทแฟลตเช่าในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง

3.8 การประมวลผลข้อมูล

ในการประมวลผลข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาได้คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์
2. บรรณาธิกรและลงรหัสข้อมูลจากแบบสอบถามทุกข้อ
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the

Social Sciences)

3.9 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.9.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.9.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient: r) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระอยู่ในระดับ interval/ratio สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบเซรียล (Point Biserial Correlation Coefficient: r_{pb}) สำหรับกรณีที่ตัวแปรอิสระเป็น nominal ซึ่งได้ทำเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) มีทั้งหมด 5 ตัว ได้แก่ เพศ (เพศหญิง รหัส 1, เพศชายรหัส 0), สถานภาพการทำงาน (อาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว รหัส 1, อาชีพอื่น ๆ รหัส 0), สถานภาพสมรส (สถานภาพสมรส รหัส 1, สถานภาพอื่น ๆ รหัส 0), การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรม (ไม่เป็นสมาชิก รหัส 1, เป็นสมาชิกกลุ่มรหัส 0) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม (ไม่เข้าร่วมกิจกรรม รหัส 1, เข้าร่วมกิจกรรม รหัส 0) และใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมนส์โร (Spearman's Product Correlation Coefficient: r_s) สำหรับกรณีที่ตัวแปรอิสระเป็น ordinal ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์ในการวัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร (Gene, 1983: 156) คือ

-1	หมายถึง มีความสัมพันธ์เต็มที่และเป็นไปในทิศทางตรงข้าม
-0.76 ถึง -0.99	หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงมากและเป็นไปในทิศทางตรงข้าม
-0.56 ถึง -0.75	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงและเป็นไปในทิศทางตรงข้าม
-0.26 ถึง -0.55	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางตรงข้าม
-0.01 ถึง -0.25	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำและเป็นไปในทิศทางตรงข้าม
0	หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์
0.01 ถึง 0.25	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
0.26 ถึง 0.55	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
0.56 ถึง 0.75	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
0.76 ถึง 0.99	หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงมากและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
1	หมายถึง มีความสัมพันธ์เต็มที่และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.9.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายความผันแปรของตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระ และใช้วิธีการคัดเลือก ตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการด้วยวิธี Stepwise

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า” ซึ่งรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามกับผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 310 หน่วย ซึ่งเก็บได้จริงจำนวน 301 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 97.1 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และกำหนดการนำเสนอผลการศึกษาดังนี้

- 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- 2 สัมพันธภาพในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง
- 3 การสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง
- 4 คุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง
- 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน
- 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า

4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรวิจัยในการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) จำนวนปีอยู่อาศัย 2) จำนวนผู้อยู่อาศัย 3) เพศ 4) อายุ 5) ระดับการศึกษา 6) สถานภาพการทำงาน 7) รายได้รวมครัวเรือนต่อเดือน 8) สถานภาพสมรส 9) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชน 10) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน และ 11) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ดังนี้ (ตารางที่ 4.1 และตารางที่ 4.2)

จำนวนปีอยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในโครงการเป็นเวลาระหว่าง 1- 5 ปี จำนวน 77 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 25.6 รองลงมา อาศัยอยู่ในโครงการเป็นเวลาระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 68 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 22.6 ระหว่าง 15 – 20 ปี จำนวน 61 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 20.3 ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 45 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 15.0 ระหว่าง 10 – 15 ปี จำนวน 36 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 12.0 และน้อยที่สุด น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 12 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 4.0

จำนวนผู้อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผู้อยู่อาศัยในครัวเรือนจำนวน 3 - 4 คน จำนวน 139 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาคือ 1 – 2 คน จำนวน 121 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 40.2 และจำนวน 5 คนขึ้นไป จำนวน 40 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 13.3

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตัวแทนในการตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศหญิง จำนวน 190 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 63.1 และ เพศชาย จำนวน 111 คิดเป็นร้อยละ 36.9

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตัวแทนในการตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 26 – 40 ปี เป็นจำนวน 99 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมา คือ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี จำนวน 98 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 32.6 กลุ่มอายุ 56 ปีขึ้นไป จำนวน 73 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 24.3 และกลุ่มอายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 29 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 9.6

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตัวแทนในการตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 73 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 24.3 รองลงมา ระดับปริญญาตรี จำนวน 62 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 20.6 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 54 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 17.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 53 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 17.6 ระดับปวส./อนุปริญญา จำนวน 36 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 12.0 ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา จำนวน 16 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 5.3 และน้อยที่สุด ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนเพียง 7 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 2.3

สถานภาพการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตัวแทนในการตอบแบบสอบถามที่มีการประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป จำนวน 91 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมา พนักงานบริษัท/ห้าง/ร้าน/โรงงาน จำนวน 82 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 27.2 ไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น เป็นข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน มีจำนวน 57 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 18.9 รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างรัฐบาล จำนวน 42 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 14.0 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 17 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 5.6 และน้อยที่สุด กำลังหางาน/ตกงาน/ว่างงาน จำนวน 12 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 4.0

รายได้รวมครัวเรือนต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้รวมต่อเดือนระหว่าง 10,001- 15,000 บาท จำนวน 79 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 26.2 รองลงมา มีรายได้ 20,001 ขึ้นไป จำนวน 78 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 25.9 ระหว่าง 5,001- 10,000 บาท

จำนวน 59 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 19.6 ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 48 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 15.9 และ น้อยที่สุด น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 37 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 12.3

สถานภาพสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งมีสถานภาพสมรสเป็นจำนวน 170 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 56.5 รองลงมา มีสถานภาพ โสด จำนวน 82 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 27.2 และหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ จำนวน 48 คิดเป็น ร้อยละ 15.9

การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชนมีจำนวนถึง 279 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 92.7 และเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชนมีจำนวนเพียง 20 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 6.6

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชนมีจำนวน 195 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 64.8 และ เข้าร่วม มีจำนวน 103 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 34.2

ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย ประกอบด้วย ความสะอาด สะดวกสบายในครัวเรือน ปัญหาเรื่องขยะในชุมชน ปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นจากของเสีย สิ่งปฏิกูลต่างๆในชุมชน ปัญหาเรื่องมลภาวะทางเสียงในชุมชน และ ปัญหาเรื่องน้ำเน่า น้ำเสียในชุมชน พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า 1 ข้อ อยู่ในระดับสูง 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และอีก 2 ข้อ อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำหรับข้อที่อยู่ในระดับสูง คือ ความสะอาด สะดวกสบายในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาเรื่อง น้ำเสีย น้ำเน่า ที่เกิดขึ้นในชุมชน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.80) และ ปัญหาเรื่อง กลิ่นเหม็นจากของเสีย สิ่งปฏิกูลต่างๆในชุมชน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.68) และข้อที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ปัญหาเรื่อง เสียงที่ดังหนวกหู น้ำรั่วคาถุ เช่น จากเครื่องยนต์ หรือผู้อยู่อาศัยในชุมชนเอง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.66) และความสะอาด สะดวกสบายในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.65)

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน ร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนปีอยู่อาศัย		
น้อยกว่า 1 ปี	12	4.0
1 - 5 ปี	77	25.6
6 - 10 ปี	68	22.6
11 - 15 ปี	36	12.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
16 – 20 ปี	61	20.3
21 ปีขึ้นไป	45	15.0
ไม่ตอบ	2	0.5
รวม	301	100.0
จำนวนผู้อยู่อาศัย		
1 – 2 คน	121	40.2
3 – 4 คน	139	46.2
5 คนขึ้นไป	40	13.3
ไม่ตอบ	1	0.3
รวม	301	100.0
เพศ		
ชาย	111	36.9
หญิง	190	63.1
รวม	301	100.0
อายุ		
น้อยกว่า 25 ปี	29	9.6
26 – 40 ปี	99	32.9
41 – 55 ปี	98	32.6
56 ปีขึ้นไป	73	24.3
ไม่ตอบ	2	0.6
รวม	301	100.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	16	5.3
ประถมศึกษา	73	24.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	53	17.6
ปวส./อนุปริญญา	36	12.0
ปริญญาตรี	62	20.6

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สูงกว่าปริญญาตรี	7	2.3
ไม่ตอบ	54	17.9
รวม	301	100.0
สถานภาพการทำงาน		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน)	57	18.9
กำลังหางาน/ตกงาน/ว่างงาน	12	4.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป	91	30.2
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	42	14.0
พนักงานบริษัท/ห้าง/ร้าน/โรงงาน	82	27.2
นักเรียน/นักศึกษา	17	5.6
รวม	301	100.0
รายได้รวมครัวเรือนต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	37	12.3
5,001- 10,000 บาท	59	19.6
10,001- 15,000 บาท	79	26.2
15,001-20,000 บาท	48	15.9
20,001 บาทขึ้นไป	78	25.9
รวม	301	100.0
สถานภาพสมรส		
โสด	82	27.2
สมรส	170	56.5
หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่	48	15.9
ไม่ตอบ	1	0.4
รวม	301	100.0
การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน		
ไม่เป็น	279	92.7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เป็น	20	6.6
ไม่ตอบ	2	0.7
รวม	301	100.0
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน		
ไม่เข้าร่วม	195	64.8
เข้าร่วม	103	34.2
ไม่ตอบ	3	1.0
รวม	301	100.0

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ความสะอาด สะดวก สบายในครัวเรือน	2.65	0.54	สูง
2.* ปัญหาเรื่องขยะ ในชุมชน เช่น การทิ้งขยะไม่เป็นที่	1.66	0.59	ต่ำ
3.* ปัญหาเรื่อง กลิ่นเหม็นจากของเสีย สิ่งปฏิกูลต่างๆ ในชุมชน	1.68	0.57	ปานกลาง
4.* ปัญหาเรื่อง เสียงที่ดังหนวกหู น่ารำคาญ เช่น จากเครื่องยนต์ หรือผู้อยู่อาศัยในชุมชนเอง	1.66	0.53	ต่ำ
5.* ปัญหาเรื่อง น้ำเสีย น้ำเน่า ที่เกิดขึ้นในชุมชน	1.80	0.63	ปานกลาง
รวม	1.89	0.40	ปานกลาง

หมายเหตุ: * หมายถึงข้อความเชิงลบที่ถูกกลับค่าคะแนนในการหาค่าเฉลี่ยแล้ว

4.2 สัมพันธภาพในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

สัมพันธภาพในครอบครัว ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน ด้านการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว และด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล มีผลการศึกษาดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49)

สำหรับผลการศึกษารายด้านของสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61) รองลงมา ด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60) ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39) และน้อยที่สุด ด้านการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36) (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

สัมพันธภาพในครอบครัว	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน	2.60	0.34	สูง
2. สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว	2.36	0.48	สูง
3. สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว	2.61	0.50	สูง
4. การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล	2.39	0.35	สูง
รวม	2.49	0.33	สูง

4.2.1 สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน

การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า 3 ข้อ อยู่ในระดับสูง มีเพียง 1 ข้อเท่านั้นที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำหรับข้อที่อยู่ในระดับสูง มากที่สุด การดูแล และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80) รองลงมา การให้ความเคารพนับถือต่อกันของสมาชิกในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78) และน้อยที่สุด การรับฟังและปลอบใจเมื่อเกิดความไม่สบายใจในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62)

สำหรับข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การใช้คำพูดเพื่อทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องเสียใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.19) (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน ของกลุ่มตัวอย่าง

สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1.การให้ความเคารพนับถือต่อกันของสมาชิกในครอบครัว	2.78	0.47	สูง
2.การรับฟังและปลอบใจเมื่อเกิดความไม่สบายใจในครอบครัว	2.62	0.55	สูง
3. การดูแลและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว	2.80	0.45	สูง
4.* การใช้คำพูดเพื่อทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องเสียใจ	2.19	0.53	ปานกลาง
รวม	2.60	0.34	สูง

หมายเหตุ: * หมายถึงข้อความเชิงลบที่ถูกกลับค่าคะแนนในการหาค่าเฉลี่ยแล้ว

4.2.2 สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว

การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า 3 ข้อ อยู่ในระดับสูง มีเพียง 1 ข้อเท่านั้นที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำหรับข้อที่อยู่ในระดับสูง มากที่สุด การรับประทานอาหารร่วมกันในแต่ละวันของครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43) รองลงมา การไปเลือกซื้อของร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39) และ น้อยที่สุด การไปเที่ยวหรือพักผ่อนนอกบ้านร่วมกันของคนในครอบครัว(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35)

สำหรับข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27) (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้าน การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน ของกลุ่มตัวอย่าง

สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1. การไปเที่ยวหรือพักผ่อนนอกบ้านร่วมกันของคนในครอบครัว	2.35	0.62	สูง
2. การไปเลือกซื้อของร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	2.39	0.60	สูง
3. การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เช่น เล่นกีฬา ทำงานบ้าน ทำบุญ เป็นต้น	2.27	0.56	ปานกลาง
4. การรับประทานอาหารร่วมกันในแต่ละวันของครอบครัว	2.43	0.61	สูง
รวม	2.36	0.48	สูง

4.2.3 สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว

การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า ทั้ง 4 ข้อ อยู่ในระดับสูงทั้งหมด ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มากที่สุด การรับทราบปัญหาในครอบครัวร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67) รองลงมา การให้หรือได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61) การแก้ไขปัญหาให้คนในครอบครัวร่วมกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59) และ น้อยที่สุด การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวร่วมกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.55) (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

สัมพันธภาพในครอบครัว	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว			
1. การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวร่วมกัน	2.55	0.58	สูง
2. การแก้ไขปัญหาให้คนในครอบครัวร่วมกัน	2.59	0.59	สูง
3. การให้หรือได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในครอบครัว	2.61	0.55	สูง
4. การรับทราบปัญหาในครอบครัวร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	2.67	0.54	สูง
รวม	2.61	0.50	สูง

4.2.4 สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหา ขัดแย้งด้วยเหตุผล

การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหา
ขัดแย้งด้วยเหตุผล ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว
ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูง
(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า 2 ข้อ อยู่ในระดับสูง และอีก 2 ข้อ
อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำหรับข้อที่อยู่ใน
ระดับสูง คือ การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของคนในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72) และ การ
ใช้เหตุผลจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56)

สำหรับข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การถกเถียง ขัดแย้งกัน โดยการใช้คำไม่สุภาพ
ของสมาชิกในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22) และการไม่เข้าใจกันและไม่ยอมพุดคุยกันของ
คนในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07) (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้าน
การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลของกลุ่มตัวอย่าง

สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้ง ด้วยเหตุผล	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1. การใช้เหตุผลจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน ครอบครัว	2.56	0.56	สูง
2.* การถกเถียง ขัดแย้งกัน โดยการใช้คำไม่สุภาพ ของ สมาชิกในครอบครัว	2.22	0.57	ปาน กลาง
3. การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของคนในครอบครัว	2.72	0.55	สูง
4.* การไม่เข้าใจกันและไม่ยอมพุดคุยกันของคนใน ครอบครัว	2.07	0.58	ปาน กลาง
รวม	2.39	0.35	สูง

หมายเหตุ: * หมายถึงข้อความเชิงลบที่ถูกกลับค่าคะแนนในการหาค่าเฉลี่ยแล้ว

4.3 การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง และการสนับสนุนทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐ มีผลการศึกษาดังนี้ กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.04)

สำหรับผลการศึกษารายด้านของการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมระดับสูงมีอยู่ 1 ด้าน ระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับต่ำ 1 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ระดับสูง คือ การสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52) ระดับปานกลาง ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14) และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.95) และระดับต่ำ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.55) (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

การสนับสนุนทางสังคม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. การสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัว	2.52	0.52	สูง
2. การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	1.95	0.37	ปานกลาง
3. การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง	2.14	0.53	ปานกลาง
4. การสนับสนุนทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐ	1.55	0.38	ต่ำ
รวม	2.04	0.27	ปานกลาง

4.3.1 การสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัว

การศึกษาการสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ซึ่งผู้ศึกษาได้แยกตามลักษณะของการสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า ทุกข้อก็อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มากที่สุด คือ การช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของของสมาชิกในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58) รองลงมา คือ การได้รับหรือให้กำลังใจของสมาชิกครอบครัวเมื่อเจอปัญหาในชีวิต (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56) การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตจากครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48) และน้อยที่สุด การยกย่องและชื่นชมกันของสมาชิกในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47) (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

การสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัว	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. การได้รับหรือให้กำลังใจของสมาชิกครอบครัวเมื่อเจอปัญหาในชีวิต	2.56	0.63	สูง
2. การช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของของสมาชิกในครอบครัว	2.58	0.61	สูง
3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตจากครอบครัว	2.48	0.61	สูง
4. การยกย่องและชื่นชมกันของสมาชิกในครอบครัว	2.47	0.60	สูง
รวม	2.52	0.52	สูง

4.3.2 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน

การศึกษากการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อซึ่งผู้ศึกษาได้แยกตามลักษณะของการสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.95) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า 1 ข้อ อยู่ในระดับสูง 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และอีก 1 ข้อ อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำหรับข้อที่อยู่ในระดับสูง คือ การโดนนิทาหรือดูถูก จากเพื่อน/เพื่อนบ้านเมื่อเจอปัญหาในชีวิต (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50) ระดับปานกลาง ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89) และ การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.86) และข้อที่อยู่ในระดับต่ำ คือ การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.55) (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านของกลุ่มตัวอย่าง

การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1.* การโดนนิทาหรือดูถูก จากเพื่อน/เพื่อนบ้านเมื่อเจอปัญหาในชีวิต	2.50	0.66	สูง
2. การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	1.55	0.58	ต่ำ
3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	1.89	0.52	ปานกลาง
4. การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	1.86	0.54	ปานกลาง
รวม	1.95	0.37	ปานกลาง

หมายเหตุ: * หมายถึงข้อความเชิงลบที่ถูกกลับค่าคะแนนในการหาค่าเฉลี่ยแล้ว

4.3.3 การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง

การศึกษาการสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อซึ่งผู้ศึกษาได้แยกตามลักษณะของการสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้องของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปาน ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มากที่สุด คือ การได้รับกำลังใจจากญาติ/พี่น้องเมื่อเจอปัญหาในชีวิต (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31) รองลงมา การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากญาติ/พี่น้อง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14) การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากญาติ/พี่น้อง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12) และน้อยที่สุด การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากญาติ/พี่น้อง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.99) (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้องของกลุ่มตัวอย่าง

การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. การได้รับกำลังใจจากญาติ/พี่น้องเมื่อเจอปัญหาในชีวิต	2.31	0.63	ปานกลาง
2. การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากญาติ/พี่น้อง	1.99	0.69	ปานกลาง
3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากญาติ/พี่น้อง	2.12	0.64	ปานกลาง
4. การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากญาติ/พี่น้อง	2.14	0.59	ปานกลาง
รวม	2.14	0.53	ปานกลาง

4.3.4 การสนับสนุนทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐ

การศึกษาการสนับสนุนทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐ ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อซึ่งผู้ศึกษาได้แยกตามลักษณะของการสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.56) และเมื่อ

พิจารณารายข้อแล้ว พบว่า 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และอีก 2 ข้อ อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำหรับข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การไม่ได้รับความสนใจจากตัวแทนภาครัฐ เมื่อเจอปัญหาชีวิตในด้านต่างๆ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.93) และการได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากตัวแทนภาครัฐ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.71) และระดับต่ำ ได้แก่ การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากตัวแทนภาครัฐ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.34) และ การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากตัวแทนภาครัฐ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.24) (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุนทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐของกลุ่มตัวอย่าง

การสนับสนุนทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1.* การไม่ได้รับความสนใจจากตัวแทนภาครัฐ เมื่อเจอปัญหาชีวิตในด้านต่างๆ	1.93	0.83	ปานกลาง
2. การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากตัวแทนภาครัฐ	1.34	0.60	ต่ำ
3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากตัวแทนภาครัฐ	1.71	0.58	ปานกลาง
4. การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากตัวแทนภาครัฐ	1.24	0.49	ต่ำ
รวม	1.56	0.38	ต่ำ

หมายเหตุ: * หมายถึงข้อความเชิงลบที่ถูกกลับค่าคะแนนในการหาค่าเฉลี่ยแล้ว

4.4 คุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคุณภาพชีวิตครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบประเมินคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) มีจำนวนทั้งหมด 26 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย 7 ข้อ ด้านจิตใจ 6 ข้อ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 3 ข้อ ด้านสิ่งแวดล้อม 8 ข้อ ส่วนข้อ 1 และ 26 เป็นตัวชี้วัดอยู่ในหมวดทั่วไป จะไม่รวมอยู่ในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีผลการศึกษาดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11)

สำหรับผลการศึกษารายด้านของคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คุณภาพชีวิต 3 ด้านและรวมถึงคุณภาพชีวิตหมวดทั่วไป อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด มีเพียงคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมเพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับไม่ดี ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้มากที่สุด คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65) รองลงมา คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47) คุณภาพชีวิตหมวดทั่วไป (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14) และน้อยที่สุด คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31) (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

คุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. หมวดทั่วไป	3.15	0.52	ปานกลาง
2. ด้านร่างกาย	3.65	0.38	ปานกลาง
3. ด้านจิตใจ	3.47	0.35	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.14	0.50	ปานกลาง
5. ด้านสิ่งแวดล้อม	2.31	0.28	ไม่ดี
รวม	3.11	0.24	ปานกลาง

4.4.1 คุณภาพชีวิตหมวดทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคุณภาพชีวิตหมวดทั่วไป ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตหมวดทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า ทั้ง 2 ข้อ อยู่ในระดับปาน ซึ่งม้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15) (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตหมวดทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

คุณภาพชีวิตหมวดทั่วไป	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1.การพอใจกับสุขภาพของท่านในตอนนี่มากน้อยเพียงใด	3.15	0.70	ปานกลาง
26.การมีคุณภาพชีวิตที่ดี (ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี)	3.15	0.58	ปานกลาง
รวม	3.15	0.52	ปานกลาง

4.4.2 คุณภาพชีวิตด้านร่างกายของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกายโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า 3 ข้อ อยู่ในระดับดี และอีก 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำหรับข้อที่อยู่ในระดับดี คือ การเจ็บปวดทางร่างกาย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19) การรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตอยู่หรือทำงานต่อไป (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06) และความสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68) ข้อที่อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ การพอใจกับการนอนหลับ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65) การพอใจกับความสามารถในการทำงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36) การรู้สึกพอใจที่สามารถทำอะไรไปในแต่ละวัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35) และการมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28) (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของกลุ่มตัวอย่าง

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
2.* การเจ็บปวดทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถ ทำในสิ่งที่ต้องการ มากน้อยเพียงใด	4.19	0.97	ดี
3. การมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใด (ทั้งเรื่องงาน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน)	3.28	0.81	ปานกลาง
4. การพอใจกับการนอนหลับมากน้อยเพียงใด	3.65	0.92	ปานกลาง
10. การรู้สึกพอใจมากน้อยแค่ไหนที่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน	3.35	0.67	ปานกลาง
11.*การรักษาพยาบาลมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน	4.06	1.19	ดี
12. การพอใจกับความสามารถในการทำงานได้อย่างที่เคยทำมามากน้อยเพียงใด	3.36	0.72	ปานกลาง
24. ความสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองได้ดีเพียงใด	3.68	0.83	ดี
รวม	3.65	0.38	ปานกลาง

หมายเหตุ: * หมายถึงข้อความเชิงลบที่ถูกกลับค่าคะแนนในการหาค่าเฉลี่ยแล้ว

4.4.3 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า 3 ข้อ อยู่ในระดับดี และอีก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำหรับข้อที่อยู่ในระดับดี คือ การรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมาย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01) การรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84) และการรู้สึกพอใจในตนเอง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82) ข้อที่อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ การยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51) การมีสมาธิในการทำงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32) และการมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48) (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง

คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
5.การรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข, ความสงบ, มีความหวัง) มากน้อยเพียงใด	3.84	0.75	ดี
6.การมีสมาธิในการทำงานต่างๆ ดีเพียงใด	3.32	0.69	ปานกลาง
7.การรู้สึกพอใจในตนเองมากเพียงใด	3.82	0.73	ดี
8.การยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองได้มากน้อยเพียงใด	3.51	0.79	ปานกลาง
9.*การมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน	2.48	0.79	ปานกลาง
23.การรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยเพียงใด	4.01	0.89	ดี
รวม	3.47	0.35	ปานกลาง

หมายเหตุ: * หมายถึงข้อความเชิงลบที่ถูกกลับค่าคะแนนในการหาค่าเฉลี่ยแล้ว

4.4.4 คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า ทั้ง 3 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30) การพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07) และการพึงพอใจชีวิตทางเพศ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06) (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
13.การพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น อย่างที่เคยผ่านมาก่อนหน้านี้แค่ไหน	3.30	0.65	ปานกลาง
14.การพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ แค่นั้น	3.07	0.69	ปานกลาง
25.การพึงพอใจชีวิตทางเพศของท่านแค่ไหน(ชีวิตทางเพศ หมายถึง เมื่อเกิดความรู้สึกทางเพศขึ้นแล้ว ท่านมีวิธีจัดการทำให้ผ่อนคลายลงได้ รวมไปถึง การชั่งเหลืงตนเองหรือการมีเพศสัมพันธ์	3.06	0.85	ปานกลาง
รวม	3.14	0.50	ปานกลาง

4.4.5 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับไม่ดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31) และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และมีถึง 5 ข้อ อยู่ในระดับไม่ดี ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำหรับข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง

ได้แก่ การพอใจกับการเดินทาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13) การได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70) และการพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60) ข้อที่อยู่ระดับไม่ดี ได้แก่ การพอใจกับความสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28) การมีโอกาสดักพักผ่อนคลายเครียด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.17) การมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14) การมีสภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.80) และน้อยที่สุด การรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคง ปลอดภัยดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.66) (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
15.การรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคง ปลอดภัยดีมากน้อยเพียงใดในแต่ละวัน	1.66	0.57	ไม่ดี
16.การพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้มากน้อยเพียงใด	2.60	0.63	ปานกลาง
17.การมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็นมากน้อยเพียงใด	2.14	0.83	ไม่ดี
18.การพอใจกับความสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น แค่ไหน	2.28	0.83	ไม่ดี
19.การได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวันมากน้อยเพียงใด	2.70	0.63	ปานกลาง
20.การมีโอกาสดักพักผ่อนคลายเครียดมากน้อยเพียงใด	2.17	0.79	ไม่ดี
21.การมีสภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพ	1.80	0.71	ไม่ดี
22.การพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหนของท่าน (หมายถึง การคมนาคม) มากน้อยเพียงใด	3.13	0.70	ปานกลาง
รวม	2.31	0.28	ไม่ดี

4.5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯในการศึกษาคครั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ประกอบด้วย 1) จำนวนปีอยู่อาศัย 2) จำนวนผู้อยู่อาศัย 3) เพศ 4) อายุ 5) ระดับการศึกษา 6) สถานภาพการทำงาน 7) รายได้ครัวเรือน 8) สถานภาพสมรส 9) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชน 10) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน และ 11) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ประกอบด้วย 1) การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว 2) การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน 3) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว 4) การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ 2) การสนับสนุนทางด้านการเงินหรือสิ่งของ 3) การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร และ 4) การสนับสนุนทางสังคมด้านการยกย่อง โดยผลการทดสอบสมมติฐานแบ่งออกเป็นดังต่อไปนี้

4.5.1 ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

สมมติฐานที่ 1 จำนวนปีอยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปีอยู่อาศัยกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมนส์โร พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r_s = -0.086$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้อยู่อาศัยเมื่ออยู่ในโครงการฯเป็นเวลานานมากขึ้นไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตน้อยลง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำ ($r_s = -0.042, -0.032$ และ -0.006 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนในด้านคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย พบว่า จำนวนปีอยู่อาศัย มีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ในระดับต่ำ ($r_s = -0.126$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เพียงด้านเดียว สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่ออยู่ในโครงการนานขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายลดลง (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 2 จำนวนผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้อยู่อาศัยกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า จำนวนผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพชีวิต โดยรวมในระดับต่ำ ($r = -0.018$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้อยู่อาศัยในครัวเรือนลดลงไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์เชิงลบ ในระดับต่ำ ($r = -0.051$ และ -0.012 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.040$ และ 0.041 ตามลำดับ)

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีจำนวนผู้อยู่อาศัยในครัวเรือนลดลง ไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านร่างกายและด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น และหากมีจำนวนผู้อยู่อาศัยมากขึ้นก็ไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มขึ้นไปด้วย (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 3 เพศมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศผู้อยู่อาศัยกับคุณภาพชีวิต โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยส์ ไบซีเรียล พบว่า เพศผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยรวมในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.060$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าเพศที่ต่างกันไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตต่างกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์ ในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.111$, -0.011 และ -0.047 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย มีความสัมพันธ์ ในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.123$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีเพศที่ต่างกัน ไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน แต่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายต่างกัน (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 4 อายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพชีวิต โดยรวมในระดับต่ำ ($r = -0.060$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีอายุมากขึ้นไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตน้อยลง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ในระดับต่ำ ($r = -0.155$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เพียงด้านเดียว

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีอายุมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายลดลง (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 5 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมนส์โร พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิต โดยรวมในระดับปานกลาง ($r_s = 0.265$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้มีการศึกษาสูงขึ้นไปมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r_s = 0.298$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ในคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r_s = 0.233$ และ 0.183 ตามลำดับ) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบ ในระดับต่ำ ($r_s = -0.022$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีระดับการศึกษาสูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้น และในส่วนของคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า หากผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านสิ่งแวดล้อมลดลง (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 6 สถานภาพการทำงาน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของผู้อยู่อาศัยกับคุณภาพชีวิต โดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยส์ ไบซีเรียล พบว่า สถานภาพการทำงานของผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยรวมในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.109$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าสถานภาพการทำงานที่ต่างกันไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตต่างกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์ ในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.100, -0.090$ และ -0.015 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคุณภาพชีวิต

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์ ในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.135$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีสถานภาพการทำงานที่ต่างกัน ไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน แต่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมต่างกัน (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 7 สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสของผู้อยู่อาศัยกับคุณภาพชีวิต โดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยส์ไบซีเรียล พบว่า สถานภาพการสมรสของผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยรวมในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.056$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าสถานภาพการสมรสที่ต่างกัน ไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตต่างกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมโดยมีความสัมพันธ์ ในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.079, -0.067$ และ -0.023 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านความร่างกายมีความสัมพันธ์ ในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.141$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีสถานภาพการสมรสที่ต่างกัน ไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน แต่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายต่างกัน (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 8 รายได้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมนส์โร พบว่า รายได้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิต โดยรวมในระดับต่ำ ($r_s = 0.133$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้มีรายได้ครัวเรือนสูงขึ้นไปมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r_s = 0.162$ และ 0.200 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r_s = 0.024$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบ ในระดับต่ำ ($r_s = -0.068$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีรายได้ครัวเรือนสูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้น ในส่วนของคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า หากผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีรายได้ครัวเรือนสูงขึ้น ไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านสิ่งแวดล้อมลดลง (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 9 การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้อยู่อาศัยกับคุณภาพชีวิต โดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยส์ ไบซีเรียล พบว่า สถานภาพการทำงานของผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยรวมในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.017$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชนที่ต่างกันไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตต่างกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์ ในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.002, -0.004, -0.042$ และ -0.089 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมที่ต่างกัน ไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 10 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนของผู้อยู่อาศัยกับคุณภาพชีวิต โดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยส์ ไบซีเรียล พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยรวมในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.064$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนที่ต่างกันไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตต่างกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์ ในระดับต่ำ ($r_{pb} = -0.009, -0.002, -0.091$ และ -0.050 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนต่างกัน ไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน (ตารางที่ 4.19)

สมมติฐานที่ 11 ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.072$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยดีขึ้นไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.023, 0.093, 0.007$ และ 0.110 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยดีขึ้นไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ดีขึ้น (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานกับคุณภาพชีวิต

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานกับคุณภาพชีวิต				
	คุณภาพชีวิต	คุณภาพ	คุณภาพ	คุณภาพชีวิต	คุณภาพ
	รวม	ชีวิตชีวิต	ชีวิตชีวิต	ชีวิตด้าน	ชีวิตชีวิต
		ด้าน	ด้าน	ความสัมพันธ์	ด้าน
		ร่างกาย	จิตใจ	ทางสังคม	สิ่งแวดล้อม
1. จำนวนปีอยู่อาศัย	-0.086	-0.126*	-0.042	-0.032	0.006
2. จำนวนผู้อยู่อาศัย	-0.018	-0.051	0.040	0.041	-0.012

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานกับ คุณภาพชีวิต				
	คุณภาพชีวิต	คุณภาพ	คุณภาพ	คุณภาพชีวิต	คุณภาพ
	รวม	ชีวิตชีวิต	ชีวิตชีวิต	ชีวิตด้าน	ชีวิตชีวิต
		ด้าน	ด้าน	ความสัมพันธ์	ด้าน
		ร่างกาย	จิตใจ	ทางสังคม	สิ่งแวดล้อม
3. เพศ	-0.060	-0.123*	-0.111	-0.011	-0.047
4. อายุ	-.060	-.155	.080	-.090	.052
5. ระดับการศึกษา	0.265**	0.298**	0.233**	0.183**	-0.022
6. สถานภาพการ ทำงาน	-.109	-.100	-.090	-.135*	-.015
7. สถานภาพสมรส	-.056	-.141*	-.079	-.067	-.023
8. รายได้ครัวเรือน	0.133*	0.162 **	0.200 **	0.024	-0.068
9. การเป็นสมาชิก กลุ่มในชุมชน	-0.017	-0.002	-0.004	-0.042	-0.089
10. การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมชุมชน	-0.064	-0.009	-0.002	-0.091	-0.050
11. ลักษณะชุมชนที่ อยู่อาศัย	0.072	0.023	0.093	0.007	0.110

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

4.5.2 ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.251$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ในระดับต่ำ ($r = 0.124$ และ 0.147 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r = 0.271$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.101$) โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ตารางที่ 4.20)

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีสัมพันธภาพในครอบครัวสูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้น แต่ไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

และเมื่อพิจารณาตามรายข้อสมมติฐานแล้วสามารถมีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ 12 การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.147$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.132$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.073, 0.076$ และ 0.090) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจดีขึ้น แต่ไม่มีแนวโน้มที่จะมีทำให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น (ตารางที่ 4.20)

สมมติฐานที่ 13 การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.218$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้มีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันในครอบครัวสูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.235$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ (0.127 และ 0.116 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่ในส่วนของคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ ($r = 0.105$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันในครอบครัวมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้นแต่ไม่มีแนวโน้มที่จะมีทำให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกายดีขึ้น (ตารางที่ 4.20)

สมมติฐานที่ 14 การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า ผลการทดสอบพบว่า การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.218$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวกับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.316$ และ 0.162 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ (0.085 และ 0.108 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้น แต่ไม่มีแนวโน้มที่จะมีทำให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น (ตารางที่ 4.20)

สมมติฐานที่ 15 การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.221$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัวมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r = 0.278$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานต่ำ ($r = 0.144$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.097$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สำหรับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมกลับพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบ ในระดับต่ำ ($r = -0.010$) โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัวมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านจิตใจดีขึ้น ในส่วนของคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า หากผู้อยู่อาศัยในโครงการมีการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัวมากขึ้น ไม่มีแนวโน้มที่จะมีทำให้คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้น สำหรับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัวมากขึ้น ไม่มีแนวโน้มที่จะมีทำให้คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมลดลง (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิต

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิต				
	คุณภาพชีวิตรวม	คุณภาพชีวิตชีวิตด้านร่างกาย	คุณภาพชีวิตชีวิตจิตใจ	คุณภาพชีวิตความสัมพันธ์ทางสังคม	คุณภาพชีวิตสิ่งแวดล้อม
1. การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว	0.147*	0.073	0.132*	0.076	0.09

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพใน ครอบครัวกับคุณภาพชีวิต				
	คุณภาพ ชีวิตรวม	คุณภาพ ชีวิตชีวิต ด้าน ร่างกาย	คุณภาพ ชีวิตชีวิต ด้าน จิตใจ	คุณภาพชีวิต ชีวิตด้าน ความสัมพันธ์ ทางสังคม	คุณภาพ ชีวิตชีวิต ด้าน สิ่งแวดล้อม
2. การมีความรักความ เคารพ และนับถือต่อกัน ในครอบครัว	0.218**	0.105	0.235**	0.127*	0.116*
3. การมีส่วนร่วมใน การศึกษาหรือ ตัดสินใจเรื่องสำคัญ ของครอบครัวเพศ	0.218**	0.085	0.236**	0.162**	0.108
4. การอยู่ร่วมกันอย่าง สงบสุขและ แก้ปัญหา ขัดแย้งด้วยเหตุผลใน ครอบครัว	0.221**	0.144**	0.278**	0.097	-0.010
5. สัมพันธภาพใน ครอบครัว รวม	0.251**	0.124*	0.271**	0.147*	0.101

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

4.5.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับปานกลาง ($r = 0.316$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.199, 0.215$ และ 0.232 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.145$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ตารางที่ 4.21)

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีการสนับสนุนทางสังคมมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

และเมื่อพิจารณาตามรายข้อสมมุติฐานแล้วสามารถมีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ 16 การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัวกับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับปานกลาง ($r = 0.317$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัวมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัวกับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r = 0.279$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.242$ และ 0.161) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 คุณภาพชีวิตด้านร่างกายพบว่ามีสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.148$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีการสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัวมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น (ตารางที่ 4.21)

สมมติฐานที่ 17 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน กับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านมี

ความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.147$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน กับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.132$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.073, 0.076$ และ 0.090 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจดีขึ้น แต่ไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและ ด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น (ตารางที่ 4.21)

สมมติฐานที่ 18 การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้องมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง กับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้องมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.194$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง มากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง กับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.118$ และ 0.128) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.098$ และ 0.095 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีการสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้องมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้น แต่ไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและ ด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น (ตารางที่ 4.21)

สมมติฐานที่ 19 การสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐ กับคุณภาพชีวิตโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.010$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมเจ้าหน้าที่ของรัฐ/รัฐมากขึ้นไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในคุณภาพชีวิตรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับภาพรวมในคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำ ($r = 0.085, 0.087, 0.028$ และ 0.052 ตามลำดับ) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเมื่อมีการสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐสูงขึ้น ไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในด้านชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมกับคุณภาพชีวิต

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมกับคุณภาพชีวิต				
	คุณภาพชีวิตรวม	คุณภาพชีวิตชีวิตด้านร่างกาย	คุณภาพชีวิตชีวิตจิตใจ	คุณภาพชีวิตชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	คุณภาพชีวิตชีวิตสิ่งแวดล้อม
1. การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัว	0.317**	0.148*	0.279**	0.242**	0.161**
2. การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	0.147*	0.073	0.132*	0.076	0.090
3. การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง	0.194*	0.118*	0.098	0.124*	0.095
4. การสนับสนุนทางสังคมเจ้าหน้าที่ของรัฐ	-0.010	0.075	-0.087	-0.028	-0.052

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการ สนับสนุนทางสังคมกับคุณภาพชีวิต				
	คุณภาพ ชีวิต	คุณภาพ ชีวิตรวม	คุณภาพ ชีวิตรวม	คุณภาพชีวิต รวม	คุณภาพ ชีวิตรวม
	รวม				
5. การสนับสนุนทางสังคม รวม	0.316**	0.199**	0.215**	0.232**	0.145*

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

สมมติฐานที่ 20 ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการได้

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบ Stepwise เพื่อคัดเลือกตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฝดตึก 4 ชั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย ตัวแปรอิสระ จำนวน 19 ตัวแปรของ 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ 1) จำนวนปีอยู่อาศัย 2) จำนวนผู้อยู่อาศัย 3) เพศ 4) อายุ 5) ระดับการศึกษา 6) สถานภาพการทำงาน 7) รายได้ครัวเรือน 8) สถานภาพสมรส 9) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชน 10) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน และ 11) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ได้แก่ 1) การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว 2) การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน 3) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว 4) การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง และการสนับสนุนทางสังคมจากรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ระดับการศึกษา และรายได้รวมครัวเรือน ซึ่งสามารถรวมอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้ร้อยละ 17.1 ($R^2=0.171$) โดยรายได้รวมครัวเรือนต่อเดือน สามารถอธิบายความผันแปรได้สูงสุด (Adjusted $R^2 = 0.163$) รองลงมา คือ ระดับการศึกษา และ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Adjusted $R^2 = 0.108, 0.092$ ตามลำดับ) และทั้ง 3 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับปานกลาง ($r=0.421$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิต พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีสัมประสิทธิ์การทำนายคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ ระดับการศึกษา และรายได้รวมครัวเรือนต่อเดือน (Beta= 0.297, 0.218 และ 0.150 ตามลำดับ) หมายความว่า ตัวแปรอิสระกลุ่มนี้ดีขึ้น มีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ดีขึ้น

สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้ง 3 ปัจจัย ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้ แต่สามารถพยากรณ์ได้เพียง 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานและปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม โดยประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ระดับการศึกษา และรายได้รวมครัวเรือนต่อเดือน ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิตโดยรวมกับปัจจัยทุกด้าน

ปัจจัย	b	Beta	t	Adjusted R^2	ลำดับ
ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม					
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	0.194	0.297	5.523**	0.092	3
ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐาน					
ระดับการศึกษา	0.183	0.218	3.868**	0.108	2
รายได้รวมครัวเรือนต่อเดือน	0.128	0.150	2.703**	0.163	1
Constant	2.455				

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

$$R = 0.421$$

$$R^2 = 0.171$$

$$F = 12.578^{**}$$

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านแล้ว สามารถได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ผลการทำนายคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย

ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้แก่ รายได้ครัวเรือนรวมต่อเดือน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล ระดับการศึกษาและอายุ ซึ่งสามารถรวมอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้ร้อยละ 17.1 ($R^2 = 0.171$) โดยอายุ สามารถอธิบายความผันแปรได้สูงสุด (Adjusted $R^2 = 0.151$) รองลงมา คือ ระดับการศึกษา การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และรายได้ครัวเรือนรวมต่อเดือน (Adjusted $R^2 = 0.107, 0.089, 0.066$ และ 0.041 ตามลำดับ) และทั้ง 5 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับปานกลาง ($r = 0.414$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีสัมประสิทธิ์การทำนายคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือนรวมต่อเดือนและอายุ (Beta= 0.266, 0.184, 0.177, 0.098 และ -0.119 ตามลำดับ) หมายความว่า เมื่อมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล มีระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือนรวมต่อเดือนดีขึ้น มีผลทำให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกายของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ดีขึ้น ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ เมื่อมีอายุมากขึ้นมีผลให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกายลดลง (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิตด้านร่างกายกับปัจจัย
ทุกด้าน

ปัจจัย	b	Beta	t	Adjusted R ²	ลำดับ
ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป					
รายได้ครัวเรือนรวมต่อเดือน	0.163	0.098	1.672**	0.041	5
ระดับการศึกษา	0.297	0.177	3.179**	0.107	2
อายุ	-0.004	-0.119	-2.015**	0.151	1
ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว					
การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหา ขัดแย้งด้วยเหตุผล	0.291	0.184	2.923**	0.089	3
ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม					
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	.279	.266	4.112**	0.066	4
Constant	3.379				
R = 0.414					
R² = 0.171					
F = 8.564**					

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการทำนายคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และระดับการศึกษา ซึ่งสามารถรวมอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้ร้อยละ 11.4 ($R^2=0.114$) โดยระดับการศึกษาสามารถอธิบายความผันแปรได้สูงสุด (Adjusted $R^2 = 0.091$) รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Adjusted $R^2 = 0.078$) และทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับปานกลาง ($r= 0.338$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ พบว่าตัวแปรอิสระที่มีสัมประสิทธิ์การทำนายคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด ระดับการศึกษา รองลงมา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว คือ (Beta= 0.274, และ 0.137 ตามลำดับ) หมายความว่า ตัวแปรอิสระกลุ่มนี้ดีขึ้น มีผลทำให้คุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ดีขึ้น (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิตด้านจิตใจกับปัจจัยทุกด้าน

ปัจจัย	b	Beta	t	Adjusted R ²	ลำดับ
ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป					
ระดับการศึกษา	0.485	0.274	4.968**	0.091	1
ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม					
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	0.282	0.137	2.490**	0.078	2
Constant	2.916				
R = 0.338					
R² = 0.114					
F = 12.631**					

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการทำนายคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว สถานภาพสมรส และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านซึ่งสามารถรวมอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้ร้อยละ 10.8 (R²=0.108) โดยการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน สามารถอธิบายความผันแปรได้สูงสุด (Adjusted R² = 0.099) รองลงมา คือ สถานภาพสมรส และ การสนับสนุนทางสังคมจาก

ครอบครัว (Adjusted $R^2 = 0.087$ และ 0.055 ตามลำดับ) และทั้ง 3 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับปานกลาง ($r = 0.329$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีสัมประสิทธิ์การทำนายคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ สถานภาพสมรส และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน (Beta= 0.236, 0.186 และ 0.127 ตามลำดับ) หมายความว่า ตัวแปรอิสระกลุ่มนี้ดีขึ้น มีผลทำให้คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ดีขึ้น (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมกับปัจจัยทุกด้าน

ปัจจัย	b	Beta	t	Adjusted R^2	ลำดับ
ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป					
สถานภาพสมรส	0.211	0.186	3.330**	0.087	2
ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม					
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	0.228	0.236	4.068**	0.055	3
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	0.172	0.127	2.216**	0.099	1
Constant	2.558				
R = 0.329					
$R^2 = 0.108$					
F = 11.883**					

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการทำนายคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้แก่ การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล และ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งสามารถร่วมอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้ร้อยละ 4.5 ($R^2=0.045$) โดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สามารถอธิบายความผันแปรได้สูงสุด (Adjusted $R^2 = 0.039$) รองลงมา คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล (Adjusted $R^2 = 0.028$) และทั้ง 2 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.213$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีสัมประสิทธิ์การทำนายคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Beta= 0.185 และ 0.118 ตามลำดับ) หมายความว่า ตัวแปรอิสระกลุ่มนี้ดีขึ้น มีผลทำให้คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ดีขึ้น (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระหว่างคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยทุกด้าน

ปัจจัย	b	Beta	t	Adjusted R^2	ลำดับ
ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป					
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	.084	.118	2.070**	.039	1
ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว					
การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล	.151	.185	3.242**	.028	2
Constant					
	3.379				
	R = 0.213				
	$R^2=0.045$				
	F =7.029**				

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ

ในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 301 หน่วย มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 หน่วยได้เสนอปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ตามรายด้านของเครื่องวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ซึ่งประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เสนอปัญหาและข้อเสนอแนะแล้วพบว่า มีปัญหาเพียง 2 ด้านที่ถูกเสนอแนะ มากที่สุด เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 106 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 88.3 ของกลุ่มตัวอย่างที่เสนอแนะปัญหา รองลงมา ปัญหาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีจำนวน 14 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 11.7 ของกลุ่มตัวอย่างที่เสนอแนะปัญหา ดังนี้ (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านสิ่งแวดล้อม	106	88.3
2. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	14	11.7
รวม	120	100

4.6.1 ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีกลุ่มตัวอย่าง 106 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 88.3 ของกลุ่มตัวอย่างที่เสนอแนะปัญหา เสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งผู้ศึกษาพอประมวลได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ปัญหาที่ถูกเสนอโดยกลุ่มตัวอย่าง	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาโดยกลุ่มตัวอย่าง
1. ปัญหากลิ่นเหม็นของขยะบริเวณอาคารและทางเดิน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการจัดการเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนร่วมกัน - ควรมีการประสานงานกับสำนักเขตพื้นที่ในการจัดการขยะ
2. ปัญหาท่อน้ำอุดตัน น้ำเสียในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรให้การเคหะประสานงานกับสำนักงานเขตในพื้นที่เพื่อแก้ปัญหา
3. ปัญหาเรื่องการมีระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ไม่ค่อยเหมาะสม เช่น ไฟทางในชุมชนที่ไม่เพียงพอ เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติควรเอาใจใส่ชุมชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อสำรวจและปรับปรุงระบบดังกล่าวให้มีความพร้อมในการใช้งานเสมอ
4. เสียงดังจากเครื่องยนต์ เครื่องจักร ในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการบังคับใช้กฎระเบียบในการอยู่อาศัยให้เคร่งครัดมากขึ้นจนไปถึงการสร้างกฎระเบียบในชุมชนร่วมกันในการจัดการปัญหาการส่งเสียงดังในยามวิกาล โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบซิ่งรถมอเตอร์ไซด์ในชุมชน
5. ปัญหาเรื่องการผิดกฎระเบียบการอยู่อาศัย เช่น การตากผ้าหน้าระเบียง การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการบังคับใช้กฎระเบียบในการอยู่อาศัยให้เคร่งครัดมากขึ้นจนไปถึงการสร้างกฎระเบียบในชุมชนร่วมกัน
6. รายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนและเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนทุกคนได้เป็นสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน - ควรมีการลดค่าภาษีโรงเรียนในการชำระเช่า

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

ปัญหาที่ถูกละเลยโดยกลุ่มตัวอย่าง	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาโดยกลุ่มตัวอย่าง
	<p>ให้เหลือน้อยลงกว่าเดิม จนไปถึงค่าเช่าห้องตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการอบรมส่งเสริมการมีอาชีพเสริมในชุมชนอย่างจริงจังผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การเคหะแห่งชาติ เป็นต้น ที่จะต้องประสานหน่วยงานต่างๆ ให้เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเสริมในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้อยู่อาศัยในชุมชน
7. ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัยในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการจัดเวรยามมาดูแลชุมชน - ควรมีการจัดอาสาสมัครตำรวจบ้านในชุมชน - ควรมีตำรวจเข้ามาตรวจตราในชุมชนให้มากขึ้น - ควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดในชุมชน
8. ปัญหาเรื่องยาเสพติดในชุมชน(โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน)	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องลงมาตรวจตราชุมชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ - ควรมีการจัดอาสาสมัครตำรวจบ้านในชุมชน - ผู้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่เยาวชนให้มากกว่านี้

4.6.2 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ปัญหาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีกลุ่มตัวอย่าง 14 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 11.7 ของกลุ่มตัวอย่างที่เสนอแนะปัญหา เสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งผู้ศึกษาพอประมวลได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.29)

ตารางที่ 4.29 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน

ปัญหาที่ถูกระบุโดยกลุ่มตัวอย่าง	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาโดยกลุ่มตัวอย่าง
1. การเมืองของระดับประเทศแทรกแซงการเมืองและความสามัคคีในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีกิจกรรมร่วมกันให้มากกว่านี้โดยจัดในวันเวลาที่เหมาะสม - ควรมีผู้นำและคณะกรรมการชุมชนที่มาจากคนหลายกลุ่มในชุมชนเพื่อเป็นตัวแทนจากคนหลายกลุ่มในชุมชน
2. ปัญหาศักยภาพในการดูแลชุมชนของผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นที่ยอมรับของลูกบ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีผู้นำและคณะกรรมการชุมชนที่มาจากคนหลายกลุ่มในชุมชนเพื่อเป็นตัวแทนจากคนหลายกลุ่มในชุมชน - ควรมีหัวหน้าในแต่ละตึกเป็นตัวแทนในการดูแลชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่าในด้านต่างๆ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า มีวิธีการศึกษาโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) ชั้นแรก การเลือกในระดับพื้นที่เป็นการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ได้เลือกศึกษา อาคารประเภทแฟลตเช่าโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง ชั้นที่สอง การเลือกระดับบุคคล ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling) โดยบัญชีครัวเรือนที่มีผู้พักอาศัยจริง สอบถามตัวแทนผู้อยู่อาศัย 1 คนต่อที่พัก 1 หน่วย (ครัวเรือน) มีการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยวิธีการหาขนาดตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 หน่วย (ครัวเรือน) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งเก็บได้จริงจำนวน 301 หน่วย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมนส์โร และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในโครงการฯเป็นเวลาระหว่าง 1- 5 ปี (ร้อยละ 25.6) มีผู้อยู่อาศัยในครัวเรือนจำนวน 3 - 4 คน (ร้อยละ 46.2) มีตัวแทนในการตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.1) อายุระหว่าง 26 – 40 ปี (ร้อยละ 32.9) การศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 24.3) มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป

(ร้อยละ 30.2) มีรายได้ครัวเรือนรวมต่อเดือนระหว่าง 10,001- 15,000 บาท (ร้อยละ 26.2) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 56.5) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชน (ร้อยละ 92.7) ไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน (ร้อยละ 64.8) และมีลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89)

5.1.2 ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49) สำหรับผลการศึกษารายด้านของสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่า อยู่ในระดับสูงทั้งหมด ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61) รองลงมา ด้านการมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60) ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39) และน้อยที่สุด ด้านการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36)

5.1.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม

กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.04) สำหรับผลการศึกษารายด้านของการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมระดับสูงมีอยู่ 1 ด้าน ระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับต่ำ 1 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ระดับสูง คือ การสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52) ระดับปานกลาง ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14) และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.95) และระดับต่ำ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากตัวแทนภาครัฐ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.55)

5.1.4 ระดับคุณภาพชีวิต

กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11) สำหรับผลการศึกษารายด้านของคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คุณภาพชีวิต 3 ด้านและรวมถึงคุณภาพชีวิตหมวดทั่วไป อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด มีเพียงคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมเพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับไม่ดี ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65) รองลงมา คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) คุณภาพชีวิตหมวดทั่วไป (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14) และน้อยที่สุด คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31)

5.1.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ

ในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 301 หน่วย มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 หน่วยได้เสนอปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารเฟลตเช่า ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ตามรายด้านของเครื่องวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ซึ่งประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เสนอปัญหาและข้อเสนอแนะแล้วพบว่า มีปัญหา 2 ด้านที่ถูกเสนอแนะ ดังนี้

1) ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 106 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 88.3 ของกลุ่มตัวอย่างที่เสนอแนะปัญหา ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น ปัญหามลภาวะต่างๆในชุมชน ปัญหาเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในชุมชน ปัญหาเรื่องยาเสพติด ปัญหาเรื่องรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในชีวิตประจำวัน และปัญหาเรื่องการผิดกฎระเบียบการอยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัยในชุมชน เช่น การเลี้ยงสัตว์ในอาคาร เป็นต้น

2) ปัญหาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีจำนวน 14 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 11.7 ของกลุ่มตัวอย่างที่เสนอแนะปัญหา ได้แก่ ปัญหาความแตกแยกของชุมชนอันเนื่องด้วยการเมืองแทรกแซง และปัญหาศักยภาพในการดูแลชุมชนของผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นที่ยอมรับของลูกบ้าน

5.2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 จำนวนปีอยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 จำนวนผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 เพศมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 อายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 4

- สมมติฐานที่ 5 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยใน
โครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 5
- สมมติฐานที่ 6 สถานภาพการทำงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยใน
โครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 6
- สมมติฐานที่ 7 สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยใน
โครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 7
- สมมติฐานที่ 8 รายได้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยใน
โครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 8
- สมมติฐานที่ 9 การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้
อาศัยในโครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 9
- สมมติฐานที่ 10 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชนมีความสัมพันธ์กับ
คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 10
- สมมติฐานที่ 11 ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัย
ในโครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 11
- สมมติฐานที่ 12 การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของ
ผู้อยู่อาศัยในโครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 12
- สมมติฐานที่ 13 การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันในครอบครัวมีความสัมพันธ์
กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 13
- สมมติฐานที่ 14 การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวมี
ความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 14
- สมมติฐานที่ 15 การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลใน
ครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ
ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 15

สมมติฐานที่ 16 การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัวมีความสัมพันธ์กับ
คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 16

สมมติฐานที่ 17 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้านหรือสิ่งของมีความสัมพันธ์
กับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 17

สมมติฐานที่ 18 การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้องมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต
ของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 18

สมมติฐานที่ 19 การสนับสนุนทางสังคมเจ้าหน้าที่ของรัฐ/รัฐมีความสัมพันธ์กับคุณภาพ
ชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 19

สมมติฐานที่ 20 ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว
และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยใน
โครงการได้

ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 20

5.3 การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษานำเสนอโดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของ
การศึกษา ดังนี้

5.3.1 ระดับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคาร แฟลตเช่า

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพชีวิต
ขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ซึ่งครอบคลุม
คุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้าน
สิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในภาพรวมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
3.11 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของสากล จริยวิทยานนท์ และ
จิระพร บุรณสิน (2552: 133) เรื่องการประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐาน
การอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ปี 2551 ซึ่งพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้
อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้องอาคารแฟลตเช่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

(คะแนนเฉลี่ย 2.59) ตามมาตรฐานคุณภาพชีวิตของการเคหะแห่งชาติ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าเนื้อหาของตัวชี้วัดในการศึกษามีความแตกต่างกัน จึงทำให้ผลในการศึกษาแตกต่างกันไปด้วย

สำหรับผลการศึกษาในครั้งนี้ซึ่งพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ได้อยู่ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายได้ว่า เนื่องจาก ชุมชนดังกล่าวยังมีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม มีมลภาวะทางเสียง กลิ่น และการจัดการขยะที่ไม่ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในระดับน้อย มีการมีส่วนร่วมในเรื่องของยาเสพติดของเยาวชนและผู้อยู่อาศัย เป็นผลให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีความรู้สึกไม่มั่นคง ปลอดภัยในการอยู่อาศัย ประกอบกับการมีรายได้ที่ไม่ค่อยเพียงพอต่อรายจ่ายในแต่ละวัน จึงทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมในการศึกษานี้ยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัญหาต่างๆตามที่ได้กล่าวมาเป็นข้อมูลส่วนใหญ่จากข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้เสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินเป็นปัญหาสำคัญในชุมชนซึ่งมีจำนวนถึง 106 หน่วย หรือคิดเป็นร้อยละ 35.2 สอดคล้องกับผลการศึกษาของคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯรายด้านครั้งนี้ที่พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยเพียง 2.31 ซึ่งเป็นคุณภาพชีวิตด้านเดียวที่อยู่ในระดับไม่ดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของสากล จริยวิธานนท์ และจิระพร บุรณสิน (2552: 133) เรื่องการประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ปี 2551 ซึ่งพบว่า โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฝดเตี้ย เป็นชุมชนที่มีระดับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมต่ำสุดในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 16 โครงการที่ถูกสุ่มเป็นตัวอย่างในการประเมิน

จึงอาจสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯได้รับผลกระทบจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน จึงเป็นผลให้คุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯไม่บรรลุถึงคุณภาพชีวิตระดับที่ดีได้

สำหรับคุณภาพชีวิตรายด้านอื่นๆต่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 อภิปรายได้ว่า สุขภาพร่างกายของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แข็งแรงดี และไม่จำเป็นที่จะต้องพึ่งการรักษาทางพยาบาลเป็นประจำ สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายรายชื่อเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของร่างกายและการต้องพึ่งพาการรักษาพยาบาลที่มีคะแนนในระดับดีทั้ง 2 รายข้อ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 4.06 ตามลำดับ เป็นผลให้คะแนนคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย เป็นด้านที่มีคะแนนสูงที่สุดในการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พักอาศัยต่อหน่วย (ครัวเรือน) เป็นจำนวน 3-4 คน (ร้อยละ 46.2) การมีสมาชิกอยู่ด้วยกันหลายคนทำให้สามารถช่วยกันดูแลสภาพร่างกายของสมาชิกในครอบครัวได้ ถึงแม้สมาชิกในครัวเรือนจะทำงานแบบหาเช้ากินค่ำตามวิถีชีวิตของผู้มีรายได้น้อยก็ตาม สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีเมือง พลังฤทธิ์ (2547: 100) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัว

ขยายจะมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายสูงกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย

สำหรับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างต่างค่อนข้างมีความรู้สึกท้อแท้และสิ้นหวังในการใช้ชีวิตในแต่ละวัน สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตรายข้อที่เกี่ยวกับการมีความรู้สึกไม่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.48 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางและเป็นรายข้อที่มีคะแนนต่ำสุดในคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ทั้งนี้ อาจเนื่องด้วยสาเหตุจากสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ไม่เหมาะสม ไม่มีนันทนาการ ประกอบกับการมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในแต่ละวัน ตามที่ได้กล่าวมาในช่วงต้น แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างก็ยังรู้สึกว่าชีวิตยังมีความหมายอยู่ สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตรายข้อที่เกี่ยวกับการรู้สึกว่าชีวิตมีความหมายมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.01 ซึ่งอยู่ในระดับที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับขวัญกำลังใจจากสมาชิกในครอบครัว ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พักอาศัยโดยมีสมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วย สังเกตจากจำนวนผู้อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวน 3-4 คนต่อครัวเรือน (ร้อยละ 46.2) และสอดคล้องกับผลการศึกษาในปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวที่พบว่า ภาพรวมของสัมพันธภาพในครอบครัวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ซึ่งอยู่ในระดับสูง จึงเป็นผลให้คุณภาพชีวิตด้านจิตใจในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างไม่อยู่ในระดับที่ต่ำ ถึงแม้จะมีความท้อแท้ในการใช้ชีวิตบางครั้งก็ตาม สอดคล้องกับการศึกษาของ อมราวดี วัฒนอุบล (2544: 113-119) ศึกษา สุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัวการอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะมีสุขภาพจิตที่ดีกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสัมพันธภาพในครอบครัวอาจมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอยู่อาศัยแบบต่างคนต่างอยู่ รู้จักกันบ้างแต่ก็ไม่ถึงกับต้องไว้เนื้อเชื่อใจในการใช้วานหรือรบกวนเรื่องใด ๆ ต่อกัน ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะที่ระบุถึงปัญหาความแตกแยกในชุมชนอันเนื่องด้วยสาเหตุทางการเมืองในพื้นที่ จึงเป็นผลให้คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาด้านปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมในด้านการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนหรือเพื่อนบ้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.95 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน จึงสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่บรรลุถึงระดับที่ดีได้ เนื่องจาก ผู้อยู่อาศัยยังไม่มีจิตสำนึกในการเป็นสมาชิกของชุมชนร่วมกัน และยังมีความแตกแยกทางความคิดในชุมชนแฝงอยู่ จนนำไปสู่การไม่ไว้วางใจต่อกันในการอยู่อาศัย เป็นผลให้ชุมชนดังกล่าวเป็นชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็งซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในที่สุด

5.3.2 ปัจจัยที่สัมพันธ์ กับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่ง สองห้อง อาคารแฟลตเช่า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีปัจจัยเพื่อนำมาหาความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตทั้งหมด 3 ปัจจัย รวมทั้งหมด 19 ตัวแปรด้วยกัน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ 1) จำนวนปีอยู่อาศัย 2) จำนวนผู้อยู่อาศัย 3) เพศ 4) อายุ 5) ระดับการศึกษา 6) สถานภาพการทำงาน 7) รายได้ครัวเรือน 8) สถานภาพสมรส 9) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมในชุมชน 10) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชน และ 11) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ได้แก่ 1) การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว 2) การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน 3) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว 4) การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ 1) การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัว 2) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน 3) การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง และ 4) การสนับสนุนทางสังคมจากรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยมีตัวแปรทั้งหมดจำนวน 9 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต คือ ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย ระดับการศึกษา และ รายได้รวมครัวเรือนต่อเดือน ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ประกอบด้วย 1) การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว 2) การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน 3) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว 4) การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัว 2) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน และ 3) การสนับสนุนทางสังคมจากญาติ/พี่น้อง มีรายละเอียดโดยพิจารณาตามปัจจัยดังนี้

ระดับการศึกษา เป็นตัวแปรหนึ่งในปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไป โดยในการศึกษาครั้งนี้พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตรวม ซึ่งผู้ที่มีระดับการศึกษาดี จะทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้นไปด้วย ($r_s = 0.265$ และ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01) สามารถอธิบายได้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการดำรงชีพ โดยเฉพาะการหารายได้ กล่าวคือ เมื่อมีระดับการศึกษาสูงขึ้นก็ย่อมทำให้มีรายได้สูงขึ้นตามวุฒิการศึกษา และเมื่อความสามารถทางการเงินสูงขึ้นก็จะนำไปสู่ความสามารถในตอบสนองความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้นจนนำไปสู่การพึงพอใจในชีวิตของตนเองหรือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของเสาวลักษณ์ แก้วหน่อ (2551: 100-104) ศึกษาคุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติในเขตพื้นที่ ตำบลต๋อง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย และการศึกษาของทิพย์อรุณ สมภู (2552: 75) ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ระดับการศึกษา เป็นตัวแปรต้นที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมของ

กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาดี จะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตโดยรวมที่ดีที่สุด ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 24.3) จึงเป็นผลให้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมยังไม่บรรลุถึงคุณภาพชีวิตระดับที่ดีได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะทำให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย จิตใจ และความสัมพันธ์ทางสังคมสูงขึ้น ($r_s = 0.298, 0.233$ และ 0.183 ตามลำดับ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01) แต่กลับไม่มีแนวโน้มที่จะทำให้คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น ($r_s = -0.022$ และ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) อภิปรายได้ว่า เป็นเพราะ คุณภาพชีวิตทั้ง 3 ด้านดังกล่าวเป็นคุณภาพชีวิตที่อาจเกิดจากการควบคุมหรือตอบสนองด้วยตนเอง แต่คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม เป็นคุณภาพชีวิตที่อยู่เหนือการควบคุมหรือตอบสนองด้วยตนเอง กล่าวคือ เมื่อมีการศึกษาสูง ก็จะไปสู่การมีความสามารถในการหารายได้สูงขึ้น ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตนเองแต่ละด้านก็สูงตามไปด้วย แต่การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองเป็นสิ่งที่ตนเองตอบสนองด้วยตนเองไม่ได้ ในทางตรงกันข้าม เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ อาจลดลงก็ได้ เนื่องจาก เมื่อตนเองสามารถตอบสนองความต้องการด้านอื่นๆ ของตนเองได้ดีแล้ว ก็ย่อมมีมาตรฐานความต้องการของตนเองที่สูงขึ้น แต่สภาพแวดล้อมในชุมชน เป็นสิ่งที่ตนเองเปลี่ยนแปลงหรือตอบสนองด้วยตนเองไม่ได้ ซึ่งอาจนำไปสู่การย้ายที่อยู่เพื่อตอบสนองความต้องการด้านสิ่งแวดล้อมของตนเอง จนนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้นในที่สุด

รายได้รวมครัวเรือนต่อเดือนเป็นอีกตัวแปรหนึ่งในปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่า รายได้รวมครัวเรือนต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตรวม ซึ่งผู้ที่มีรายได้รวมครัวเรือนต่อเดือนสูงขึ้น จะทำให้คุณภาพชีวิตรวมดีขึ้นไปด้วย ($r_s = 0.133$ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) อภิปรายได้ว่า รายได้เป็นแหล่งที่มาของเงินเพื่อใช้ในการดำรงชีพ หากมีรายได้สูง ก็จะไปสู่ความสามารถในการตอบสนองความต้องการด้านอื่นๆ ตามไปด้วย จนนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีในที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ วรการ เทพวัลย์ (2548: 75-90) ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนเขตลุ่มแม่น้ำจัน: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ต้นน้ำแม่น้ำจัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย และการศึกษาของกัลยาณี ทองสว่าง (2546: 55) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเคหะชุมชนออกเงิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า รายได้ครัวเรือน มีผลต่อคุณภาพชีวิตรวม โดยผู้ที่มีระดับรายได้ครัวเรือนต่างกัน มีผลให้คุณภาพชีวิตรวมต่างกันมากที่สุด ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ครัวเรือนรวมต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 26.2) ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวเมื่อนำไปเป็นรายจ่ายต่อเดือนสำหรับสมาชิก

ในครอบครัวทุกคนอาจจะยังไม่เพียงพอในการตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆของสมาชิกแต่ละคนในครัวเรือน ดังนั้น การบรรลุถึงคุณภาพชีวิตในระดับที่ดีจึงยังไม่เกิดขึ้นในที่สุด

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบผลที่คล้ายคลึงกับตัวแปรระดับการศึกษา กล่าวคือ การมีรายได้รวมครัวเรือนที่สูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะทำให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านจิตใจ สูงขึ้น ($r_s = 0.162$ และ 0.200 ตามลำดับ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01) แต่กลับไม่มีแนวโน้มที่จะทำให้คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น ($r_s = 0.024$ และ -0.068 ตามลำดับ และ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) อภิปรายได้ว่า คุณภาพชีวิตทั้ง 2 ด้านดังกล่าวเป็นคุณภาพชีวิตที่เกิดจากการควบคุมหรือตอบสนองด้วยตนเอง เมื่อมีรายได้สูงขึ้น จึงเป็นผลให้ความสามารถในการตอบสนองคุณภาพชีวิตทั้ง 2 ด้านดังกล่าวเป็นไปด้วยดี แต่คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม เป็นคุณภาพชีวิตที่อยู่เหนือการควบคุมหรือตอบสนองด้วยตนเอง แม้จะมีรายได้สูงก็ไม่สามารถเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้หรือไม่มีแนวโน้มที่คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมจะสูงขึ้นตามไปด้วย ในส่วนของคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อภิปรายได้ว่า การมีรายได้สูง อาจเกิดจากการทำงานหนัก และเมื่อใช้เวลาในการทำงานเยอะ ก็อาจทำให้ผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ไม่มีเวลาสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น ๆ จึงทำให้การมีรายได้รวมครัวเรือนสูงไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้นไปด้วย

ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวโดยรวม พบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตรวม ซึ่งผู้ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวสูงขึ้นจะทำให้คุณภาพชีวิตรวมดีขึ้นไปด้วย ($r = 0.251$ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01) อภิปรายได้ว่า การได้ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกันในครอบครัว การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลในครอบครัว ทำให้ผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ รู้สึกว่าชีวิตมีความหมายมากยิ่งขึ้น มีขวัญกำลังใจในการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเวลาที่ตนเองท้อแท้ จะเห็นได้จากผลการศึกษาคั้งนี้ พบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งๆที่ชุมชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม แต่ผลการศึกษาด้านสัมพันธภาพในครอบครัวกลับมีผลอยู่ในระดับสูง ด้วยเหตุนี้ จึงอาจสรุปได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีดังกล่าวเป็นเสมือนเบาะกันกระแทกเมื่อตนเองประสบปัญหาชีวิตในด้านต่างๆ จนนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของลินดา บัลลิ่งน้อย (2546: 81-84) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การบรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการ และคุณภาพชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร และการศึกษาของอรนุช อุดมสมฤดี (2550: 79-78) ศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวของผู้กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตชีวิตทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้าน พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะทำให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านจิตใจดีขึ้น ($r = 0.124$, และ 0.147 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และ 0.271 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามลำดับ) แต่ไม่มีแนวโน้มที่จะทำให้คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ($r = 0.101$ โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) อภิปรายได้ว่า การดูแลและช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นยามเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย หรือเกิดความทุกข์ในด้านจิตใจเวลาประสบปัญหาชีวิตแต่ละด้าน ทำให้คุณภาพชีวิตในด้านร่างกาย จิตใจ และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้อยู่อาศัยดีขึ้น การมีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ เป็นเสมือนเบาะกันกระแทกที่ทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ ไม่ตกอยู่ในระดับไม่ดี

ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมโดยรวม พบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตรวม ซึ่งผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากขึ้นจะทำให้คุณภาพชีวิตรวมดีขึ้นไปด้วย ($r = 0.316$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01) อภิปรายได้ว่า การได้รับการสนับสนุนในเรื่องของสิ่งของ หรือจิตใจจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน ญาติ/พี่น้อง (ยกเว้นภาครัฐ) ล้วนมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ โดยการศึกษาปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานของรัฐ อยู่ในระดับที่ต่ำ แต่อย่างไรก็ตาม ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐก็ไม่ได้มีผลแต่ต่อคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนทั้งสองห้อง ดังที่ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.010$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนทั้งสองห้องเมื่อมีการสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐสูงขึ้น ไม่มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตในรายด้านทุกด้านดีขึ้น ประกอบกับข้อมูลในส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้ถูกเสนอจากชาวชุมชนที่พบว่า มีการเมืองระดับประเทศเข้ามาแทรกแซงความสามัคคีและการเมืองในชุมชนทั้งสองห้อง จึงสามารถอภิปรายได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐ ไม่มีส่วนที่ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยดีขึ้นแต่อย่างใด แต่ในทางตรงข้าม กลับมีการเข้ามาแทรกแซงชุมชนจนนำไปสู่ความขัดแย้งและส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของชุมชนในที่สุด เนื่องจากชุมชนนี้จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ก็ต้องอาศัยการสนับสนุนทางสังคมในระดับครัวเรือน ญาติและเพื่อนบ้านใกล้เคียง แต่เมื่อเกิดการแทรกแซงจากภาครัฐเข้ามาทำลายความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชน ก็อาจจะทำให้คุณภาพชีวิตของชาวชุมชนทั้งสองห้องไปในทิศทางที่ไม่ดีได้ ดังนั้น หน่วยงานของภาครัฐจึง ควรแสดงบทบาทของตนตามกรอบภารกิจของตนก็เพียงพอแล้ว เนื่องจากการเข้ามาในชุมชนในปัจจุบันของภาครัฐได้เข้ามาในลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชน

และเมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้าน พบผลที่สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตรวม กล่าวคือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะทำให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ($r = 0.199, 0.215$ และ 0.232 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และ $r = 0.145$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามลำดับ) อภิปรายได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง คือการช่วยเหลือและดูแลกันจากคนในชุมชนเอง ซึ่งการที่ชุมชนต่างมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางสังคมในด้านต่างๆ ให้กับตัวบุคคล ย่อมนำคุณภาพชีวิตที่ดีมาสู่ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนในที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของอันเชิญ ชัยลัธรัตน์ (2549: 87-88) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ และการศึกษาของจุฬารัตน์ สยังกุล (2550: 78-84) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา ความเข้มแข็งอดทนของสตรี และการสนับสนุนทางสังคมกับคุณภาพชีวิตของสตรี หลังการตัดมดลูก ซึ่งพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตชีวิตมีความสัมพันธ์กันในทางบวก การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับที่มากขึ้น จะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นต่อไป

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษา“คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า” ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เนื่องด้วยปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในชุมชนเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่ได้จากผลการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดตั้งหน่วยหรือชุดรักษาความปลอดภัยโดยผู้อยู่อาศัยในโครงการฯ สนับสนุนให้มีการติดตั้งสัญญาณหรืออุปกรณ์ที่ทันสมัยในการป้องกันอาชญากรรม สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครในชุมชนให้มีความรู้และทักษะในการสังเกต ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนร่วมมือกันในการป้องกันอาชญากรรม โดยถือเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องช่วยกันป้องกันภัยไว้ก่อน นอกจากนี้ควรส่งเสริมการรณรงค์รักษาความสะอาดในชุมชน การดูแลรักษาระบบสาธารณูปโภคให้อยู่ในสภาพที่ดีและได้มาตรฐาน

2. จากการศึกษาคั้งนี้ พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐไม่ได้มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน แต่กลับเป็นการแทรกแซงชุมชนในลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้อยู่อาศัยในชุมชน ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นว่า หน่วยงานของ

ภาครัฐควรลดบทบาทในการเข้าไปแทรกแซงการพัฒนาชุมชน แต่ควรเป็นเพียงแหล่งข้อมูล ความรู้ด้านวิชาการให้กับชุมชน ควรให้ชุมชนได้วางแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนเองด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีกลุ่มตัวแทนชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับของชุมชนตลอดจนนำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป ชุมชนควรสร้างวิถีคิดของชุมชนให้เป็นลักษณะที่เหมาะสมกับชุมชนและเพื่อให้ชุมชนมีภูมิคุ้มกันจากการช้่นนำอันไม่เหมาะสมและนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชนจากหน่วยงานภายนอกโดยการสร้างประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนร่วมกัน สร้างกลุ่มต่างๆในชุมชนที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น จัดตั้งกองทุนสวัสดิการที่ประชาชนในชุมชนร่วมจ่ายเป็นหลักในการดำเนินการ เป็นต้น การประสานวิถีคิด และการประสานผลประโยชน์ในชุมชนดังกล่าว ก็จะนำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นชุมชนที่พึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันจากการช้่นนำในทางที่ไม่ดีโดยหน่วยงานภายนอกในที่สุด

3. จากการศึกษาด้านปัจจัยสัมพันธ์ภาพในครอบครัวและการสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกครอบครัว พบว่า ตัวแปรทุกตัวแปรในปัจจุบันนี้ต่างอยู่ในระดับที่สูงอีกทั้งตัวแปรดังกล่าวยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตอีกด้วย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรมีการส่งเสริมให้เกิดชมรมครอบครัวสัมพันธ์ขึ้นในชุมชน มีการประกวดพ่อแม่ ลูกตัวอย่างในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระดับครอบครัวแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น มีการชี้ให้เห็นถึงการแสดงบทบาทที่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว เพื่อเป็นแบบอย่างให้เพื่อนสมาชิกในชุมชน และการมีครอบครัวที่อบอุ่นก็จะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

4. จากการศึกษาพบว่า คราวเรือนส่วนใหญ่ยังมีรายได้รวมในระดับที่น้อย ส่งผลต่อความสามารถในการตอบสนองในด้านต่างๆของคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนน้อยไปด้วย ซึ่งทำให้ชีวิตขาดความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ชุมชนควรจัดระบบสวัสดิการให้กับผู้อยู่อาศัยในโครงการอย่างทั่วถึงและกว้างขวางในหลายรูปแบบ เช่น อาจจัดตั้งกองทุนสวัสดิการที่ประชาชนในชุมชนร่วมจ่ายเป็นหลักในการดำเนินการ เป็นต้น เพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น

5. เนื่องจากชุมชนดังกล่าวเป็นชุมชนของผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลางประกอบกับเป็นชุมชนที่อยู่ในเมืองใหญ่ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการครองชีพที่สูง ผู้ศึกษาเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าให้ความรู้ในการพัฒนาและฝึกอบรมทักษะการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้อยู่อาศัยเอง เพื่อเป็นการสร้างรายได้แก่ผู้อยู่อาศัยในโครงการตลอดจนมีการอบรมการสร้างวินัยทางการเงินให้กับผู้อยู่อาศัยในโครงการ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในที่สุด

5.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

สำหรับการศึกษารั้งต่อไป ควรมีการเพิ่มประเด็นในการศึกษาดังนี้

1. ควรขยายขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมโครงการของการเคหะแห่งชาติให้มากขึ้น เพื่อสะท้อนความเป็นอยู่ที่แท้จริงของชาวชุมชนการเคหะฯ และควรมีการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ที่อาศัยในชุมชนในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด และเปรียบเทียบระหว่างชุมชนที่อยู่ในภาคต่าง ๆ ด้วย

2. ควรมีการนำแบบวัดคุณภาพชีวิตชุดอื่นๆเข้ามาศึกษาให้หลากหลายยิ่งขึ้น เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนที่ครอบคลุม และเป็นแนวทางในการพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพของการเคหะแห่งชาติให้มีคุณภาพและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวชุมชนของการเคหะที่เหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลลา แสงสีทอง. 2526. สภาวะการณ์ของคนชราในครอบครัวไทย: กรณีศึกษากลุ่ม
คนชราในสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค. กรุงเทพฯ: แผนกอิสระสังคม
วิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรณีกิตติ พิเศษฐ์วัฒนา. 2539. เอกสารประกอบการฝึกอบรมศูนย์วิชาการการเคหะ
แห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- กัลยาณี ทองสว่าง. 2546. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเคหะ
ชุมชนออมเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กิตติยา เรียงทา. 2543. ผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงสนับสนุน
ทางสังคมต่อพฤติกรรมการแปรงฟันเพื่อป้องกันโรคเหงือกอักเสบใน
นักเรียนชั้นประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โกมล ศิวะบวร และอุดม คมพยัคฆ์. 2535. อหามัยสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวน
พิมพ์.
- คำตัน บุญมณี. 2545. คุณภาพชีวิตของประชาชนในกำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตย ประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จริยวัตร คมพยัคฆ์. 2531. แรงสนับสนุนทางสังคม: มโนทัศน์และการนำไปใช้. วารสาร
พยาบาลศาสตร์. 6(2): 96-106.
- จักรกฤษณ์ พิญาพงษ์. 2544. รูปแบบความสามารถในการดูแลตนเอง แรงสนับสนุนทาง
สังคมและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวาน. วารสารโรงพยาบาลอุดรดิตถ์.
16 (1): 34-41.
- จันทนา ศรีธรรมมา. 2538. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชนบท จังหวัด
ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันทนา อรัญญิกกุล. 2542. คุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งแสนแสบด้านเศรษฐกิจ
และสังคม. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. 2543. สุขภาพคนไทยปี 2543: สถานะสุขภาพคนไทย.
กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์.
- จุฬารัตน์ สยงกุล. 2550. ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา ความเข้มแข็ง
อดทนของสตรี และการสนับสนุนทางสังคมกับคุณภาพชีวิตของสตรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมพูนุช หิริโกกุล. 2550. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ชวลิต นิตยะ. 2546. บ้านสร้างบางส่วนในประเทศไทย: กรณี ทูตสองห้องและเมืองใหม่
บางพลี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเคหะการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. 2548. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ศักดิ์ ทะละภัก. 2535. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: พรศิวาการพิมพ์.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ และเพ็ญจันทร์ ประดับมุข. 2535. สิ่งแวดล้อมกับสุขภาพ. นครปฐม:
สำนักงานเลขานุการข่างานวิจัยพฤติกรรมสุขภาพ.
- ทวีร์สมิ์ ธนาคม. 2532. กลวิธีการครองชีวิตอย่างประหยัดเพื่อคุณภาพชีวิต. พิมพ์ครั้งที่
4. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ทิพย์รัตน์ สุทธิพงศ์ และพรสุวรรณ จารุพันธ์. 2544. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุน
ทางสังคมและปัจจัยบางประการกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจังหวัดชัยนาท.
รายงานการวิจัย. ชัยนาท: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท สถาบันพระ
บรมราชชนก.
- ทิพย์อรุณ สมภู. 2552. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุใน
เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิ่มนวล ทวีสมบุรณ์. 2526. คุณภาพชีวิต. วารสารประชากรศึกษา. 9 (มีนาคม –
เมษายน): 48.
- นิศารัตน์ ศิลปเดช. 2540. ประชากรกับการพัฒนาคูณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: พิธิษฐ์การ
พิมพ์.
- บุญเยี่ยม ตรีกุลวงศ์. 2528. สังคมวิทยาการแพทย์. กรุงเทพฯ: จรูญการพิมพ์.
- ปกรณ์ อังศุสิงห์. 2508. การพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยเชชม.

- ประกอบ จ้วงพานิช. 2527. ทิศทางการพัฒนาสังคม. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 21 (มีนาคม – เมษายน): 2.
- ผาสุก มุทระเมธา. 2540. คติชาวบ้านกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- พลีษฐ์ นิติวรคุณาพันธ์. 2551. พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุกับการทำกิจกรรม และการใช้พื้นที่ในโครงการที่อยู่อาศัยของภาครัฐ กรณีศึกษา โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้องและโครงการเคหะชุมชนคลองจั่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระจิตะวงษ์ ลาเสน. 2548. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทไทย. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พัฒนิน กิตติพราภรณ์. 2531. นานาทัศนระธุรกิจเพื่อคุณภาพชีวิต...ของใคร. เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. 15 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 12.
- มนชัย วงษ์ชาติ. 2550. คุณภาพชีวิตของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ลักษณะ หนูนนาค. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลินดา บัลลังน้อย. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการ และคุณภาพชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรการ เทพวัลย์. 2548. คุณภาพชีวิตของประชาชนเขตลุ่มแม่น้ำจัน: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ต้นน้ำแม่น้ำจัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วาสินี พงศ์ชินฤทธิ์. 2540. คุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. 2537. สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ศรีทับทิม (รัตนโกศล) พานิชพันธ์. 2527. สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว. ใน รวบรวมบทความวิทยุเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการครอบครัว เด็ก และอื่น ๆ. ศรีทับทิม (รัตนโกศล) พานิชพันธ์, ผู้รวบรวม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 116.

- ศรีเมือง พลัทธิ. 2547. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยตนเอง ครอบครัว และ
ชุมชน จังหวัดระนองศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. 2544. สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สำนักวิจัย. 2550. **คุณภาพชีวิตของคนไทยประจำปี
2550**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย.
- สมบัติ ไชยวัฒน์ และคณะ. 2543. การสนับสนุนทางสังคมโดยเครือข่าย ความสามารถในการ
ดูแลตนเอง และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง. **พยาบาลสาร**.
27 (เมษายน-มิถุนายน): 29-39.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2514. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรไทย. กรุงเทพฯ: ไทย
สัมพันธ์.
- สากล จริยวิทยานนท์ และจิระพร บุรณสิน. 2552. การประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้
ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ปี
2551. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: การเคหะแห่งชาติ.
- สายสุรี จุติกุล. 2540. ความรักความอบอุ่นในครอบครัว การพัฒนาครอบครัว.
กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สาวตรี ทยานศิลป์. 2541. อิทธิพลของครอบครัวต่อความภาคภูมิใจในตัวเองของวัยรุ่น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทาลัยมหิดล.
- สำนักงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ฯ. มปป. **เคหะ
ชุมชนทุ่งสองห้อง**. ค้นหเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2554 จาก
<http://www.chandra.ac.th/center/stcommunity/k/kaha3071.htm>
- สำราญ ดวงสว่าง. 2547. การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลตามขั้นพัฒนาการและ
สุขภาพจิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุทธิพร บุญมาก. 2544. **คุณภาพชีวิตของพยาบาล: ศึกษาเฉพาะกรณี
โรงพยาบาล สังกัดกรมการแพทย์ ส่วนกลาง กระทรวงสาธารณสุข**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุธีรา คุ้มจันทร์. 2530. การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ: กรณี
ครอบครัวผู้ใช้บริการทางสังคมผู้สูงอายุติดเตียง และครอบครัวสมาชิก
ผู้สูงอายุ ร.พ.สงฆ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์.

- สุพรรณณี ไชยอำพร และ สนิท สมัครการ. 2534. **คุณภาพชีวิตของคนไทยศึกษา**
เปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองและชาวชนบท. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ:
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกุล. 2538. การพัฒนาแนวคิดและเครื่องชี้วัดสังคมและ
คุณภาพชีวิตในต่างประเทศ. ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการวิจัยและ
พัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย. 13-14.
- สุมาลี ว่องเจริญ. 2540. **เครือข่ายทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับ**
การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ. 2540. **เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การ**
อนามัยโลกชุด 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: กรม
สุขภาพจิต.
- สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์. 2544. **บทบาทและสัมพันธภาพในครอบครัว. ใน ประมวลสาระชุด**
วิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา. หน่วยที่ 4.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์. นนทบุรี: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 4 – 26.
- เสาวลักษณ์ แก้วหน่อ. 2551. **คุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติในเขตพื้นที่**
ตำบลดับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- หทัย ชิตานนท์. 2540. **นิยามศัพท์ส่งเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบ**
สาธารณสุข.
- อนุชา นิลอยู่. 2542. **การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรคร่วมกับแรง**
สนับสนุนทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการโรคความดัน
โลหิตสูงของประชาชนอายุระหว่าง 40-59 ปี อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อนุชาติ พวงสำลีและอรทัย อาจอ่ำ. 2539. **การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและ**
สังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- อมราวดี ณ อุบล. 2544. **สุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัวการอบรม**
เลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- อรุณช อุตมสมฤดี. 2550. **สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ใน เขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรุณี บุญอุรพีภิญโญ. 2542. **ความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษามรรคผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ภาค 2 กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุศนันท์. 2543. **สุขภาพเพื่อชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัจฉรา นวจินดา และขจีรัตน์ ภิรมย์ธรรมศิริ. 2534. **ความพึงพอใจ: ตัวแปรกลางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. ใน เอกสารประกอบการสัมมนา การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สมาคมนักประชากร. หน้า 15.
- อันเชิญ ชัยลัธรัตน์. 2549. **ความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัมภัสชา พานิชชอบ. 2546. **การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค และสถานที่พักผู้สูงอายุเอกชน ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุบล นีวดีชัย. 2527. **หลักการพยาบาลจิตเวช**. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Beck, W.; van der Maesen, L. and Walker, A. 1997. **The Social Quality of Europe**. The Hague: Kluwer International.
- Berton, Kaplan H. 1977. Social Support in Older Individual. **American Journal of Medical Genetic**. 19: 132.
- Brant, P.A. and Weinert, C. 1985. **PRQ: Psychometric Update, Unpublished Manuscript**. Washington, DC: School of Nursing, University of Washington.
- Campbell, A. 1976. Subjective Measures and of Well-being. **The Western Journal of Medicine**. 31(May): 117-124.
- Cronenwett, Clerk W. 1984. **Social Support: A Conceptual Analysis**. New York: Blackwell.
- Ferrans, C.E. and Powers, M.J. 1992. Psychometric Assessment of the Quality of Life Index. **Research in Nursing and Health**. 15 (May): 29-38.
- Gene, Lutz M. 1983. **Understanding Social Statistics**. New York: Macmillan.

- Gottlieb, B.G. 1985. Social Network and Social Support an Overview of Research. In **Practice and Policy Implication Health Education Quarterly**. 2 (November): 5 – 22.
- Grandall, Richard C. 1980. **Gerontology: A Behavioral Science Approach Readings**. Massachusetts: Addison-Wesley.
- Hendershott, Anne B.; Wright, Sheila P. and Henderson, Deborah. 1992. Quality of Life Correlates for University Student. **National Association of Student Personnel Administrator Journal**. 30 (1): 11 -19.
- Liu, B.C. 1975. Quality of life: Concept Measure and Result. **The American Journal of Economics and Sociology**. 34 (January): 12.
- Maslow, Abraham. 1954. **Motivation and Personality**. New York: Harper and Rows.
- Meeberg, John A. 1992. Quality of Life: A Concept and Analysis. **Journal of Advanced Nursing**. 18: 32.
- Morrow, W. R. and Wilson , R. C. 1961. Family Relations of Bright High-achieving and Under-achieving High School Boys. **Journal of Child Development**, 32 (September): 501-510.
- Orem, De. 1985. **Nursing Concept of Practice**. 3rd ed. New York: McGraw Hill.
- Pender, Nola J. 1996. **Health Promotion in Nursing Practice**. 3rd ed. Stamford: Appleton & Lange.
- Sharma, R.C. 1975. Population and Social Economic Development. **Population Trends Resources and Environment: Handbook on Population**. 17(May) : 31-34.
- Sheldon, Watson. 2000. The Helping to End Man' Hopeless Existence. **British Medical Journal**. 8: 321.
- Stinnett, N. 1983. Strong Families: A Portrait. In **Prevention in Family Service: Approaches to Family Wellness**. D.R. Mace, ed. New York. Collier MacMillan Publishers. Pp. 10-12.
- Umberson, D. 1992. Relationship between Adult Children and Their Parents : Psychological Consequence for Both Generation. In **Journal of Marriage and Family**. 54 (August): 644-674.
- UNESCO. 1981. **Quality of Life : An Orientation to Population Education**. New York: UNESCO.

Zhan, L. 1992. Quality of Life : An Orientation and Measurement Issues. **Journal of Advanced Nursing**. 17(September): 759–800.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

ลำดับที่แบบสอบถาม

แบบสอบถามการศึกษา
เรื่อง “คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ
ในเขตกรุงเทพมหานคร
: ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า”

บ้านเลขที่.....อาคารที่.....ชั้นที่.....
ผู้ตอบแบบสอบถามชื่อ.....วันที่.....
ผู้สอบถามชื่อ.....

คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 สัมพันธภาพในครอบครัว

ตอนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม

ตอนที่ 4 คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณในความกรุณาร่วมมืออย่างดียิ่ง มา ณ โอกาสนี้

นายจักรพงษ์ เกยีน
นักศึกษาศาสนาบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
(นิด้า)
ผู้ศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1.1 ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในโครงการนี้.....ปี.....เดือน

1.2 จำนวนผู้อยู่อาศัยทั้งหมดในครัวเรือน (รวมตัวท่าน).....คน

1.3 เพศ

1. ชาย

2. หญิง

1.4 ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี (นับอายุเต็มตามปี พ.ศ.)

1.5 สถานภาพสมรสของท่าน

1. โสด

2. สมรส

3. หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่

1.6 สถานภาพการทำงานของท่าน

1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ

2. กำลังหางานทำ/ว่างงาน

3. ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

4. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

5. พนักงานบริษัท/ห้าง/ร้าน/โรงงาน

6. นักเรียน/นักศึกษา

7. อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

1.7 ระดับการศึกษาของท่าน

1. ต่ำกว่าประถมศึกษา

2. ประถมศึกษา

3. มัธยมศึกษาตอนต้น

4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช

5. ปวส./อนุปริญญา

6.ปริญญาตรี

7. สูงกว่าปริญญาตรี

8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.8 รายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนท่าน

1. น้อยกว่า 5,000 บาท

2. 5,001- 10,000 บาท

3. 10,001- 15,000 บาท

4. 15,001-20,000 บาท

5. 20,001 บาทขึ้นไป

1.9 ปัจจุบัน ครอบครัวท่านเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมใดบ้างหรือไม่

() 1. ไม่เป็น

() 2. เป็น

1.10 ปัจจุบันครอบครัวท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืออาสาสมัครในชุมชนบ้างหรือไม่และมากน้อยเพียงใด

() 1. ไม่ได้เข้าร่วม

() 2. เข้าร่วม

1.11 ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย

ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย		1.	2.	3.
		ไม่เคย	เป็น บางครั้ง	เป็น ประจำ
1.11.1	ในครัวเรือนของท่านมีความสะอาด สะดวกสบาย	()	()	()
1.11.2	ในชุมชนของท่านมีปัญหาเรื่องขยะ เช่น การทิ้งขยะไม่เป็นที่	()	()	()
1.11.3	ในชุมชนของท่านมีปัญหาเรื่อง กลิ่นเหม็นจากของเสีย สิ่งปฏิกูลต่างๆ	()	()	()
1.11.4	ในชุมชนของท่านมีปัญหาเรื่อง เสียงที่ดังหนวกหู น่ารำคาญ เช่น จากเครื่องยนต์ หรือผู้อยู่อาศัยในชุมชนเอง	()	()	()
1.11.5	ในชุมชนของท่านมีปัญหาเรื่อง น้ำเสีย น้ำเน่าเกิดขึ้น	()	()	()

ตอนที่ 2 สัมพันธภาพในครอบครัว

คำชี้แจง : จากประโยคข้างล่างต่อไปนี้ให้ท่านพิจารณาว่าเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวท่านเองบ่อยมากน้อยเพียงไร แล้วเขียนเครื่องหมาย ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่านมากที่สุด เพียงข้อละ 1 คำตอบ

ข้อความ	1. ไม่เคย	2. บางครั้ง	3. เป็นประจำ
การมีความรัก ความเคารพ และนับถือต่อกัน			
1. การให้ความเคารพนับถือต่อกันของสมาชิกในครอบครัว	()	()	()
2. การรับฟังและปลอบใจเมื่อเกิดความไม่สบายใจในครอบครัว	()	()	()
3. การดูแลและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว	()	()	()
4. การใช้คำพูดเพื่อทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องเสียใจ	()	()	()
การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว			
5. การไปเที่ยวหรือพักผ่อนนอกบ้านร่วมกันของคนในครอบครัว	()	()	()
6. การไปเลือกซื้อของร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	()	()	()
7. การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เช่น เล่นกีฬา ทำงานบ้าน ทำบุญ เป็นต้น	()	()	()
8. การรับประทานอาหารร่วมกันในแต่ละวันของครอบครัว	()	()	()

ข้อความ	1. ไม่เคย	2. บางครั้ง	3. เป็นประจำ
การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัว			
9. การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวร่วมกัน	()	()	()
10. การแก้ไขปัญหาให้คนในครอบครัวร่วมกัน	()	()	()
11. การให้หรือได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในครอบครัว	()	()	()
12. การรับทราบปัญหาในครอบครัวร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	()	()	()
การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาคัดแย้งด้วยเหตุผล			
13. การใช้เหตุผลจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว	()	()	()
14. การถกเถียง ขัดแย้งกัน โดยการใช้คำไม่สุภาพ ของสมาชิกในครอบครัว	()	()	()
15. การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของคนในครอบครัว	()	()	()
16. การไม่เข้าใจกันและไม่ยอมพุดคุยกันของคนในครอบครัว	()	()	()

ตอนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม

คำชี้แจง : จากประโยคข้างล่างต่อไปนี้ให้ท่านพิจารณาว่าเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวท่านเองบ่อยมากน้อยเพียงไร แล้วเขียนเครื่องหมาย ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่านมากที่สุด เพียงข้อละ 1 คำตอบ

ข้อมูล	1. น้อย	2. ปานกลาง	3. มาก
การสนับสนุนจากครอบครัว			
1. การได้รับหรือให้กำลังใจของสมาชิกครอบครัวเมื่อเจอปัญหาในชีวิต	()	()	()
2. การช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของของสมาชิกในครอบครัว	()	()	()
3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตจากครอบครัว	()	()	()
4. การยกย่องและชื่นชมกันของสมาชิกในครอบครัว	()	()	()
การสนับสนุนจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน			
5. การโดนนิทาหรือดูถูก จากเพื่อน/เพื่อนบ้านเมื่อเจอปัญหาในชีวิต	()	()	()
6. การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	()	()	()
7. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	()	()	()
8. การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	()	()	()

ข้อมูล	1.	2.	3.
	น้อย	ปานกลาง	มาก
การสนับสนุนจากญาติ/พี่น้อง			
9. การได้รับกำลังใจจากญาติ/พี่น้องเมื่อเจอปัญหาในชีวิต	()	()	()
10. การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากญาติ/พี่น้อง	()	()	()
11. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากญาติ/พี่น้อง	()	()	()
12. การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากญาติ/พี่น้อง	()	()	()
การสนับสนุนจากตัวแทนภาครัฐ เช่น เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่การเคหะ หรือนักการเมือง			
13. การไม่ได้รับความสนใจจากตัวแทนภาครัฐ เมื่อเจอปัญหาชีวิตในด้านต่างๆ	()	()	()
14. การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากตัวแทนภาครัฐ	()	()	()
15. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากจากตัวแทนภาครัฐ	()	()	()
16. การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากจากตัวแทนภาครัฐ	()	()	()

ตอนที่ 4 คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารประเภทแฟลตเช่า
ตามแบบประเมินคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชื่อย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

คำชี้แจง : จากประโยคข้างล่างต่อไปนี้ให้ท่านพิจารณาว่าข้อความดังกล่าวตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่าน
มากที่สุด แล้วเขียนเครื่องหมาย ลงในช่องคำตอบ เพียงข้อละ 1 คำตอบ

ข้อที่	คำถาม	ระดับความรู้สึก/ความพึงพอใจ				
		1.	2.	3.	4.	5.
	คุณภาพชีวิตบุคคล ครอบครัว	1.	2.	3.	4.	5.
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1.	ความพอใจกับสุขภาพของท่านในตอนนี้นั้นมากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
2.	การเจ็บปวดทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการมากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
3.	ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใด (ทั้งเรื่องงาน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน)	()	()	()	()	()
4.	ท่านพอใจกับการนอนหลับมากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
5.	ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข, ความสงบ, มีความหวัง) มากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
6.	ท่านมีสมาธิในการทำงานต่างๆ ดีเพียงใด	()	()	()	()	()
7.	ท่านรู้สึกพอใจในตนเองมากเพียงใด	()	()	()	()	()
8.	ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองได้มากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()

ข้อที่	คำถาม	ระดับความรู้สึก/ความพึงพอใจ				
		1.	2.	3.	4.	5.
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
9.	ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน	()	()	()	()	()
10.	ท่านรู้สึกพอใจมากน้อยแค่ไหนที่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน	()	()	()	()	()
11.	ท่านมีการรักษาพยาบาลมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน	()	()	()	()	()
12.	ท่านพอใจกับความสามารถในการทำงานได้ อย่างที่เคยทำมามากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
13.	ท่านพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น อย่างที่เคยผ่านมาก่อนหน้านี้แค่ไหน	()	()	()	()	()
14.	ท่านพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆแค่ไหน	()	()	()	()	()
15.	ท่านรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคง ปลอดภัยดี มากน้อยเพียงใดในแต่ละวัน	()	()	()	()	()
16.	ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ มากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
17.	ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็นมาก น้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
18.	ท่านพอใจกับความสามารถในการใช้บริการ สาธารณสุขได้ตามความจำเป็นแค่ไหน	()	()	()	()	()

ข้อที่	คำถาม	ระดับความรู้สึก/ความพึงพอใจ				
		1.	2.	3.	4.	5.
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
19.	ท่านได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวันมากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
20.	ท่านมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดมากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
21.	ท่านมีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ	()	()	()	()	()
22.	ท่านพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหนของท่าน (หมายถึง การคมนาคม) มากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
23.	ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยเพียงใด	()	()	()	()	()
24.	ท่านสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองได้ดีเพียงใด	()	()	()	()	()
25.	ท่านพอใจในชีวิตทางเพศของท่านแค่ไหน (ชีวิตทางเพศ หมายถึง เมื่อเกิดความรู้สึกทางเพศขึ้นแล้ว ท่านมีวิธีการทำให้ผ่อนคลายลงได้ รวมไปถึง การช่วงเหลือตนเอง หรือการมีเพศสัมพันธ์	()	()	()	()	()
26.	ท่านมีคุณภาพชีวิต (ชีวิตความเป็นอยู่) ดีอยู่ในระดับใด	()	()	()	()	()

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง
อาคารเฟลตเช่า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ผลการทดสอบมาตรฐานวัดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบมาตรฐานวัดปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว

สัมพันธภาพในครอบครัว	r กับสเกลรวม
1. การให้ความเคารพนับถือต่อกันของสมาชิกในครอบครัว	0.8463
2. การรับฟังและปลอบใจเมื่อเกิดความไม่สบายใจในครอบครัว	0.8486
3. การดูแลและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว	0.8469
4. การใช้คำพูดเพื่อทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องเสียใจ	0.8528
5. การไปเที่ยวหรือพักผ่อนนอกบ้านร่วมกันของคนในครอบครัว	0.8423
6. การไปเลือกซื้อของร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	0.8340
7. การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เช่น เล่นกีฬา ทำงานบ้าน ทำบุญ เป็นต้น	0.8360
8. การรับประทานอาหารร่วมกันในแต่ละวันของครอบครัว	0.8388
9. การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวร่วมกัน	0.8316
10. การแก้ไขปัญหาให้คนในครอบครัวร่วมกัน	0.8420
11. การให้หรือได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในครอบครัว	0.8360
12. การรับทราบปัญหาในครอบครัวร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	0.8408

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สัมพันธภาพในครอบครัว	r กับสเกลรวม
13. การใช้เหตุผลจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว	0.8322
14. การถกเถียง ขัดแย้งกัน โดยการใช้คำไม่สุภาพ ของสมาชิกในครอบครัว	0.8503
15. การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของคนในครอบครัว	0.8341
16. การไม่เข้าใจกันและไม่ยอมพูดคุยกันของคนในครอบครัว	0.8432

ค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ของ Cronbach = 0.8496

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบมาตรวัดปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม	r กับสเกลรวม
1. การได้รับหรือให้กำลังใจของสมาชิกครอบครัวเมื่อเจอปัญหาในชีวิต	0.8363
2. การช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของของสมาชิกในครอบครัว	0.8295
3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตจากครอบครัว	0.8406
4. การยกย่องและชื่นชมกันของสมาชิกในครอบครัว	0.8402
5. การโดนนิทาหรือดูถูก จากเพื่อน/เพื่อนบ้านเมื่อเจอปัญหาในชีวิต	0.8568
6. การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	0.8392

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การสนับสนุนทางสังคม	r กับสเกลรวม
7. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	0.8281
8. การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากเพื่อน/เพื่อนบ้าน	0.8249
9. การได้รับกำลังใจจากญาติ/พี่น้องเมื่อเจอปัญหาในชีวิต	0.8286
10. การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากญาติ/พี่น้อง	0.8279
11. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากญาติ/พี่น้อง	0.8283
12. การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากญาติ/พี่น้อง	0.8220
13. การไม่ได้รับความสนใจจากตัวแทนภาครัฐ เมื่อเจอปัญหาชีวิตในด้านต่างๆ	0.8445
14. การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือสิ่งของจากตัวแทนภาครัฐ	0.8343
15. การได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆจากจากตัวแทนภาครัฐ	0.8380
16. การได้รับการยกย่องและชื่นชมจากจากตัวแทนภาครัฐ	0.8317

ค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ของ Cronbach = 0.8434

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบแบบประเมินคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชื่อย่อ

ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

คุณภาพชีวิต	r กับสเกลรวม
1. ความพอใจกับสุขภาพของท่านในตอนนี้น้อยเพียงใด	0.7783
2. การเจ็บปวดทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถ ทำในสิ่งที่ต้องการมากน้อยเพียงใด	0.7953
3. ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใด (ทั้งเรื่องงาน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน)	0.7803
4. ท่านพอใจกับการนอนหลับมากน้อยเพียงใด	0.7812
5. ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข, ความสงบ, มีความหวัง) มากน้อยเพียงใด	0.7783
6. ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ ดีเพียงใด	0.7789
7. ท่านรู้สึกพอใจในตนเองมากเพียงใด	0.7765
8. ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองได้มากน้อยเพียงใด	0.7731
9. ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน	0.9262
10. ท่านรู้สึกพอใจมากน้อยแค่ไหนที่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน	0.7860
11. ท่านมีการรักษาพยาบาลมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน	0.7923
12. ท่านพอใจกับความสามารถในการทำงานได้อย่างที่เคยทำมามากน้อยเพียงใด	0.7813

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณภาพชีวิต	r กับสเกลรวม
13. ท่านพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น อย่างที่เคยผ่านมาก่อน หน้านี้แค่ไหน	0.7837
14. ท่านพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆแค่ไหน	0.7864
15. ท่านรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคง ปลอดภัยดีอย่างน้อยเพียงใดในแต่ละ วัน	0.7778
16. ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้มากน้อยเพียงใด	0.7787
17. ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็นมากน้อยเพียงใด	0.7700
18. ท่านพอใจกับความสามารถในการใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความ จำเป็นแค่ไหน	0.7863
19. ท่านได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวันมากน้อยเพียงใด	0.7847
20. ท่านมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดมากน้อยเพียงใด	0.7749
21. ท่านมีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ	0.7771
22. ท่านพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหนของท่าน (หมายถึง การ คมนาคม) มากน้อยเพียงใด	0.7794
23. ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยเพียงใด	0.7809
24. ท่านสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองได้ดีเพียงใด	0.7796
25. ท่านพอใจในชีวิตทางเพศของท่านแค่ไหน(ชีวิตทางเพศ หมายถึง เมื่อเกิดความรู้สึกทางเพศขึ้นแล้ว ท่านมีวิธีจัดการทำให้ผ่อนคลายลงได้ รวมถึง การชว่งเหลือตนเองหรือการมีเพศสัมพันธ์	0.7889

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณภาพชีวิต	r กับสเกลรวม
26. ท่านมีคุณภาพชีวิต (ชีวิตความเป็นอยู่) ดีอยู่ในระดับใด	0.7737

ค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ของ Cronbach = 0.7924

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล

นายจักรพงษ์ เกย์น

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม)

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ.2552

(เกียรตินิยมอันดับ 1)

ประสบการณ์ทำงาน

-

ที่อยู่ปัจจุบัน

10 หมู่ 2 ตำบลสบบง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

56110